

KÄYTÄNNÖN TYÖNTEKIJÖIDEN KÄSITYKSIÄ KULTTUURISESTA NUORISOTYÖSTÄ

Johanna Tuliainen
Pro gradu -tutkielma
Kuopion yliopisto
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos
Sosiaalipedagogiikan pääaine
Nuorisokasvatuksen maisteriohjelma
Syyskuu 2006

KUOPION YLIOPISTO, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos, sosiaalipedagogiikan pääaine, nuorisokasvatuksen maisteriohjelma

JOHANNA TULIAINEN: Käytännön työntekijöiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä
Pro gradu -tutkielma 89 s., 2 liitettä, (5 s.)

Tutkielman ohjaajat: Tutkimusprofessori Helena Helve
Valtio-opin dosentti Tapio Kuure

Syyskuu 2006

Avainsanat: kulttuurinen nuorisotyö, nuorisokasvatus, nuorisotyö, nuorisokulttuuri, sosiaalipedagogiikka, työmenetelmät

Tämän tutkielman lähtökohtana oli kulttuurisen nuorisotyön määrittäminen. Tutkimusongelmia olivat (1) miten käytännön työntekijät määrittävät kulttuurisen nuorisotyön ja mitä kulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan niin sanotussa virallisessa puheessa, (2) mitkä ovat kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet ja ketkä ne asettavat, (3) minkälainen on kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori sekä (4) mitä yhteiskunnallista merkitystä kulttuurisella nuorisotyöllä nähdään olevan. Tutkimuksen viitekehys oli sosiaalinen konstruktionismi. Tutkimuksen kohde oli kulttuurisen nuorisotyön toimijoiden käsitykset (pääasiassa kuntien nuoriso-ohjaajien, nuorisosihteereiden ja nuorisotoimenjohtajien). Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin luottamushenkilöt ja nuoret. Tutkimusote oli fenomenografinen. Aineiston keruumenetelmä oli internet-kysely, johon vastasi 93 henkeä sekä teemahaastattelu. Tulokset analysoitiin grounded theory -menetelmällä

Nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan kulttuurinen nuorisotyö on toimintamuoto, joka rakentuu taide- ja kulttuurikasvatuksesta sisällöstä demokratiakasvatuksen oppimisympäristössä. Heidän käsitystensä mukaan viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä kulttuuri- ja taidekasvatusta, nuorisotyön retorista jarruttamista sekä valtuttavaa oppimista.

Nuorisoalan työntekijöiden käsitysten mukaan kulttuurisen nuorisotyön tärkeimpiä tavoitteita ovat kokemusten tuottaminen, voimaannuttaminen, yhteiskunnallisen toimijuuden mahdollistaminen, nuorisotyön sisällön ja muotojen kehittäminen, eettis-moraalinen kasvatus sekä kansalaiseksi kasvamisen tukeminen. Tutkimuksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet asettavat (1) viranomaiset, päättäjät ja auktoriteetit, tai ne ovat (2) nuorista lähtöisin tai (3) määrittelemättä. Tutkimuksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori rakentuu aktiivisuudesta, yhteiskunnallisesta osallistumisesta, sosiaalisuudesta ja identiteettityöstä. Nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys rakentuu kasvattamalla nuorista demokraattisesti päteviä yksilöitä, nuoria kulttuuriin sosiaalistamalla sekä pitämällä nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä.

Tutkielman tulosten pohjalta luotiin kulttuurisen nuorisotyön sateenvarjomalli, jonka mukaan kulttuurinen nuorisotyö voi olla hyvin erilaista riippuen muuan muassa sen toteuttajatyypistä. Kulttuurisen nuorisotyön toteuttajatyypit ovat: voimaannuttaja, viranomainen, järjestäjäikäkuinen, EVVK-tyyppi, ymmärtäjä sekä Ihanaa!-tyyppi.

Tutkielman tuloksiin perustuen muodostettiin kulttuurisen nuorisotyön kehittämissuunnitelma, jossa toimijoina ovat kulttuurisen nuorisotyön kansallinen verkosto ja koordinaattori. Siinä vaiheina ovat (1) yhteisen suunnitelman/tavoitteiden luonti (esim. demokraattisesti pätevä yksilö), (2) toteutus, jonka verkostojäsenet tekevät tahoillaan (esim. demokratiakasvatus), (3) arviointi, jossa luodaan kriteerit/mittarit, jossa päävastuu on kansallisella koordinaattorilla, sekä (4) muutos-, parannus- ja kehittämistyöskentely kansallisella tasolla ja yhteistyö kansainvälisissä verkostoissa.

UNIVERSITY OF KUOPIO, Faculty of Social Sciences
Department of Social Work and Social Pedagogy, Social Pedagogy, Master's Programme in
Youth Education

JOHANNA TULIAINEN: How cultural youth work is defined in practise by youth workers

Master's thesis 89 p., 2 appendices (5 p.)

Advisors: Research professor Helena Helve
Docent of political science Tapio Kuure

September 2006

Keywords: cultural youth work, youth education, youth work, youth culture, social pedagogy, working methods

The starting point for this research was to define cultural youth work. Research problems included (1) how cultural youth work is defined in practise by youth workers and what cultural youth work means in so called official discourse, (2) what are the goals for cultural youth work and who sets these goals, (3) who is the ideal youth of cultural youth work (4) what kind of social impact cultural youth work is understood to have. The research was conducted in the context of social constructionism and the focus was on the perceptions of the people working on the field of cultural youth work (mainly youth workers, youth officials and managers in youth departments in local authorities). The research excludes policy makers in local authorities and the youth. Research method was phenomenographic. The material was collected via Internet questionnaire (93 respondents) and with one themed interview. Results were analysed with grounded theory method.

The workers in youth work area perceive cultural youth work as form of activity that is based on contents of art education and cultural education in context of democracy education. In their perceptions official definitions of youth work mean art and cultural education, rhetorical opposition of youth work, and empowering learning when referring to cultural youth work.

The most important goals of cultural youth work are producing experiences, empowerment, enabling membership in the society, developing contents and forms of youth work, ethical and moral education and supporting growth to adulthood. The goals for cultural youth work are set by (1) authorities and decision-makers, or (2) they are brought up by the youth or (3) they are left undefined. Based on the research, the ideal youth of the cultural youth work is formed by activeness, social activism, social behaviour and identity work. The social significance of cultural youth work is built on educating democratically qualified individuals, socialising youths to the culture, and keeping the youth involved with focused education.

An umbrella model of cultural youth work was created based on the results of the research. According to this model cultural youth work can be very different depending on who is doing the work. The types of practitioners identified in this work are: empowerer, authority, organizer, CCL-type (couldn't care less), sympathiser, and Wonderful!-type.

Based on the results of this research, a development plan of cultural youth work was created. In this plan the active parties are the national network of workers in cultural youth work and a coordinator. The phases of the plan are (1) creation of common plan/goals (e.g. democratically qualified individual), (2) implementation, which is conducted by the members of the network locally (e.g. democracy education), (3) evaluation, in which criteria is created and where the coordinator has main responsibility and (4) change, improvement and development work on national level and internationally.

SISÄLTÖ

Taulukot.....	3
Kaaviot	3
1 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT.....	5
2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS	9
2.1 Sosiaalisesta konstruktionismista	9
2.2. Merkityksistä	11
2.3 Ajankuva: Modernista myöhäismoderniin	12
2.3.1 Modernisaatiosta.....	12
2.3.2 Postmodernista ja myöhäismodernista	13
2.4 Nuori kulttuurisena toimijana.....	17
2.4.1 Kulttuurista	17
2.4.2 Ala- ja vastakulttuurista.....	20
2.4.3 Nuorista	20
2.4.4 Nuorisokulttuurista	21
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	23
3.1 Tutkimusongelmat	23
3.2 Tutkimusote	24
3.2.1 Fenomenografia ja sen lähtökohtia.....	24
3.2.2 Fenomenografia tutkimussuuntauksena	25
3.2.3 Käsitukset fenomenografisessa tutkimuksessa.....	26
3.2.4 Fenomenografisen tutkimuksen kritiikkiä.....	27
3.3 Tutkimuskohde ja kyselyn laadinta	29
3.4 Aineiston analyysi	31
3.4.1 Grounded theory -menetelmän taustaa	32
3.4.2 Menetelmäsuuntauokset: glaserilaisuus vs. straussilaisuus	32
3.4.3 Grounded theory -analyysistä.....	33
3.4.4 Analyysiprosessi.....	37
3.4.5 Analyysin luotettavuus	38
4 TUTKIMUSTULOKSET	39
4.1 Taustatietoa kyselyyn vastanneista.....	39
4.2 Mitä on kulttuurinen nuorisotyö	41
4.3 Virallisen tahon käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä	47

4.4 Kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet	51
4.5 Kuka ne tavoitteet asettaa	54
4.6 Kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori	57
4.7 Miten kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta eroavat toisistaan	60
4.8 Miten kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä	64
4.9 Kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikka tai kasvatus.....	66
4.10 Kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys.....	67
5 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET	70
5.1 Tiivistelmä tuloksista.....	70
5.2 Näkökulmia kulttuuriseen nuorisotyöhön	72
5.3 Kulttuurisen nuorisotyön määrittelemisestä	74
5.4 Tutkimuksen arviointia ja jatkomahdollisuuksia.....	79
6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	82
6.1 Lähteet	82
6.2 Kirjallisuus.....	83

LIITTEET

Taulukot

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneet.....	40
TAULUKKO 2. Nuorisoalan käytännön toimijoiden käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä suhteessa siihen miten he olettavat virallisen tahon sillä tarkoittavan	49
TAULUKKO 3. Miten kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta poikkeavat toisistaan? (41 vastaajaa tähän kysymykseen)	61

Kaaviot

KAAVIO 1. Grounded theory -menetelmän soveltaminen kysymykseen: kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys.....	36
KAAVIO 2. Kulttuurinen nuorisotyö.....	46
KAAVIO 3. Virallisten tahojen kulttuurinen nuorisotyö	50
KAAVIO 4. Kulttuurisen nuorisotyön tärkein tavoite	53
KAAVIO 5. Kulttuurisen nuorisotyön toiseksi tärkein tavoite	54
KAAVIO 6. Kulttuurisen nuorisotyön kolmanneksi tärkein tavoite.....	54
KAAVIO 7. Kulttuurisen nuorisotyön tavoitteiden asettajat	57
KAAVIO 8. Ihannenuori kulttuurisessa nuorisotyössä	60
KAAVIO 9. Kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan eroavaisuus ..	63
KAAVIO 10. Kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan samanlaisuus	64
KAAVIO 11. Kulttuurisen nuorisotyön ero muusta nuorisotyöstä	66
KAAVIO 12. Kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys.....	70
KAAVIO 13. Kulttuurisen nuorisotyön työntekijätyypit	77
KAAVIO 14. Kulttuurisen nuorisotyön sateenvarjomalli.....	78
KAAVIO 15. Kulttuurisen nuorisotyön kehittäminen	81

1 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Olen ollut tukijana nuoren identiteetin rakentumisessa yhdessä nuorten kanssa nuorisotieteiden ja kulttuurityön tekijänä. Olen käyttänyt keinona draamaa muun muassa Helsingin nuorisotieteiden keskuksen DraamaStuudio ohjaajana ja aiemmin lahtelaisen Timotei-teatterin ohjaajana. Tämän tyyppistä työtä voidaan kutsua kulttuuriseksi nuorisotyöksi. Niinpä päätin syventää tietämystäni siitä mitä itse asiassa on kulttuurinen nuorisotyö.

Kysymys on ollut mielessäni toimiessani nuorisotyön kentällä erilaisissa tehtävissä. Kokemukseni mukaan nuorisotyöntekijöillä ympäri Suomea on paljon kokemusta ja hiljaista tietoa siitä, mitä kulttuurinen nuorisotyö on ja mihin sillä tähdätään. Oleellinen osa kulttuurisen nuorisotyön hahmottamisesta on työn tavoitteiden määrittäminen. Kenen lähtökohdista käsin kulttuurisen nuorisotyön viitekehyksessä tehtäviä toiminnallisia prosesseja saa ja voi määrittää? Tästä tutkimuksesta puuttuu tarkoituksella nuoren itsensä näkemys ilmiöstä, koska haluan selvittää nuorisotyöntekijöiden kasvatuksellista näkökulmaa kulttuurisesta nuorisotyöstä. Minulla on esioletus, että kulttuurisen nuorisotyön nimissä tehtävä työ on arvolähtökohdiltaan nuorisolähtöistä, jolloin määrittämisessä nuori on yhtenä toimijana vastavuoroisessa suhteessa nuorisotyöntekijän kanssa. Olettamukseni pohjaa käsitykseen yksittäisen ihmisen mahdollisuuteen vaikuttaa yhteisön täysivaltaisena jäsenenä, siis myös nuorella, joka on nuorisotyön kohteena. Arjen käytänteissä nuorisotyöntekijät visioivat kulttuurisen nuorisotyön tulevaisuutta kysymällä, mitä kaikkea kulttuurinen nuorisotyö voisi olla. Uudistavat käsitykset löytyvät rajojen ylityksissä ja kyseenalaistamisessa.

Uudessa 1.3.2006 voimaan tullessa nuorisolaissa mainitaan pykälässä seitsemän ”Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen”, että kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluu muun muassa kulttuurinen nuorisotoiminta (Nuorisolaki 72/2006, § 7). Valtakunnallista määritelmää kulttuuriselle nuorisotyölle ei ole olemassa. Nuorisotyölaissa vuodelta 1995 ei mainittu kulttuurista nuorisotyötä lainkaan (Nuorisotyölaki 235/1995).

EU:n nuorisopolitiikan Valkoisessa kirjassa kannustetaan nuoria osallistumaan. Siinä todetaan, että nuorten on päästävä mukaan päätöksentekoon, ja nuorten osallistuminen ei saa olla pelkästään kuulemista tai mielipidetiedusteluja. Osallistumista on edistettävä ensisijassa paikallistoiminnassa ja on aktivoitava ne nuoret, jotka eivät kuulu järjestöihin. Paikallistason viranomaisten tulisi luoda uudenlaisia joustavia osal-

listumismuotoja. ("EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet" Valkoinen Kirja 2001.) Kulttuurinen nuorisotyö voi tarjota näitä uusia joustavia nuorista lähteviä osallistumisen muotoja, jotka rakentuvat ja muokkautuvat paikallisiin tarpeisiin.

Opinnäytetyöni on ajankohtainen muun muassa siksi, että laki kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteutuksesta tulee voimaan 1.1.2007. Lain tarkoituksena on turvata kuntien vastuulla oleville palveluille riittävän vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta myös tulevaisuudessa. (www.kunnat.net.) Mitä luultavimmin myös nuorisotyössä kunta- ja palvelurakennemuutos tiivistää kuntien yhteistyötä myös nuorisotyön alueella ja tuo lisäresursseja kulttuuriseenkin nuorisotyöhön. Työni ajankohtaisuutta lisää myös Euroopan Unionin kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi, joka on vuonna 2008. Teemavuoden tavoitteena on muun muassa lisätä Euroopan unionissa asuvien, erityisesti nuorten, tietoisuutta siitä, miten tärkeää on kehittää aktiivista Euroopan kansalaisuutta, johon kuuluu avoin suhtautuminen maailmaan ja kulttuurisen monimuotoisuuden kunnioittaminen ja joka perustuu Euroopan unionin yhteisiin arvoihin. (Kati Inkinen, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, henkilökohtainen tiedonanto 18.9.2006.)

Ennako-oletukseni on, että kulttuurisella nuorisotyöllä on vahva yhteys sosiokulttuuriseen innostamiseen ja sitä kautta se sijoittuu sosiaalipedagogiikan tutkimuskenttään. Sosiokulttuurinen innostaminen on ihmisten herkistämistä ja johdattamista yhteen. Näiden herkistävien kokemusten vahvistamina ihmiset uskaltavat vähitellen ilmaista itseään yhä paremmin. Samalla vahvistetaan yhteisöön kuulumisen tunteita ja saadaan ihmiset toimimaan yhdessä yhteisten tavoitteiden suuntaan. Se on ennen kaikkea osallistumista. Sosiokulttuurinen innostaminen on inhimillisen ja solidaarisen yhteiskunnan rakentamista yhdessä. Sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta korostetaan kulttuurin merkitystä yhteiskuntien sosiaalisen rakenteen osana. Innostamisen avulla tavoitellaan kulttuurisen demokratian saavuttamista, jolloin ihmisten arkipäivä ja sen jatkuva uudelleen luominen nähdään osana kulttuuria. (Kurki 2005, 57, 335.)

Olen itse toiminut ohjaajana kulttuurisen nuorisotyön kontekstissa, ja olen toteuttanut sitä tavalla, jonka nyt jälkikäteen tämän opinnäytetyön prosessin myötä tulkitsisin kasvatustieteen ja valtiotieteen tohtori Tapio Puolimatkan mukaan demokraatiakasvatukseksi. Demokratian ja kasvatuksen konkreettinen liittymäkohta on kriittisen kansalaisen ihanteessa, jolloin demokratia edellyttää kasvatusta, joka kehittää kansalaisten itsenäistä arviointikykyä ja arvotietoisuutta. (Puolimatka 1995.) Ontologinen näemykseni kasvatettavista perustui kasvatustieteen ja pedagogi Paulo Freiren käsitykseen

ihmisestä subjektina ja subjektiksi tulevana olentona. Hän näkee kasvatuksen ontologi-
an ihmisen subjektisuuden toteutumisen tavoitteena. Mikäli kasvatusta ei ole voimaannut-
tavaa, se on tukahduttavaa. Voimaannuttavan kasvatustyön tuloksena mahdollistuu myös
laajempi kulttuurinen ja yhteiskunnallinen laadullinen muutos jatkuvasti kehittyvänä
prosessina. (Freire 2005, Kurki 2002, 58.) Nuorisotyö on yleensä nähty kasvatuksena.
Nuorisotyö on ensisijaisesti nuoren kasvumahdollisuuksia turvaavaa, kasvamaan saat-
tamista. (Värrö 2004, 153.) Eettisesti oikeutettu kasvatusta voi toteutua vain dialogisessa
kasvatussuhteessa (emt, 16). Aitoa dialogia ei ole olemassa kuitenkaan ilman kriittistä
ajattelua (Freire 2005, 101).

Kasvatettava täytyy nähdä ennen kaikkea hyvänä ihmisenä, siksi pidän
tärkeänä pedagogista rakkautta, joka on konkreettinen menetelmä kehittää myös tunne-
elämäämme ja eettistä tahtoa. Pedagogisen rakkauden vallitessa kysymme jokaisen
kasvatettavan ja itsemme äärellä: ”Kuka Sinä olet? Kuinka voin tukea Sinua elämäntiel-
läsi?” (Skinnari 2004, 30.) Kokemukseni mukaan usein nuorisotyöntekijä unohtaa näh-
dä nuoren mahdolliset kasvun potentiaalit. Nämä käsitykset vaikuttavat tutkimukseni
esiymmärrykseen, ja ne saattavat ohjata aineistostani tekemiäni tulkintoja.

Nuorisotyöllä on koko sen historian ajan ollut tietty kaksinaisuus, joka
on ilmennyt nuorten oman toiminnan ja aikuisten ohjauksen välisenä jännitteenä. Se on
ollut aikuisten ohjaama kasvatusta, sopeuttamisen ja kontrollin väline, jolla on pyritty
ohjaamaan ennen kaikkea nuorison vapaa-ajan käyttöä. Toisaalta nuorisotyö on myös
nuorten omien pyrkimysten ilmentäjä ja nuorten oman toiminnan tulos. Vaikka vielä
vuosisadan alussa tanssia pidettiin nuorisotoiminnan paheena, on tanssista, luovasta
ilmaisusta ja musiikista tullut nuorten keskeisiä vapaa-ajan vieton ja kulttuuritoiminnan
muotoja. (Nieminen 1995, 410.) Olisiko kulttuurinen nuorisotyö yksi keinovalikoima,
joka toimisi tässä välittäjänä? Leena Ruotsalainen, joka on pitkän linjan kulttuurisen
nuorisotyön ammattilainen sekä Nuorisotyö-lehden päätoimittaja, tuo julki, että nuoriso-
työn rationalistit ja teknoraatit eivät siedä (hallittua) kaaosta ja luovaa hulluutta, mitä
usein liittyy nuorten omiin ideoihin, ajatuksiin ja virtauksiin ja sitä kautta kulttuuriseen
nuorisotyöhön. Hän painottaa, että osin näistä asenteellisesta eroista johtuen kulttuuri-
nen nuorisotyö ei ole saanut sille kuuluvaa asemaa. (Ruotsalainen 2006, 5.)

Nuorisotyön paikallisen käytännön sekä valtionhallinnon yhteinen ongel-
ma ja haaste ovat nuorisoalan tehtävöiden ja identiteetin epämääräisyys. Nuorisotyön
toteuttamista tukee parhaiten sen todellisen toiminnallisen ja ammatillisen sisällön kaut-
ta jäsentävä tehtävämäärittely, eivät sille niistä riippumatta muodostetut ja yleisellä

tasolla esitetyt tehtävät. (Cederlöf 2004, 45.) Tämä on yksi minun motiiveistani tähän opinnäytetyöhön. Tutkielmani tarkoitus on rakentaa kulttuuriselle nuorisotyölle määritelmä, joka perustuu nuorisoalan toimijoiden käsityksiin ilmiöstä. Tavoitteeni on selvittää mitä kulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan virallisessa puheessa ja mitä yhteiskunnallista merkitystä kulttuurisella nuorisotyöllä nähdään olevan. Minua kiinnostaa myös miten kulttuurista nuorisotyötä toteutetaan ja minkälaisia tavoitteita kulttuurisella nuorisotyöllä nähdään olevan. Nuorisotyön julkiseen jäsentymättömyyteen vaikuttaa se, ettei käsitteiden merkitystä täsmennetä kertomalla konkreettisesti mitä tehdään, miksi eli millä perusteella, miten eli millä tavoin, mihin toiminnalla konkreettisesti pyritään, ja mitä seurauksena voidaan todeta (emt, 47).

Tutkimusotteeni on fenomenografinen. Se on tutkimuksellinen lähestymistapa, joka pyrkii tunnistamaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden keskustelua ja pyrkii painottamaan heidän ymmärrystään, käsityksiään ja kokemuksiaan siitä maailmasta, jossa he elävät. Tutkija on oppija, joka etsii ilmiön merkityksiä ja rakennetta. (Niikko 2003, 30-31.) Jokapäiväinen elämä esittäytyy ihmisten tulkitsemana todellisuutena ja subjektiivisesti merkityksellisenä, yhtenäisenä maailmana. Subjektiivisesti merkityksellisessä toiminnassaan tavalliset ihmiset eivät ainoastaan pidä jokapäiväistä elämisaailmaa itsestään selvänä todellisuutena, vaan he myös tuottavat sen ajattelullaan ja toiminnallaan, ja sen todellisuus säilyy vain heidän ajattelunsa ja toimintansa kautta. (Berger & Luckmann 1994, 29-30.) Tutkimuskohteeni on ennen kaikkea nuorisoalan käytännön toimijoiden käsitykset kulttuurisesta nuorisotyöstä. Koska ilmiöstä ei ole virallista määritelmää olemassa, minä pohjaan määritelmän rakentamisen sosiaalisen konstruktionismin mukaisesti käytännön toimijoiden ajatuksiin ja toimintaan.

Aineiston analyysimenetelmänä käytän grounded theory -menetelmää, joka tarjosi mahdollisuuden jäsentää ennalta vähän tutkittua, teoreettisesti löyhästi määriteltyä ja aineistosta käsin määrittävää ilmiötä jäsentyneesti.

Tehtäväni on haastava, sillä aiempia suomalaisia akateemisia tutkimuksia kulttuurisesta nuorisotyöstä on tuskin lainkaan.

2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

2.1 Sosiaalisesta konstruktionismista

Sosiaalinen konstruktionismi on laaja tieteidenvälinen suuntaus, jolla viitataan joko laajemmin tieteelliseen lähestymistapaan sosiaalitieteiden kentällä tai suppeammin näkökulmaan tarkasteltaessa sosiaalitieteiden ja psykologian perinteisiä ongelmanasetteluja (Kuusela 2003, 20).

Tutkin nuorisotyökentän työntekijöiden omia käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Yhteistä, yleistä kulttuurisen nuorisotyön määrittäystä ei tunnu olevan olemassa. Näin tutkimalla kentän toimijoiden käsityksiä ilmiöstä tarkoitukseni on saada keskustelua aikaan, ja uskon, että kentän käsitykset myös vaikuttavat ”viralliseen puheeseen”. Kulttuurisen nuorisotyön toimijat ovat itse muokanneet oman työnsä sen näköiseksi, kuin he ovat omassa työssään kulttuurista nuorisotyötä tarvinneet työnsä välineenä ja työkaluna. Jos virallista määritelmää luodaan, sen pohjana voisivat toimia käytännön toimijoiden omat kokemukset. Nuorisosian neuvottelukunnan, Suomen Kuntaliitona sekä Suomen Nuorisoyhteistyö –Allianssi ry:n yhteisessä julkaisussa ”Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys” vuodelta 1998 nuorisotyöntutkija Petri Cederlöf kirjoittaa, että kulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan luovan toiminnan kehittämistä keskeiseksi osaksi nuorten identiteettiä ja ilmaisua. Cederlöf jatkaa, että kulttuurinen kokeminen ja ilmaisu ovat kansalaisvalmiuksia parantavaa, kansallista ja kansainvälistä identiteettiä kehittävää. (Cederlöf 1998, 39.)

Yhteiskuntatieteilijä Irma Rantala kiehtoo sosiaaliseen konstruktionismiin sisältyvä pyrkimys tehdä tilaa asioiden tarkastelulle monista eri näkökulmista. Hänen mukaansa kullakin ihmisellä tai ihmisyyhteisöllä saa olla oma totuutensa ja kaikille on tilaa. (Rantala 2003, 94.) Niin ikään yhteiskuntatieteilijä Mikko Saastamoisen mukaan sosiaalisen konstruktionismin liikkeen sisällä ollaan varsin yksimielisiä siitä, että tieteen täytyisi toimia eräänä työvälineenä, jolla edistettäisiin suvaitsevaisuutta ja ruohonjuuritason demokratiaa. Kulttuurisessa muutostyössä postmodernissa todellisuudessa ei pyritä ennustamaan ja kontrolloimaan, vaan kertomaan uusia vaihtoehtoisia kertomuksia, siitä kuinka asiat voisivat olla. (Saastamoinen 2003, 179, 191).

Sosiaalisen konstruktionismin lähtökohtana on kaiken inhimillisen toiminnan ja tiedon yhteisöllinen alkuperä (Saastamoinen 2003, 173). Sosiaalisessa konstruk-

tionalismissa pyritään kiinnittämään huomiota siihen, mitä tapahtuu ihmisten välillä ja tätä kautta yritetään ymmärtää inhimillistä kokemusta (Peltola 2003, 201).

Tapio Aittolan ja Vesa Raiskilan¹ mukaan konstruktionismia voidaan pitää sosiologisena kantana, jonka mukaan tieto todellisuudesta välittyy ja muotoutuu sosiaalisissa prosesseissa (Aittola & Raiskila 1994, 226). Sosiaalisessa konstruktionismissa koko sosiaalinen elämä nähdään yhteisöllisenä ilmiönä (Peltola 2003, 222). Tiedon-sosiologit Peter Berger ja Thomas Luckmann korostavat, että tieto on sekä yhteiskunnallinen tuotos että yhteiskunnallinen muutostekijä (Berger & Luckmann 1994, 101).

Sosiaalipsykologi Vivien Burr on koonnut sosiaalisia konstruktionisteja yhdistävät perusoletukset seuraavasti:

1. *Kriittinen suhtautuminen itsestään selvänä pidettyyn tietoon.* Havaintomme eivät vain yksinkertaisesti kerro maailmasta, vaan maailmamme on sosiaalisesti luotu. Siksi myös nyt selviöltä näyttävät asiat voisivat olla toisin.
2. *Käsityksemme ovat historiamme ja kulttuurimme tuotteita,* ja siksi relatiivisia, eli suhteellisia. Ei ole syytä olettaa omia käsityksiämme ilman muuta paremmiksi tai "totuudenmukaisemmiksi" kuin muiden kulttuurien ja aikojen käsitykset, eikä tutkimus voi tuottaa yliajallista, kulttuurin ylittävää tietoa.
3. *Tieto syntyy sosiaalisissa prosesseissa.* "Totuus" on se, mikä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sellaiseksi tunnustetaan ja tunnistetaan, ei se mikä oletetusti parhaiten vastaa ulkoista todellisuutta (ns. totuuden korrespondenssi-teoria).
4. *Tieto ja sosiaalinen toiminta kuuluvat yhteen.* Sillä, mikä kulloinkin hyväksytään totuudeksi, on monenlaisia seurauksia toiminnalle. Esimerkiksi miten "poikkeavuuteen" suhtaudutaan liittyy siihen, miten poikkeavuus ymmärretään ja määritellään, ja minkä ajatellaan olevan sen syynä. Täten tieto on aina myös poliittinen kysymys, eli siihen sisältyy valtaa. Myös tutkija on vastuullinen tuottamansa tiedon seurauksista (Burr 1995, 2-5, tekstin käännös: <http://www.uta.fi/tyt/avoin/verkko-opinnot/sosiaalipsykologia/kulttuuri.html#Konstruktionismi.>)

¹ Tapio Aittola on kasvatustieteen tohtori ja Vesa Raiskila sosiologi.

Burr nostaa esiin myös kritiikkiä sosiaalista konstruktionismia kohtaan: miten selitetään ihmisten toiveita, haluja, kaipauksia ja unelmia ja niiden rooleja ihmisten elämässään tekemissä valinnoissa (Burr 2003, 180).

Berger ja Luckmann tuovat esiin, että sosiaalinen todellisuus on merkitysjärjestelmä, joka on ihmisten luoma, ei luonnollisen maailman heijastus tai kuva (Berger & Luckmann 1994). Kieli ei ole sosiaalisessa konstruktionismissa vain ajatusten ilmaisun väline vaan koko ajattelun edellytys ja kielen käyttö on seurauksellista sosiaalista toimintaa, jossa merkityksiä luodaan (esim. Burr 1995, 32-37).

2.2. Merkityksistä

Kieli ja merkitykset liittyvät yhteen. Kulttuurintutkija Stuart Hall toteaa, että merkitys on sosiaalinen tuotos, käytäntö. Hänen mukaansa maailma on tehtävä merkitsemään. Kieli ja symbolisaatio ovat keinoja, joilla merkitys tuotetaan. (Hall 1992, 164.) Mikko Lehtonen² kirjoittaa, että ilman kielellistä merkityksellistämistä todellisuus luultavasti koettaisiin yhdenmukaiseksi jatkumoksi. Vasta kieli jakaa maailman olioiksi. Lehtonen tähdentää, että kielellä on aktiivinen rooli merkitysten muodostumisessa: se asettaa omat rajoituksensa merkityksille, määrittää omine erotteluineen sitä, mitä todellisuudessa voidaan sanoa. (Lehtonen 2000, 30, 35.)

Merkitykset luovat kulttuuria (esim. Lehtonen 2000, Rauhala 2005a). Lehtonen väittää, että kulttuurit sisältävät merkityskarttoja, jotka tekevät maailmasta ymmärrettävän niiden jäsenille. Hän korostaa, että kasvamisemme yhteisöjen jäseniksi on ennen muuta sen kulttuurin merkityskarttojen oppimista, johon olemme sattuneet syntymään. Merkitysten maailman järjestyminen, Lehtonen jatkaa, jäsentää tärkeällä tavalla kokonaisten yhteisöjen päivittäistä elämää ja käsitystä identiteetistään. Hänen mukaansa merkityksillä on yhteiskunnallista vaikutusta, poliittisia seuraamuksia ja kulttuurista valtaa. (Lehtonen 2000, 17-18, 21, 23.)

Johan Fornäs³ korostaa subjektiivista tulkintaa. Hänen mukaansa merkitys on prosessi, koska se on ymmärrettävä tuottamalla se uudelleen subjektiivisessä tulkinnassa. Ihmiset tuottavat merkitykset sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Fornäs kirjoittaa, että tulkinta on subjektiivista välitystoimintaa, joka tekee sen merkityksen

² Mikko Lehtonen on yleisen kirjallisuustieteen dosentti ja mediakulttuurin professori.

³ Johan Fornäs on media- ja viestintätutkimuksen professori.

ymmärrettävämmäksi. Uusia tulkintoja merkityksistä avautuu luovassa konfliktissa vanhojen tulkintojen kanssa. (Fornäs 1998, 218-219, 224.)

Filosofian dosentti Lauri Rauhalan mukaan mielen asettuessa tajunnasamme suhteeseen jonkin objektin, asian tai ilmiön kanssa siten, että ymmärrämme tuon objektin, asian tai ilmiön kyseisen mielen avulla joksikin, syntyy merkityssuhde. Hän jatkaa, että merkityssuhteet muodostavat verkostoja, joista syntyvät maailmakuvamme sekä käsitykset itsestämme. (Rauhala 2005b, 35.)

Sosiologi Pertti Alasuutari kirjoittaa, että asian ”merkitys” on se mitä jokin asia ”tarkoittaa”. Hän jatkaa, että empiirisessä sosiologisessa tutkimuksessa merkityksen käsitteellä viitataan usein symboliikkaan, jota joihinkin erityisiin objekteihin tai toimintoihin liitetään. Hän viittaa tässä Paul Willisin alakulttuuritutkimukseen. Alasuutarin mukaan todellisuus on sosiaalisesti konstruoinut, eli se on rakentunut merkitystulkintoista ja tulkintasäännöistä, joiden nojalla ihmiset orientoituvat arkielämässään. Tätä voisi hänen mukaansa pitää merkityksen käsitteen tietoteoreettisen ulottuvuutena, joka kuuluu keskeisesti kulttuuritutkimukseen. Hän jatkaa tältä kannalta korostettavan, että todellisuus on ihmiselle olemassa merkitysvälitteisesti. (Alasuutari 1994b, 50-51.)

Yleinen oletus nuorisotyön kentällä on, että ”kulttuurinen nuorisotyö luo niitä merkityksiä nuorille”. Lähemmäksi näitä merkityksiä pääsin Lehtosen merkityksen määrityksen kautta. Tämän vuoksi käytän tässä tutkielmassa Lehtosen merkityksen määritystä eli ajatusta siitä, että kasvamisemme yhteisöjen jäseniksi on kulttuurin merkityskarttojen oppimista, jossa merkityksillä on yhteiskunnallista vaikutusta, poliittisia seuraamuksia ja kulttuurista valtaa (Lehtonen 2000, 17-18, 23).

2.3 Ajankuva: Modernista myöhäismoderniin

2.3.1 Modernisaatiosta

Fornäsin mukaan nuoruudella ja modernilla on mielenkiintoisia yhtäläisyyksiä. Hänen mukaansa nuoruus on epätavallisen avoin modernille ja moderni erityisen kiinnostunut nuorista, minkä vuoksi näiden kahden välillä on todellista vuorovaikutusta. Joustava ja nopeasti muuttuva nuoruus on usein nostettu modernin ja uuden metaforiseksi symboliksi. (Fornäs 1998, 294.)

Arthur D. Efland, Kerry Freedman ja Patricia Stuhr⁴ kirjoittavat, että modernismin käsite⁵ on sidoksissa uskomukseen, että edistys on mahdollista järjen ja tieteellisen tiedon avulla. Näin tosi tieto antaa ihmiselle mahdollisuuden hallita luontoa ja varustaa meidät aineellisilla rikkauksilla. Tämän kehitystarinan kertoo meille heidän mukaansa historiantutkimus, ja kertomukselle on tyypillistä sivilisaation edistymisen kuvaus. (Efland, Freedman, Stuhr 1998, 7.)

Modernismin ajan vaihtumisesta johonkin uuteen aikakauteen keskustellaan jatkuvasti ja rajan vetämisestä tai vetämättä jättämisestä ollaan monta mieltä. Kulttuurisosiologi Jim McGuiganin mukaan moderni tavallaan loppui 1900-luvun lopussa, kun kommunismi ei enää tarjonnut kunnon vaihtoehtoa kapitalismille ja kapitalistisissa valtioissa sosialidemokratiasta tuli vähemmän sosialistista (McGuigan 1999, 1). Fornäsin, joka on samoilla linjoilla monessa muussakin asiassa McGuiganin kanssa, mukaan myöhäismoderniteetti alkoi kenties vuonna 1989 maailmanlaajuisten poliittisten vallankumousten aikaansaamana (Fornäs 1995, 5).

Fornäsin mukaan moderniteetti on yhteiskunnan kasvavaa universaalia erilaistumista, joka tapahtuu valtion, markkinoiden ja elämismailman välillä, yksilön ja yhteiskunnan välillä, sellaisten sfäärien kuin taiteen, tieteen, uskonnon ja politiikan välillä (Fornäs 1998, 46). Risto Eräsaaren⁶ mukaan kyse ei ole muutoksen aiheuttamasta hyvästä tai pahasta vaan lisääntyneestä toisin tekemisen mahdollisuudesta (Eräsaari 2000, 89).

2.3.2 Postmodernista ja myöhäismodernista

Modernista yhteiskunnasta puhuessaan sosiologit ovat usein käyttäneet ilmaisua teollinen yhteiskunta, toteaa Erkki Sevänen. Toisen maailmansodan jälkeen on siirrytty vähitellen puhumaan jälkiteollisesta yhteiskunnasta, jossa pääosa työikäisestä väestöstä toimii erilaisissa palveluammateissa sekä tiedon ja koulutuksen parissa. Jälkiteollinen maailma on kansainvälinen ja suuret monikansalliset jättiläisyrietykset ovat siinä keskeisiä tekijöitä. Seväsen mukaan nykyistä yhteiskuntaa on myös kutsuttu post-

⁴ Arthur D. Efland, Kerry Freedman ja Patricia Stuhr ovat taidekasvatuksen opettajia ja tutkijoita.

⁵ Nämä tutkijat käyttävät käsitteestä moderni termiä modernismi.

⁶ Risto Eräsaari on yhteiskuntapolitiikan professori.

moderniksi (jälkmoderniksi)⁷. Hänen mukaansa sille on ajateltu olevan ominaista eriytymiskehityksen päättyminen ja kehityksen kääntyminen osittain vastakkaiseen suuntaan (Sevänen 1994, 68-69.) Sosiologi Zygmunt Bauman sen sijaan toteaa, että postmoderni tilanne on jatkuvan liikkeen ja muutoksen areena vailla selkeää kehityssuuntaa: mikään hetkellinen tila ei välttämättä ole seurausta edellisestä, eikä riittävä syy seuraavaan tilaan. Postmoderni tila on hänen mukaansa määrätymätön ja ei-määrävä, se ei sido aikaa, se heikentää menneen rajoittavaa vaikutusta ja ehkäisee tehokkaasti tulevaisuuden kolonisoimisen. (Bauman 1996, 195.)

Douglas Kellnerin⁸ mukaan termit moderni ja postmoderni ulotetaan koskemaan ällistyttävän moninaisia kulttuurituotteita, yhteiskunnallisia ilmiöitä ja teoreettisia diskursseja. Postmodernin käsite vaatiikin hänen mukaansa jatkuvaa tutkistelua, selkeyttämistä ja kritiikkiä. (Kellner 1998, 56.) Baumanin mukaan postmoderni on osuva termi, koska se pakottaa kiinnittämään huomiota jatkuvuuteen ja epäjatkuvuuteen sekä ymmärtämään, että ne ovat nykyisen yhteiskunnallisen tilanteen ja sitä edeltäneen, nykyisen tilanteen synnyttäneen muodostuman välisen monimutkaisen suhteen kahdet eri kasvot (Bauman 1996, 191). Samoilla linjoilla Baumanin kanssa ovat Efland, Freedman ja Stuhr, jotka kirjoittavat, että postmodernissa pirstoutuneisuuden tunne leimaa aikaa, paikkaa ja subjektia. Menneisyyden palasia asetellaan yhteen kollaasin tapaan ja ajan ja paikan uusissa käsitteissä pirstoutuneen menneisyyden nähdään jatkavan olemassaoloaan nykyisyydessä. Heidän mukaansa postmodernismiin kuuluu elämän kaoottisen luonteen hyväksyminen. (Efland, Freedman, Stuhr 1998, 35-36.)

Nuorisokasvatuksen tutkimusprofessori Helena Helven mukaan postmodernisaatiota kuvataan dynaamiseksi prosessiksi, johon sisältyy myös ideologia ja käytäntö: teollisuuden uudenlainen monikansallinen investointi- ja tuotantopolitiikka, kansainvälinen tietopalvelu, työmarkkinat ja palvelut sekä erilaiset verkostot (Helve 1996, 76).

Postmoderni ja kulttuuri liittyvät yhteen ja vaikuttavat toisiinsa. Efland, Freedman ja Stuhr kirjoittavat, että termiä postmoderni käytetään joskus jälkiteollisen yhteiskunnan laajoja kulttuurisia muutoksia koskevana yläkäsitteenä. Heidän mukaansa postmoderni kulttuurinäkemys on kiinnittynyt enemmän nykyisyyteen kuin tulevaisuuteen. Se katsoo menneisyyteen saadakseen selville, olisiko nykyisillä ongelmallisilla

⁷ Sulut ovat Seväsen.

⁸ Douglas Kellner on kasvatustieteen professori.

tilanteilla syntyhistoriansa menneisyyden illuusioissa. He jatkavat, että hämmentävät muutokset visuaalisissa taiteissa ja taidemaailman yhteisen, merkittäväksi hyväksytyyn tyylin puuttuminen ovat ulkoisia ilmauksia kulttuurin muutoksista. Esimerkkeinä he mainitsevat, kuinka arkkitehtuuri, valokuvaus, elokuva, maalaustaide ja muut visuaaliset taiteet ilmaisevat näitä muutoksia. (Efland, Freedman, Stuhr 1998, 14-15.)

McGuigan kulkee hieman omia polkujaan ja hänen mukaansa materiaalinen todellisuus ei merkitse juurikaan postmodernin kehittämisessä. Hänen mukaansa postmodernin saapuminen tarkoitti muutosta tiedossa ja kulttuurissa. Hän väittää, että jos oli olemassa muutos modernista postmoderniin, se tehtiin tiedolla ja kulttuurilla, erilaisilla tietämisen, esittämisen ja identifioimisen tavoilla, eikä tavanomaisilla talouden materiaalisilla tekijöillä ja luonnonvarojen käytöllä. Postmoderni liittyy McGuiganin mukaan ennen kaikkea ideoihin ja subjektiivisuuteen, siihen kuinka me ajattelemme ja luomme merkityksiä. Hän toteaa, että postmodernismi voidaan nähdä äärimmillään filosofisena idealismina ja kulttuurisena reduktionismina käänteisenä taloudelliselle reduktionismille. (McGuigan 1999, 2.)

Postmoderni ei kuitenkaan tunnu riittävältä vastaukselta aikamme haasteisiin. Bauman väittääkin, että postmoderni ei ole valmis globalisaatioon. Postmoderni on maailman etuoikeutettujen maiden kulttuuria, jota luonnehtii runsas kulutus, suuri varallisuus ja hyvinvointi. (Cantell & Pedersen 1996, 297.) Olen Baumanin kanssa samaa mieltä siitä, että tällaista kulttuuria ei voi tehdä jokaisen elämäntavaksi.

Jotain erityisen hyvääkin postmodernismista löytyi: Efland, Freedman ja Stuhr toteavat, että tärkeä kysymys, johon postmoderni teoria on kiinnittänyt huomiota, on vallan ja tiedon suhde. He tarkentavat, että postmoderni taide, kulttuuri ja kritiikki tutkivat, miten tiettyjä etnisiä, sukupuoli- ja sosiaalisia ryhmiä on kontrolloitu. Monikulttuurisuus, feminismi ja muut tasa-arvoa ja demokratisoitumista edistävät asenteet saavat postmodernissa teoriassa osakseen tukea. Heidän mukaansa keskeistä on ajatus pluralismista. (Efland, Freedman, Stuhr 1998, 45.)

Myöhäismoderni soveltuu paremmin tämän tutkimuksen termiksi kuin postmoderni, sillä on vaikeaa määrittää, missä kohtaa selkeä muutos modernista postmoderniin olisi tapahtunut. Tässä asiassa liikun samoilla linjoilla kuin nuorisotutkija Jaana Lähteenmaa, joka perustelee valintaansa termien postmoderni ja myöhäismoderni välillä. Hänen mukaansa tulkinta, jonka mukaan tietyt modernit trendit pikemminkin intensifioituvat ja altistuvat reflektiolle nykyaikana, on perustellumpi kuin modernin ja ”postmodernin” välistä katkosta korostava tulkinta. (Lähteenmaa 2000, 53.)

Fornäs nimeää itsensä termin myöhäismoderniteetti ensimmäiseksi käyttäjäksi. Se tapahtui hänen mukaansa vuonna 1987 ja termi on levinnyt laajalle. Hänen mukaansa aika oli kypsä myöhäismoderniteetin käsitteelle. Hänen mukaansa sen avulla voitiin ottaa keskusteltaviksi moderniteetin uudet puolet, jotka olivat seurausta pikemminkin toisiaan seuraavien ja kasautuvien modernisaatioprosessien synnyttämästä todellisesta laadullisesta ja määrällisestä muutoksesta kuin kyseisten prosessien kääntymisestä vastakohtakseen. Fornäs jatkaa, että myöhäismoderniteetillä on kaksi päämäärää. Ensinnäkin sillä pyritään välttämään hämäryys, joka liittyy puheeseen moderniteetista miltei historiallisena vakiona vailla omia historiallisesti toisistaan eroavia vaiheitaan. Toisena tavoitteena on ymmärtää tätä uutta vaihetta pikemminkin moderniteetin radikalisoitumisena ja voimaperäistymisenä kuin sen loppuna. Kun postmoderniteetti painottaa Fornäsin mukaan liikaa murtumia ja johtaa epäjohdonmukaisuuksiin, moderniteetti on yksinään liian yleinen tärkeiden nykyprosessien käsitteellistämiseksi. (Fornäs 1998, 54.)

Bauman sen sijaan ei ole kovin kiinnostunut siitä kutsummeko tätä aikaa myöhäismoderniksi (late modern) vai postmoderniksi (postmodern). Hän itse käyttää termiä postmoderni Timo Cantellin ja Poul Poder Pedersenin haastattelussa, koska se antaa hänen mielestään enemmän intellektuaalista vapautta – näin hän on vähemmän sidottu moderniin ajattelutapaan ja sen terminologiaan. (Cantell & Pedersen 1996, 285.)

Jos minun täytyisi nimetä paikat Helsingistä, jotka mielestäni kuvaavat postmodernia ja myöhäismodernia ja niiden taustalla olevaa eroa, Itä-Pasila olisi kivitalokompleksina, jonne ei mahdu mitään uutta ja joka tukahduttaa luovan elämän ympäriltään, itsestään selvästi postmoderni ja Finlandia-talon ja Töölönlahden välinen alue olisi myöhäismoderni. Se alue on elänyt jo monta vuotta epävarmuuden vallassa ja sinne on sijoitettu/sijoittunut erilaisia aikamme ilmiöitä, esimerkiksi perhospuisto, jännittäviä taideteoksia, sirkusteltoja, herätyskokouksia sekä hiillostetusta puusta tehty väliaikainen ravintola. Siellä kohtaavat muun muassa sauvakävelijät, skeittaajat, Töölönlahden soutelijat ja ratsupoliisit. Kuitenkin alue on aivan kaupungin sydämessä ja poltettujen ja tulevan musiikkitalon alta jo pois purettujen makasiinien vieressä.

Kellnerin mukaan elämme nykyään ikääntyvän modernin ja uuden postmodernin aikakauden välissä ja postmodernia aikaa täytyy edelleen käsitteellistää, kartoittaa ja hahmotella. Muutos yhdestä aikakaudesta toiseen on hänen mukaansa aina pitkittynyt, ristiriitainen ja kivulias. Kellner jatkaa, että eläminen uuden ja vanhan raja-

mailla aiheuttaa jännitteitä, epävarmuutta, ja jopa paniikinomaista suhtautumista, mistä seurauksena ovat huoli ja epävarmuus. (Kellner 1998, 63.)

Myöhäismoderniin aikaan kuuluu paljon ilmiöitä, joissa meidän aikamme nuoret kulkevat edelläkävijöinä ja suunnannäyttäjinä. Esimerkiksi Internetissä tapahtuu paljon asioita, joista nuorten vanhemmilla ei ole aavistustakaan. Nuorten ympäristöstä on tullut entistä hämmentävämpi lisääntyvien mahdollisuuksien ja riskien maailmassa. Nuorisotutkijat kutsuvat tämän päivän nuoria joko yksilöllisen pakkovalinnan sukupolveksi (Hoikkala & Paju 2002, 26) tai portfoliosukupolveksi (Mäkinen 2006, Salasuon mukaan, C1). Tommi Hoikkala ja Petri Paju toteavat: ”Pärjätäkseen on osattava valita ja tiedettävä, mitä on osattava” (emt).

2.4 Nuori kulttuurisena toimijana

2.4.1 Kulttuurista

Helsingin nuorisoasiankeskuksen tuoreen esitteen mukaan kulttuuritoimintoja ei ole perinteisesti pidetty yhteiskunnallisen aktiivisuuden ilmauksina, mutta ne ovat tärkeitä nuorten identiteetin kasvamisen ja ilmaisemisen areenoita. Ala- ja osakulttuureissa vaikuttavat nuoret muodostavat yhteisöjä, joissa muokataan omaa tyyliä, elämäntapaa, fyysisiä ja esteettisiä kykyjä sekä kriittistä suhdetta yhteiskuntaan. (Nuorten Helsinki 2006, 18.)

Suomalaiseen yhteiskunnalliseen kulttuurintutkimukseen on merkittävästi vaikuttanut brittiläisen Birminghamin yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskus (Centre for Contemporary Cultural Studies). Birminghamilaisuus kehitettiin 1970-luvulla. (Lähteenmaa 1996, 97.) Alasuutarin mukaan kulttuurin käsitteellä on tarkoitettu Birminghamin koulukunnassa jotakin sellaista kuin kollektiivinen subjektiviteetti, eli jonkin yhteisön tai yhteiskuntaluokan piirissä omaksuttua elämäntapaa sekä maailman hahmottamisen ja mielekkääksi kokemisen tapaa. Sieltä käsite kulttuurintutkimus on vakiintunut suomalaiseen sosiologiseen kielenkäyttöön. Alasuutari toteaa, että tämä käsitys kulttuurista on laajempi kuin aiemmin vallalla ollut niin sanottu hierarkkinen kulttuurikäsite. Sen mukaan kulttuurilla tarkoitetaan parasta ja kauneinta, jota jokin kansa tai sivilisaatio on tuottanut. (Alasuutari 1994a, 33.)

Kulttuurille on olemassa useita erilaisia määrittelyksiä. Kulttuuriantropologit A.L. Kroeber ja C. Kluckhohn esittävät kirjassaan 161 erilaista klassista määritelmää kulttuurista. He jakavat kulttuurin erilaiset määritelmät ryhmiin: A. luettelevan kuvailevat, B. historialliset, C. normatiiviset, D. psykologiset, E. rakenteelliset, F. geneettiset sekä G. vaillinaiset määritelmät. (Kroeber & Kluckhohn 1952, 40-72.) En käytä heidän määritelmiään, koska heidän teoksensa on jo vuodelta 1952, joten en voi tukeutua heihin. Näin jättäisin huomioimatta modernin ajan jälkeisen yhteiskunnallisen elämän. Toisaalta tämä Kroeber ja Kluckhohnin luokitus voisi päteä yhä, mutta painotukset olisivat nyt erilaiset.

Yhteiskuntatieteilijä Ahponen määritelmän mukaan kulttuuri on symbolista toimintaa, jolle on ominaista yksilöllinen luovuus. Kulttuurin tuotteita arvostetaan hänen mukaansa yhteiskunnassa sen mukaan, millaisen sijan tuotteet saavat toimijoiden asemaa perustelevina arvoina. Symbolinen asema saavutetaan toimintojen ja niiden tuotteiden laadun arvioinnin perusteella. Symbolisten arvojen yleveys peittää alleen asemien hierarkian sisältyvät valtakamppailut. (Ahponen 2001, 14.)

Bauman toteaa, että määriteltiinpä ilmiö nimeltä ”kulttuuri” miten tahansa, mahdollisuus määrittelemiseen, kulttuurin artikuloimiseen maailman ilmiöksi, perustuu tiettyyn käsitykseen maailmasta – käsitykseen, joka artikuloi mahdollisuudet, työstää arvot ja oikeuttaa intellektuellien roolin. Bauman jatkaa, että tähän visioon ohjaa kolme lähtöoletusta: ensinnäkin ihmiset ovat epätäydellisiä ja riippuvaisia muista. Toiseksi ihmiseksi tuleminen on pohjimmiltaan oppimisprosessi ja kolmanneksi: oppiminen on vain toinen puoli suhteessa, jonka toinen puoli on opettaminen. (Bauman 1996, 87-88.)

Alasuutari kirjoittaa, että Birminghamin koulukunnan myöhemmissä nuorison ja työväestön alakulttuurien tutkimuksissa kulttuurilla tarkoitetaan tutkitun ryhmän elämänmuotoa ja maailman hahmottamisen tapaa. Alasuutarin mukaan tässä suhteessa kulttuurin käsite on lähes synonyymi ranskalaisen sosiologin Pierre Bourdieun habituksen eli elämänmuodon käsitteelle. (Alasuutari 1994a, 34-35.)

Lähteenmaan mukaan birminghamilaisessa suuntauksessa jaetaan tietynlainen käsitys kulttuurista. Sen mukaan, Lähteenmaa jatkaa, kulttuurilla tarkoitetaan tasoa, jolla sosiaaliset ryhmät kehittävät toisistaan erottuvia elämäntapoja ja antavat ilmaisullisen muodon sosiaaliselle ja materiaaliseen elämäkokemukselleen. Kulttuuri nähdään näin ihmisten tavaksi rakentaa mielekkyyttä elämäänsä. (Lähteenmaa 1996, 97.)

Fornäsin mukaan kulttuuri on se inhimillisen vuorovaikutuksen aspekti, jossa on kyse merkitysten luomisesta symboleja käyttämällä ja joka sisältää moninaiset

tyylin tuottamisen ja kommunikatiivisen toiminnan muodot. Hän listaa kolme erilaista kulttuurin määritelmää: ensimmäinen on kapea, esteettinen käsitys kulttuurista, joka sisältää kaunotaiteet eli esteettiset teokset ja niiden perinteisen institutionaalisen aseman. Fornäsin mukaan tämä määritelmä hallitsee valtiollisen kulttuuripolitiikan, joukkotiedotuksen kulttuurijournalismin ja esteettisten tieteiden alojen diskurssissa. Fornäs kritisoi sitä liiallisesta rajoittumisesta institutionaalisiin taidemuotoihin sekä populaarikulttuurin ja muiden arkielämän kulttuuristen käytäntöjen sivuuttamisesta. Hänen mukaansa useimmat kulttuurin tuotteet jäävät näiden porvarilliseen julkiseen sfääriin kuuluvien taideinstituutioiden ulkopuolelle. (Fornäs 1998, 167, vrt. Kroeber & Kluckhorn 1952.)

Toinen määritelmä kulttuurille on Fornäsin mukaan laaja, ja sitä käytetään kun paikallisista tai alueellisista yhteisöistä puhutaan kulttuureina. Fornäs toteaa, että tämän käsityksen perusteella kulttuuri on hankala erottaa ihmisten ilmiöiden sosiaalisista aspekteista. Se alkaa tarkoittaa samaa kuin yhteiskunta tai yhteisö.

Fornäsin kolmas eli välittävä määritelmä kulttuurista symbolisena viestintänä tarkoittaa muutakin kuin institutionalisoitunutta taidetta, muttei kuitenkaan kaikkea sosiaalista elämää. Fornäsin mukaan tämä myöhäismoderni hermeneuttis-semioottinen käsitys kulttuurista on syntynyt humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden vuoropuhelussa, jossa suppeammin ja laajemmin ymmärretyt käsitteet ovat kohdanneet ja muotoilleet toisiaan. Se korostaa toimintaa, tietoisuutta, subjektiivista viestintää, symbolisten muotojen ja sosiaalisten instituutioiden välistä vuorovaikutusta. Tässä tutkielmassa käytän tätä Fornäsin välittävää määritelmää kulttuurista. Fornäs jatkaa, että kulttuuri on kontekstisidonnaisten luovien käytäntöjen ja järjestyneiden symbolisten muotojen välttämätöntä vuorovaikutusta. Tämä määritelmä kulttuurista perustuu erityisesti merkityksille. (Fornäs 1998, 168-169.)

Postmoderni kulttuuri McGuiganin mukaan ymmärretään parhaiten yleisenä kulttuurina ja se sisältää nykyaikaisen massaviihteen, mediatekstit ja jokapäiväiset kokemukset, jotka muodostavat tunnetiloja (McGuigan 1999, 5).

McGuigan kirjoittaa, että kulttuuri ei ole enää romanttista tai modernia vastarintaa kapitalistiselle sivilisaatiolle, kieltäytymistä kaupallistumiselle. Sen sijaan siitä on tullut hänen mukaansa osa hyödyketuottamista ja -kiertoa. Hän menee vielä pidemmälle kuin Fornäs: kulttuuri on hyödyke; hyödyke on kulttuuria. (McGuigan 1999, 66).

2.4.2 Ala- ja vastakulttuurista

Kulttuurista ja nuorista kirjoitettaessa mukana on myös aina alakulttuuria, emokulttuuria sekä vastakulttuuria. Nuorisotutkija Tommi Hoikkalan mukaan alakulttuurin käsite on peräisin kriminologiasta. Kuitenkin Birminghamin yliopiston kulttuurintutkimuksen keskuksen käytössä alakulttuuri on löyhempi koostuma, ei välttämättä pikkurikollisten organisoitu kopla. Hoikkala jatkaa, että nuorten muodostama alakulttuuri kehkeytyy symbolisena vastauksena ja erityisenä tapana työstää vanhempien kulttuurien, eli emokulttuurin sisäisiä ristiriitoja. (Hoikkala 1989, 25- 26.) Fornäs on samoilla linjoilla Hoikkalan kanssa. Fornäsin mukaan nuorison alakulttuurit nähtiin symbolisiksi yrityksiä ratkoa aikuiskulttuurin ongelmia, jotka johtuivat modernisaatioon liittyvistä yhteiskunnallisista muutoksista. Alakulttuurien katsottiin olevan oireita tällaisista kriiseistä ja ehdotuksia vaihtoehtoisiksi ratkaisuksiksi ja näin myös vastarinnan siemeniksi. Fornäs jatkaa, että alakulttuurien piilevänä funktiona oli toimia sukupolvikonfliktin sisällä ja ratkaista maagisella tavalla vanhempien kulttuurin sisäiset, piilotetut ja selvittämättömät konfliktit. (Fornäs 1998, 134-135.) Lähteenmaan mukaan alakulttuuri nähdään emokulttuurinsa ja valtakulttuurin väliin sijoittuvana suhteellisen itsenäisenä kulttuurina (Lähteenmaa 1996, 98.)

Hoikkala kirjoittaa, että myös vastakulttuurit ovat tulosta ratkaista emokulttuurin ristiriitoja. Hoikkalan mukaan vastakulttuurit ovat artikuloitua kapinaa jotain yhteiskunnan instituutiota vastaan: perhettä, keskivertoelämäntapaa, kuluttamista, koululaitosta vastaan. Vastakulttuuri käyttää usein hyväkseen rationaalista kirjallista ja sanallista argumentaatiotapaa ja viestintää vastakohtana alakulttuurien yksinomaiselle fyysiselle ja ei-verbaaliselle viestinnälle. (Hoikkala 1989, 31-32.)

2.4.3 Nuorista

Nuoruus on suurelta osin ideologinen konstruktio, joka on lastattu tietynlaisilla odotuksilla ja oletuksilla kullekin aikakaudelle tyypillisellä tavalla (Lähteenmaa 2000, 48). Usein nuoriksi lasketaan kaikki, jotka kuuluvat samaan ikäryhmään. Hoikkalan mukaan empiirisesti käsitteen nuoriso sisään lukeutuvat kaikki ne henkilöt, nuoret, jotka elävät tiettyä ikävaihetta, toisin sanoen ovat tietyn ikäisiä. Tästä kuitenkin seuraa kahdenlaisia hankaluuksia Hoikkala jatkaa. Ensinnäkin nuoret voidaan erotella moneen keskenään erilaiseen ryhmään, asemaan ja käytäntöön. Ei ole yhtä nuorisoa. Toinen hankaluus liit-

tyy hänen mukaansa ikävaiheeseen, nuoruuteen, sen monimääritteisyyteen. Nuoruuteen liitettävät ominaisuudet ja tehtävät näyttävät olevan yksiselitteisyyttä moninaisemmat. (Hoikkala 1989, 22-23.)

Lähteenmaan mukaan kuitenkin nuoriin ihmisiin suhtaudutaan tietyillä tavoin ja he joutuvat yhtäältä tietynlaisten sosiaalisten määrittelyjen sekä konkreettisten pakkojen kohteiksi, ja toisaalta tiettyjen vapauksien kantajiksi ja kulttuurisiksi edustajiksi. ”Nuoriso” on tämän vuoksi tietynlainen sosiaalinen ryhmä. (Lähteenmaa 2000, 48.)

Nuoruuden käsite ei ole yksinkertainen asia ja se on kytköksissä valtaan ja toiseuden käsitteeseen. Sosiaalipsykologi Klaus Weckrothin mukaan nuoreksi tulemisessa ja nuorena olemisessa on kyse kietoutumisesta (pukeutumisesta) tiettyihin sosiaalisiin oikeuksiin, velvollisuuksiin, tiettyyn vastuuseen, rooliin sekä määrättyihin kirjoitettuihin tai kirjoittamattomiin merkityksiin ja (olemassaolon) tarkoituksiin. Nuoreksi nimeämisessä on kyse hyväksymisestä ja/tai paheksumisesta, tuomitsemisesta ja/tai arvostamisesta, leimaamisesta ja/tai leimaamatta jättämisestä. Itsensä nimittäminen nuoreksi on eräänlainen tunnussana, joka aikuisiksi pyrkiviltä tietyssä vaiheessa tai ajassa vaaditaan ja jonka viisaimmat oppivat ulkoa. Nuoruus on tietyssä yhteiskunnallisessa asemassa olemista ja siihen tulemistä. Yhteiskunnallisena aatteena nuoruus on yhdenlainen titteli: nuorena oleminen takaa tietyt oikeudet, mutta asettaa samalla tietyt velvollisuudet. Nuoruus on merkki jostakin ja merkki johonkin. Nuoruus on toisen tuottamista, osoittamista, syyttämistä, synnyttämistä ja ylläpitämistä – sanalla sanoen objektivointia. Tämän objektivoinnin tekee Weckrothin mukaan se, jolla on valtaa. (Weckroth 1996, 383-391.)

Fornäsin mukaan nuoruus näyttää olevan elämänkaaren mukaan se vaihe, joka meidän yhteiskunnassamme ja kulttuurissamme sisältää eniten ristiriitaisuuksia. Kuitenkin Fornäs toteaa, että nuoruuteen sisältyä tasavertaisuutta, koska jokainen voi olla ainakin tietyn aikaa nuori. Fornäsin mukaan nuoria kohtaan harjoitetaan myös sellaisenaan tiettyä vallankäyttöä, joka provosoi vastarinnan kehittymistä nuorisokulttuureissa. (Fornäs 1998, 291-292.)

2.4.4 Nuorisokulttuurista

Nuorisotyöntekijöiden arkipuheessa ilmenevät usein seuraavat fraasit: ”Kasvattaminen ja kasvaminen ovat vaikeaa tavarapaljouden keskellä.” ”Myös aikuisilla on pelkoa kasvaa aikuiseksi. He ovat usein mieluummin lastensa kavereita kuin vahvoja vanhempia,

jotka ottaisivat vastuun painavan viitan harteilleen.” ”Nuoruus on kivaa, aikuisuus tylsää pysähtyneisyyttä.” Jukka Relanderin⁹ mukaan sitoutuminen, omistautuminen ja vastuunotto toisista rajoittaisivat tilaisuuksia toteuttaa itseään. Hän kirjoitti vuonna 2000, että nuoruudesta on tullut ihannetila, jonka ylläpito edellyttää toimitusjohtajan tuloja, akateemista koulutusta ja ammattiuurheilijan fysiikkaa tarkoittaessaan muun muassa keski-ikäisiä, jotka kulkevat ikuisen nuoruuden toivossaan moottoripyörillä. (Relander 2000, 286-287.)

Lähteenmaan mukaan nuorisokulttuuri-ilmiot on nähty, jos ei ristiriitojen, niin osaltaan kuitenkin yhteiskunnallisten muutosten ja murrosten kulttuurisena työstämisenä (Lähteenmaa 2000, 17). Hoikkalan mukaan sen sijaan nuorisokulttuuri on aina jossain suhteessa kulttuurissamme yleisimmin vallitseviin malleihin ja jäsenyyksiin. Hänen mukaansa kiinnostuksen kohde on erityisesti, miten eri toimijat konstruoivat nuorison/nuorten toiminnan. (Hoikkala 1989, 80.)

Fornäsin mukaan nuorisokulttuuri kattaa kaikki kulttuuriset muodot, jotka liittyvät kehen tahansa nuoreen. Tätä Fornäsin määritelmää nuorisokulttuurista myös minä käytän tässä tutkielmassa. Fornäs toteaa, että nuorisosukupolvi on sisäisesti eriytynyt ja nuorisolle ominaiset tyylit ja identiteetit saavat monia erilaisia muotoja. Näistä osa on selkeästi alakulttuurisia, kun valtavirtaakaan ei ole olemassa kuin kuvitteellisena rakennelmana, joka legitimoii yksilön aseman suhteessa tällaiseen yleistettyyn toiseen. (Fornäs 1998, 296.)

Fornäsin mukaan kulttuurisissa käytännöissä kaikkein näkyvimpiä ovat nuoret ihmiset. He ovat määrällisesti, Fornäs jatkaa, lukuisten ja laadullisesti monipuolisten media- ja kulttuurilähteiden (konserttien, teatterin, kirjastojen) käyttäjiä ja tuottavat myös muita väestöryhmiä ahkerammin kulttuurisia ilmauksia (musiikkia, tanssia, videoita, kirjoituksia jne.). Fornäsin mukaan he ovat myös erityisen tietoisia ja kiinnostuneita tyylistä, kehon estetiikasta ja alakulttuurisista merkeistä, joilla muotoillaan todellisia ja toivottuja identiteettejä. Usein he ovat hänen mukaansa myös edelläkävijöitä uusien mediamuotojen käytössä. Fornäs löytää tälle kulttuurin lisääntyvälle keskeisyydelle nuorison keskuudessa identiteettityön lisääntyneen ongelmallisuuden ja intensiivisyyden. Hänen mukaansa tarpeet formuloida omaa persoonallista ja sosiaalista identiteettiään ovat kasvaneet, nyt suhteista ja positioista neuvotellaan kulttuuristen diskurssien kautta. (Fornäs 1998, 256-258.)

⁹ Jukka Relander on historian tutkija.

Tässä tutkielmassa näen Fornäsin teoriaan pohjautuen nuoren kulttuurin kuluttajana ja tekijänä. Näistä edellä esitetyistä teoreettisista ja käsitteellisistä tarkaste- luista nousevat tutkimukseni kysymykset ja niiden valossa myös analysoin tulokset.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimusongelmat

Tutkimukseni tavoitteena on rakentaa määritelmä kulttuuriselle nuorisotyölle, joka si- sältää vastaukset kysymyksiin

- A. Mitä kulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan käsitteellisesti arkipäiväise- nä toimintana? ja
- B. Miten kulttuurinen nuorisotyö määrittyy edellä mainitusta toiminnasta kä- sin?

Lähtökohtana tässä on sekä laaja että suppea määritelmä, jotka kuvaisivat käsitteen vaihtelua ja toisaalta myös rajoja.

Tutkin käytännön työntekijöiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä ja tutkimusongelmiani ovat

- A. Miten he määrittävät kulttuurisen nuorisotyön ja mitä sillä tarkoitetaan niin sanotussa virallisessa puheessa?
- B. Mitkä ovat kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet ja ketkä ne asettavat?
- C. Minkälainen on kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori?¹⁰
- D. Mitä yhteiskunnallista merkitystä nähdään kulttuurisella nuorisotyöllä olevan?

¹⁰ Tarkoitukseni on saada tällä selvillä myös kulttuurisen nuorisotyön piilotavoitteita.

3.2 Tutkimusote

3.2.1 Fenomenografia ja sen lähtökohtia

Tutkimus on otteeltaan fenomenografinen. Fenomenografia tutkii ajattelussa ilmeneviä maailmaa koskevia käsityksiä ja niiden laadullisia eroja kuten tässä kulttuurista nuorisotyötä. Mira Huusko ja Susanna Paloniemi korostavat, että fenomenografia on tutkimusprosessia ohjaava tutkimussuuntaus eikä pelkästään tutkimus- tai analyysimenetelmä (Huusko & Paloniemi 2006, 163). Kirsti Häkkisen¹¹ mukaan fenomenografisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole selvittää, miksi ihmisillä on tietynlaisia käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä, vaan se pyrkii kuvaamaan erilaisia, myös käsityksiä yhdistäviä piirteitä niiden omista lähtökohdista käsin (Häkkinen 1996). Vaikka tutkimusotteeni on fenomenografinen, aineiston analyysimetodiksi valitsin grounded theory menetelmän, sillä nyt tutkimani aihe on varsin löyhästi teoreettisesti ennalta määrätty. Nykyään metodinen diversiteetti lisääntyy ja tieteen merkitykset rakentuvat jatkuvassa vuorovaikutuksessa (Heikkinen & al, 2005, 351).

Anneli Niikon¹² mukaan virallisesti fenomenografia-termin katsotaan otetun käyttöön 1980-luvun alkupuolella. Fenomenografian perustajana pidetään Göteborgin yliopiston professori Ference Martonia. (Niikko 2003, 10.) Häkkisen mukaan fenomenografia sai alkusysäyksensä ruotsalaisen INOM-ryhmän (INlärning och OMvärldsuppfattning) oppimista koskevista tutkimuksista. Fenomenografit ovat kiinnittäneet huomionsa suuntauksen yhteyksiin kolmeen tutkimukselliseen traditioon: Piaget'n tutkimuksiin, hahmopsykologiaan sekä fenomenologiaan. (Häkkinen 1996, 6.)

Häkkisen mukaan useat tutkijat korostavat sitä, että fenomenografinen tutkimussuuntaus ei ole versonut fenomenologisesta ajattelusta eikä sitä ole johdettu fenomenologisesta filosofiasta. He korostavat enemmän fenomenografian yhteyksiä oppimispsykologian traditioihin. Häkkisen mukaan ei kuitenkaan voida yleistää, että fenomenologia olisi filosofiaa ja fenomenografia empiirinen tiede. Fenomenografit analysoivat empiiristä aineistoa, jonka sisältö heijastaa muiden ihmisten käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Fenomenologia korostaa metodologisia kysymyksiä. (Häkkinen 1996, 10-11.) Niikon mukaan fenomenografia on kiinnittynyt käyttämiensä käsitteiden kautta

¹¹ Huusko, Paloniemi ja Häkkinen ovat kaikki kasvatustieteilijöitä.

¹² Anneli Niikko on kasvatustieteiden ja varhaiskasvatuksen professori.

ontologisesti ja epistemologisesti fenomenologiaan. Fenomenologia ja fenomenografia ottavat lähtökohdakseen yksilöllisesti koetun elämismaailman ja sen ilmenemisen yksilöille. Kummankin näkemys lähtee siitä, ettei ole olemassa objektiivista maailmaa ja todellisuutta yhtäältä ja ei-reaalista maailmaa ja todellisuutta toisaalta. On olemassa vain yksi maailma ja todellisuus, joka koetaan ja ymmärretään eri tavoin. Niikko jatkaa, että sekä fenomenologiassa että fenomenografiassa ei voida täysin kuvata maailmaa, todellisuutta sellaisenaan. Sitä on parasta tutkia ihmisten kokemuksen ja ymmärryksen kautta. Fenomenologiassa ja fenomenografiassa ihmisten elämismaailmoja tarkastellaan ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta. Niikko tarkentaa, että fenomenografia ei ole fenomenologista filosofiaa eikä filosofisen metodin soveltamista tutkimukseen. (Niikko 2003, 12-15, 22.) Häkkisen mukaan fenomenografit pyrkivät kuvaamaan ilmiötä erilaisen kokemusten variaation kautta, kun taas fenomenologien tarkoituksena on löytää ilmiön olemus erilaisista kokemuksista johdettujen yhtäläisyyksien kautta (Häkkinen 1996, 11).

3.2.2 Fenomenografia tutkimussuuntauksena

Fenomenografia on Häkkisen mukaan empiirinen tutkimussuuntaus. Fenomenografia on tutkimusotteeltaan induktiivinen, mikä tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa lähdetään liikkeelle yksityiskohtien tarkastelusta, joihin liittyvistä ilmauksista muodostetaan yleisiä ilmiöitä koskevia päätelmiä. (Häkkinen 1996, 14.) Tässä tutkimuksessa minä tutkin nuorisoalan käytännön toimijoiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Lähden liikkeelle yksittäisten toimijoiden vastauksista ja muodostan niistä yleisiä päätelmiä. Tutkielmani tutkittavan ilmiön määrittely on induktiivis-deduktiivinen eli se noudattaa tältä osin fenomenografista tutkimusotetta.

Häkkisen mukaan fenomenografia on sijoitettu mitä erilaisimpien termien yhteyteen: paradigma, tutkimusote, tutkimusmenetelmä, metodologia, lähestymistapa, viitekehys, analyysimenetelmä, tiedonhaara, tutkimussuuntaus. Häkkinen itse päätyy kutsumaan fenomenografiaa tutkimussuuntaukseksi, koska sille on kuitenkin luotu oma filosofinen perustansa ja sen katsotaan olevan lähtökohdiltaan oma suuntauksensa. Häkkinen jatkaa, että fenomenografian erottaa muista näkökulmista nimenomaan toisen asteen näkökulman tärkeyden painottaminen. (Häkkinen 1996, 15.) Koska fenomenografisessa tutkimuksessa tutkija on kiinnostunut toisten ihmisten kokemusten tutkimisesta, on kyse toisen asteen, ei ensimmäisen asteen näkökulmasta. Ensimmäisen asteen

näkökulma tarkoittaa, että tutkija kuvaa jotain suoraan, oman kokemuksensa kautta. Toisen asteen näkökulma painottaa toisten ihmisten tapaa kokea jotakin. (Niikko 2003, 24.)

Sirkka Ahosen¹³ mukaan fenomenografinen tutkimus lähtee siitä, että ihminen on tietoinen olento, joka tietoisesti rakentaa itselleen käsityksiä ilmiöistä ja osaa kielellään ilmaista tietoiset käsityksensä (Ahonen 1994, 121-122). Fenomenografia määritellään Niikon mukaan tieteelliseksi, tutkimukselliseksi lähestymistavaksi, joka asettaa tavoitteeksi kuvata yksilöiden käsityksiä ympäröivästä maailmasta. Tutkimuksen kohteena on pyrkimys kuvata ja ymmärtää tutkittavien kokemuksia. Näin fenomenografia on tekemisissä sekä ihmisten kokemusten että heidän käsitystensä kanssa. Tässä tutkimuksessa tutkin käytännön toimijoiden kokemuksia ja käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Ennako-oletukseni on, että kukaan ei ole aiemmin kysynyt heidän omia käsityksiään ja kokemuksiaan ilmiöstä. Niikko jatkaa, että fenomenografisessa tutkimuksessa termejä käsitykset ja tapa ymmärtää asioita ja ilmiöitä käytetään synonyymeinä tavalle kokea. (Niikko 2003, 46.)

3.2.3 Käsitykset fenomenografisessa tutkimuksessa

Fenomenografiassa Niikon mukaan käsitys tai käsittäminen tarkoittaa perustavaa laatua olevaa ymmärtämistä tai näkemystä jostakin. Niikko tähdentää, että käsittäminen sisältää merkityksen antamisen. Sen kautta, että ihminen luo merkityksen itsen ja muun maailman välille, hän luo samanaikaisesti kehyksen, jonka sisällä hän voi muodostaa tietoa. Termiä käsitys käytetään fenomenografiassa viittaamaan ihmisten tapaan kokea todellisuuden tietty ulottuvuus. (Niikko 2003, 25-28.) Tässä tutkimuksessa minua kiinnostavat ainoastaan nuorisotalan käytännön toimijoiden henkilökohtaiset käsitykset kulttuurisesta nuorisotyöstä yhtenä nuorisotyön työmuodoista. Nuorten käsitykset ilmiöstä olen jättänyt tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Fenomenografiassa ihmisen merkityksenantoprosessia kuvataan mikä- ja miten-näkökulmilla (Häkkinen 1996, 26; Uljens 1991, 83). Mikä-näkökulmalla viitataan käsitykseen ajatustuotteena, miten-näkökulmalla taas käsitykseen ajatustoimintana. (Häkkinen 1996, 26.) Niikko käyttää samoista ulottuvuuksista suomennoksia mitä ja kuinka. Hänen mukaansa kun yksilö on tietoinen, hän on aina tietoinen jostakin (mitä)

¹³ Sirkka Ahonen on kasvatustieteen dosentti.

ja hän on tietoinen siitä jollakin tapaa (kuinka). (Niikko 2003, 17-18.) Häkkinen toteaa, että näiden näkökulmien erottaminen toisistaan on vaikeaa, koska ne ovat kietoutuneet yhteen ihmisen merkityksenantoprosessissa. Häkkisen mukaan ihminen luo aina merkityksiä suhteessa johonkin kokonaisuuteen. Käsitteet koskevat yksikkökokonaisuuksien sisältöä. Käsitteellä tarkoitetaan hänen mukaansa eri objektin eri osien sisältöjen organisoitua kokonaisuutta. Fenomenografisen ihmiskuvan mukaan ihminen luo merkityksiä suhteessa ympäristöönsä. (Häkkinen 1996, 26-28.)

Tutkimuksessani nuorisokasvatuksen ympäristö on pääsääntöisesti kunnallisen tai järjestöjen nuorisotyön ympäristö. Tässä tutkimuksessa mitä- ja miten- kysymykset näkyvät esimerkiksi seuraavasti: kysyin vastaajilta: ”Mitä sinun mielestäsi käytännön nuorisotyöntekijänä kulttuurinen nuorisotyö on? Kerro myös esimerkein.” Tällä kysymyksellä halusin tietää heidän käsityksensä ilmiöstä tässä ympäristössä eli vastauksen mitä-kysymykseen. Miten-näkökulmaa selvitin esimerkiksi kysymyksellä: ”Minkälainen on mielestäsi ihannenuori kulttuurisessa nuorisotyössä/nuorisotoiminnassa?” Tällä kysymyksellä tarkoitukseni oli löytää vastauksia miten-kysymykseen ja sitä kautta löytää kulttuurisen nuorisotyön piilotavoitteita.

Häkkinen kirjoittaa, että käsitteet ilmaistaan ihmiseltä toiselle kielen välityksellä. Kielellisten ilmaisujen tulkitseminen käsitteiksi on tutkijan tehtävä, siksi tutkijan on tiedostettava omat lähtökohdansa (Häkkinen 1996, 29.) Tässä tutkimuksessa analysoitavissa teksteissä se näkyy siten, että minä tutkimuksen tekijänä tiedostan omat ennakoasenteeni ja yritän asettua niiden yläpuolelle. Epäselvimät vastaukset jätin analysoimatta, jotta ei syntyisi väärintulkittamisen vaaraa. Vastauksen saturaatiopisteet eivät kuitenkaan kärsineet tästä luotettavuuden varmistamisesta.

3.2.4 Fenomenografisen tutkimuksen kritiikkiä

Häkkisen mukaan suurimmat ristiriidat fenomenografiassa liittyvät käsitteisiin. Häkkinen tarkentaa, että käsite on suurimmassa osassa tutkimuksia määritelty niin abstraktilla tasolla, ettei se anna eväitä käytännön tutkimuksen tekemiseen. ”Fenomenografian perusoletukset jättävät epäselväksi sen, miten käsitteet lopulta muodostuvat yksilölle.” (Häkkinen 1996, 46.) Tässä tutkimuksessa minä etsin erilaisia ja yhteisiä käsitteitä tästä ilmiöstä, minua ei kiinnostanut se miksi he ovat sitä mieltä mitä ovat.

Häkkisen mukaan fenomenografia olettaa varsin pessimistisesti, että ilmiötä ei voida koskaan tavoittaa kokonaisuudessaan, koska ihminen tarttuu merkityk-

senhakuprosessissaan aina vain tiettyyn osaan ilmiötä. Kuitenkin ihmisen katsotaan pysyvän ilmaisemaan myös tiedostamattomia käsityksiään ilman niiden reflektointia. Häkkinen kirjoittaa, että tutkimuksessa otetaan usein itsestäänselvytenä se, että kaikki tutkittavat haluavat ja voivat ilmaista käsityksensä tutkittavasta ilmiöstä. Häkkinen kysyy: miten yksilö pystyisi kielen avulla ilmaisemaan sellaisia käsityksiä, joita hän ei itsekään tiedosta? Käsitusten löytämistä vaikeuttavat myös suuret erot tutkittavien ihmisten ilmaisullisissa kyvyissä. Tutkija myös saattaa pilkkoa tutkittavien sanomisia miten tahansa ja se saattaa vaikuttaa suorien lainauksien tulkintaan. (Häkkinen 1996, 47-48.) Kuitenkin minusta nimenomaan tässä tutkimuksessa vastaajat abstrahoivat, refleктоivat ja jopa emansipoivat vastatessaan kyselyni kysymyksiin.

Ilmausten merkitysten tulkintaan vaikuttaa Häkkisen mukaan myös tutkijan oma kokemustausta ja hänen teoreettinen perehtyneisyytensä. Teorioihin tutustuminen saattaa myös ohjata liikaa haastattelua tutkijan haluamaan suuntaan. Häkkinen lisää, että nykyisellään fenomenografista analyysia on hankala toteuttaa, koska yksityiskohtaisia kuvauksia analyysin vaiheista ei ole. (Häkkinen 1996, 48-49.)

Lopuksi Häkkinen kuitenkin kirjoittaa, että tutkimussuuntauksena fenomenografia on avannut uusia uria arkipäivän käsitysten tutkimiselle. Olen hänen kanssaan samaan mieltä siitä, että arkiajattelun nostaminen ensisijaiseksi tutkimuksen kohteeksi on jo arvokasta sinänsä, koska sillä on taipumus ohjata ihmisten toimintaa. (Häkkinen 1996, 49.)

Tutkin käytännön nuorisotyöntekijöiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä ilmiönä. Ahosen mukaan fenomenografia, joka on sananmukaisesti ”ilmiöiden kuvaaminen”, tarkoittaa käsitysten tutkimista (Ahonen 1994, 117). Niikon mukaan fenomenografisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ihmisten kokemuksia ja käsityksiä asioista systemaattisesti ja siten kuin tietty ryhmä ihmisiä käsittää ilmiön kohteen sisälön. Fenomenografinen tutkimus, Niikko jatkaa, on tapa kokea ja käsittää jotakin. Hänen mukaansa fenomenografiassa yksilöt nähdään erilaisten tapojen kantajina käsittää, ymmärtää ja kokea ilmiötä. (Niikko 2003, 28-29.) Häkkisen mukaan fenomenografiassa käsitys saa arkikielen mielipidettä syvemmän ja laajemman merkityksen. Käsitys muodostaa suhteen yksilön ja ympäröivän yhteiskunnan välille. Ihmisen aikaisemmat tiedot ja kokemukset toimivat käsitysten rakennusperustana. Häkkinen jatkaa, että fenomenografiassa todellisuuden katsotaan saavan merkityksensä vain yksilön oman tulkinnan kautta, mikä tekee mahdottomaksi kaikille yhteisen ja observeitavissa olevan

todellisuuden olemassaolon. Käsitteet ovat aina yksilön abstrakteja tapoja liittää itsensä ympäröivään maailmaan. (Häkkinen 1996, 23-24.)

3.3 Tutkimuskohde ja kyselyn laadinta

Tutkimuskohteenani ovat työssään kulttuurisen nuorisotyön kanssa tekemisissä olevien kuntien ja järjestöjen nuorisotyöntekijöiden käsitykset kulttuurisesta nuorisotyöstä. Minua kiinnostaa, miten he käsittävät ilmiön. Häkkisen mukaan fenomenografisessa tutkimuksessa tehdään ero sen välille, miten asiat ovat ja miten niiden käsitetään olevan. Ihmiset havaitsevat, tulkitsevat ja kuvaavat todellisuutta aina eri perspektiivistä käsin. (Häkkinen 1996, 30-31.) Ennakkokäsitykseni mukaan niin sanotuilla virallisilla tahoilla ja käytännön nuorisotyöntekijöillä on eri käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä. Minä kuitenkin keskityin tutkimaan tässä tutkimuksessa ainoastaan käytännön nuorisoalan toimijoiden tapaa kokea kulttuurinen nuorisotyö ja sitä, mitä heidän käsityksensä mukaan niin sanottu virallinen taho tarkoittaa kulttuurisella nuorisotyöllä. Tutkimuksen ulkopuolelle jätin luottamushenkilöt ja nuoret.

Tein pro gradu -tutkimustani varten kyselylomakkeen, joka oli pääsääntöisesti suunnattu kuntien nuorisotyöntekijöille loppusyksystä 2005. Rajasin tutkimuskohdeksi kunnallisen sektorin nuorisotyöntekijät saatavuuden ja alan edustavuuden vuoksi. Testasin kyselylomakkeeni kulttuurisen nuorisotyön asiantuntijoilla: Etelä-Suomen lääninhallituksen 1.9.2005 seminaarin ”Luova, itseään toteuttava nuori” -osallistujilla. Lähetin kyselyyn Webropol-linkin sähköpostitse joulukuussa 2005 32 henkilölle, joista 17 vastasi määräaikaan mennessä. Olin lomakkeen toimivuuteen suhteellisen tyytyväinen, mutta tein varsinaiseen lomakkeeseen muutamia toimivuutta parantavia muutoksia. Poistin sieltä viisi turhaksi ja toistoksi huomaamaani kysymystä. Leena Ruotsalainen otti minuun yhteyttä lopullisen lomakkeen laatimisvaiheessa helmikuussa 2006. Lomakkeeseen tuli kaksi kysymystä häneltä lisää. Hän oli kirjoittamassa aiheesta artikkelia nuorisotyön menetelmäopin kirjaan, jonka julkaisee Nuorisotutkimusseura. Sovimme silloin, että hän voi käyttää artikkelia kirjoittaessaan minun kyselyyni saamiani vastauksia. Olisi ollut turhaa vaivata nuorisoalan toimijoita kahdella peräkkäisellä samantyyppisellä kyselyllä.

14. helmikuuta 2006 lähetin kyselyn kulttuurisesta nuorisotyöstä yhteensä 604 mahdolliselle vastaajalle sähköpostilla (ks. liite 1.). Olin saanut sähköpostiosoitteet

(pääasiassa kuntien nuorisotyöntekijöitä) lääninhallituksilta, joissa suhtauduttiin avuli-
aasti kyselyyni.¹⁴ Lähetin kyselyn sähköpostitse Webropol-ohjelmalla Suomen Nuori-
soyhteistyö –Allianssi ry:n kautta. Viestin lopussa oli linkki varsinaiseen Internetpohjai-
seen kyselyyn (ks. liite 2.). Viesti oli huonosti laadittu, koska viisi vastaajaa ei huomannut
linkkiä ollenkaan, vaan vastasi minulle vastaa viestiin -toiminnolla vapaamuotoises-
ti. Lähetin heille uuden viestin ja korostin linkkiä. 6. maaliskuuta 2006 mennessä kyselyyn
oli vastannut 93 henkeä. Pidän vastaajamäärää hyvänä, sillä kyselyni oli työläs,
siinä on monta avointa kysymystä ja jo saatteessa ilmoitin, että kyselyyn vastaamiseen
menee noin tunti. Prosenttimääräisesti vastaajamäärä on pieni (15,4 %), mutta tutkitta-
van ilmiön ja sen analyysin kannalta määrä on riittävä. Fenomenografisessa tutkimuk-
sessa ei yritetä saada yleistettävää kuvaa ilmiöstä, vaan tietoa ilmiöstä riittävällä aineis-
tolla. Fenomenografiassa pyritään kuvaamaan erilaisia tapoja kokea tai käsitteellistää
ilmiö. (Niikko 2003, 45.) Kuntien nuorisotoimissa henkilöstöä on yhteensä 3400, joka
on tämän tutkimuksen perusjoukko (N) (www.kunnat.net, Nykytilan määrällinen kuva-
us). Siitä rypäsotanta on 604 henkilöä (n), joista 93 henkilöä vastasi kyselyyni. Koska
tutkimuksessani analyysitapana on grounded theory, tämä valikoinut vastaajamäärä kyl-
lästää aineiston, sillä kyseistä menetelmää käytettäessä on kiinnitettävä huomiota tutkit-
tavan ilmiön kannalta mielekkääseen aineistoon. Näin aineiston laatu korostuu, kun taas
otoksen koko ei ole merkitsevä. (Vehviläinen-Julkunen & Janhonen 1992, 52.) Näin
ollen en lähettänyt vastaamattomille vastaajille muistutusviestiä ollenkaan, vaikka se
olisi ollut Webropol-ohjelmalla hyvin yksinkertaista. Kyselyni saatteessa oli lisäksi toi-
vumus siitä, että kysely ohjattaisiin yhteisössä kulttuurisesta nuorisotyöstä vastaaval-
le/kiinnostuneelle henkilölle.

Vastaukset kyselyyn ovat tutkimukseni primaariaineistoa ja kulttuurisuun-
nittelija Sinikka Haapasen haastattelu on sekundaariaineistoa, ja hän on tutkimukseni
avaininformantti.

Kyselyni näyttää olleen ajankohtainen, sillä se herätti kiinnostusta ja tuotti
kommenteja. Nuorisotutkijapiireissä aiheutti keskustelua erityisesti se, että omalla ni-
mellä tähän kyselyyn ei teknisesti ollut mahdollista vastata. Vastaajilta löytyi myös huo-
li siitä, kuka saa, osaa ja voi tutkia nuorisotyötä. Tämän opinnäytetyöstäni nuorisotutki-

¹⁴ Lääninhallituksissa kyselyni herätti siinä määrin suurta kiinnostusta, että minun piti lähettää kysely
kaikeille, joiden sähköpostiosoitteet sain, vaikka kohderyhmän määrä näin nousikin tarpeettoman suureksi.

joiden parissa virinnee keskustelun perusteella pidän tutkimusasetelmaani validina ja tutkimuksen arvoisena aiheena.

3.4 Aineiston analyysi

Vaikka fenomenografialla on myös oma analyysitapansa, valitsin grounded theory -menetelmän analyysitavaksi, koska koin sen tarkoituksenmukaisimmaksi tutkimuksessani. Koko tutkimukseni lähtökohta on induktiivis-deduktiivinen, koska minulla on kokemuksiini pohjautuen ennakkokäsitys, siitä mitä kulttuurinen nuorisotyö voisi olla. Lähtökohtani on siten samankaltainen kuin grounded theory -menetelmän straussilainen analyysitapa, joka on lähtökohdiltaan induktiivis-deduktiivinen (Siitonen, 1999, 28). Jari Eskola ja Juha Suoranta¹⁵ korostavat uuden oppimisen edellyttävän, että tutkimuskohteesta muodostetut ennakko-oletukset tiedostetaan ja otetaan näin ollen huomioon tutkimuksen esioletuksina. Lisäksi on aina mahdollista ja suotavaakin kehittää itselleen niin sanottuja työhypoteeseja, eräänlaisia arvauksia siitä, mitä analyysi voi tuoda tullessaan. He lisäävät myös, että aineistojen avulla tutkija voi löytää uusia näkökulmia, ei vain todentaa ennestään epäilemäänsä. (Eskola & Suoranta 2000, 20.)

Fenomenografisessa analyysissä aineisto pitäisi koota spiraalinomaisesti, mikä ei minun tutkimuksessani ollut tarkoituksenmukaista. Grounded theory -analyysimenetelmä on tähän tutkimukseen selkeämpi ja perustellumpi analyysitapa. Tämän vuoksi grounded theory tarjosi mahdollisuuden jäsentää ennalta vähän tutkittua, teoreettisesti löyhästi määriteltyä ja aineistosta käsin määrittyvää ilmiötä jäsentyneesti. Myös tutkimuksen lähtökohtainen pyrkimys määrittää kulttuurinen nuorisotyö suoraan toimijoiden käsityksiin ja kokemuksiin tukeutuen induktiivisesta lähtökohdasta käsin tukee grounded theoryn käyttöä. Myös tutkimusongelmien luonne tukee grounded theoryn käyttöä analyysimenetelmänä tässä tutkimuksessa.

Grounded theory -menetelmästä on käytetty suomeksi esimerkiksi termejä empiiriseen aineistoon perustuva teoria (Leino-Kilpi 1990, 200) ja aineistopohjainen teoria (Ahonen 1994, 123). Käytän tässä tutkielmassa kuitenkin englanninkielistä termiä, koska sitä edelleen käytetään eniten suomenkielisissä teksteissä.

¹⁵ Jari Eskola on yhteiskunta- ja kasvatustieteilijä ja Juha Suoranta on aikuiskasvatuksen professori.

3.4.1 Grounded theory -menetelmän taustaa

Grounded theory on kehitetty sosiologien Barney Glaserin ja Anselm Straussin toimesta 1960-luvulla (esimerkiksi Lehto 2004, 36; Leino-Kilpi 1990, 200; Potinkara 2004, 30; Rostila 1991, 65). Helena Leino-Kilven¹⁶ mukaan grounded theory -menetelmän tarkoituksena on muodostaa empiirisen aineiston avulla uusia käsitteitä, käsitejärjestelmiä ja teoreettisia rakenteita jollakin tietyllä sisällöllisellä alueella tai yleensä inhimillisessä toiminnassa. Hän jatkaa, että menetelmän perusteet ovat symbolisessa interaktionismissa ja siten se soveltuu nimenomaan vuorovaikutuksellisen toiminnan tutkimiseen. Menetelmää käytettäessä Leino-Kilven mukaan aineiston keruu ja käsittely tapahtuvat samanaikaisesti, jolloin keskeisin analyysikeino on jatkuvan vertailun analyysi. (Leino-Kilpi 1990, 199.) Tässä tutkimuksessa käytin jatkuvan vertailun menetelmää koko aineiston koodaamisen ajan. Vertailin eri koodeja sekä eri kaavioita jatkuvasti toisiinsa, jotta analyysi olisi validi. Jatkoisin näin jatkuvan vertailun menetelmällä koko analyysiprosessin ajan. Leino-Kilpi toteaa, että menetelmän avulla saatavan tuloksen validiteetin arvioinnin kriteerit ovat sopivuus tutkittavaan alueeseen, ymmärrettävyys sekä riittävä yleisyys (Leino-Kilpi 1990, 199). Suomessa menetelmää on käytetty lähinnä hoitotieteen alalla (esimerkiksi Backman & Kyngäs 1998, 264; Leino-Kilpi 1990, 199; Vehviläinen & Janhonen 1992, 51).

Leino-Kilven mukaan grounded theory -menetelmän avulla pyritään luomaan uusia teoreettisia rakenteita, täsmentämään aikaisempia sekä määrittelemään ydinkäsitteitä tutkimusongelman alueella. Toiseksi Leino-Kilven mukaan menetelmä soveltuu alueisiin, joilla on runsaasti aikaisempaa tutkimusta, mutta halutaan muodostaa jokin uusi perspektiivi asiaan. (Leino-Kilpi 1990, 200.) Kasvatustieteen tohtori Juha Siitosen mukaan grounded theory sopii uudessa tilanteessa tapahtuvan toiminnan tutkimiseen, eli tässä kulttuurisen nuorisotyön tutkiminen uuden nuorisolain voimaan tultua, samoin kuin sellaisen toiminnan tutkimiseen, jossa ennalta arvaamattomien tekijöiden mahdollisuus on suuri (Siitonen 1999, 27.)

3.4.2 Menetelmäsuuntaukset: glaserilaisuus vs. straussilaisuus

Grounded theory -menetelmän on nähty jakautuneen viimeisen kymmenen vuoden aikana kahteen suuntaukseen: straussilaiseen induktiivis-deduktiiviseen ja glaserilaiseen

¹⁶ Helena Leino-Kilpi on hoitotieteen professori.

induktiiviseen (esim. Siitonen 1999, 28). Tutustuessani kirjallisuuden kautta grounded theory -menetelmään, huomasin paljon erilaisia muotoja siitä, kuinka Glaserin ja Straussin menetelmien eroavaisuuksia oli käsitelty. Osa tutkijoista huomioi hyvinkin tarkasti, jopa ortodoksisesti, erilaiset suuntaukset (esim. Wallenius 2003). Osa sen sijaan ei kiinnittänyt juurikaan huomioita eroihin eri suuntauksien välillä (esim. Maijala 2004 ja Ros-tila 1991).

Siitonen toteaa, että koulukuntien syntymisen tuoma grounded theory -menetelmän selkeneminen auttaa tutkijoita valitsemaan täsmällisemmin tutkimuksensa tilanteen ja päämäärän perusteella tutkimukseensa sopivan metodologisen suuntauksen. Käytän straussilaista analyysiä, koska minulla on kuitenkin vankka tuntemus siitä, mitä kulttuurinen nuorisotyö voisi olla siitä kiinnostuneiden tai sitä työssään toteuttavien nuoriso- ja kulttuurityöntekijöiden mielestä.¹⁷ Joten lähtökohtani on induktiivis-deduktiivinen, mihin straussilainen analyysi käy paremmin kuin glaserilainen. Siitonen lisää, että selkeiden koulukuntien syntyminen poistaa metodologista epävarmuutta grounded theory -tutkijan harteilta, mikä auttaa ennen kaikkea grounded theory -tutkimuksella kehitetyn teorian luotettavuuden arvioinnissa. Tällä voi Siitosen mukaan olla myönteinen vaikutus metodologian leviämislle. (Siitonen 1999, 30.)

3.4.3 Grounded theory -analyysistä

Katri Vehviläinen-Julkunen ja Sirpa Janhonen¹⁸ kirjoittavat, että grounded theory -analyysiprosessiin liittyvät koodaaminen ja muistiinpanojen tekeminen (Vehviläinen-Julkunen & Janhonen 1992, 50.)

Grounded teorian kehittämisessä systemaattinen aineiston keruu ja analyysi tapahtuvat yhtäaikaisesti tutkimusprosessin aikana, joten aineiston keruu, analyysi ja teorian kehittäminen ovat läheisessä suhteessa toisiinsa. Tällöin tutkija etenee tutkimustoiminnassaan induktiivisesti ja deduktiivisesti. (Strauss & Corbin 1998.) Vehviläinen-Julkunen ja Janhonen toteavat, että grounded theory -menetelmää käytettäessä on kiinnitettävä huomiota tutkittavan ilmiön kannalta mielekkääseen aineistoon. Näin aineiston laatu korostuu, kun taas otoksen koko ei ole merkitsevä. Tässä tutkimuksessa kyselyni vastaajat olivat niitä ihmisiä, jotka työkseen tekevät kulttuurista nuorisotyötä. Aineiston

¹⁷ Olen aikaisemmilta koulutukseltani mm. draamapedagogi ja kulttuurituottaja AMK.

¹⁸ Vehviläinen-Julkunen ja Janhonen ovat hoitotieteen tutkijoita ja opettajia.

laatu oli korkea, koska vastaajat ovat alansa asiantuntijoita. Saturaatiopiste saavutettiin yleensä 30 vastauksen kohdalla. Aineiston analyysissä käytetään niin sanottua jatkuvaa vertailua. Tällöin tutkittava ilmiö hahmotetaan kategorioiksi sitä kuvaavista ominaisuuksista ja on tärkeää, että kategorioiden yhteys aineistoon säilyy. He jatkavat, että luokitusten muodostaminen on aikaa vievä prosessi. (Vehviläinen-Julkunen & Janhonen 1992, 52.)

Grounded theory -analyysissä on yleisenä periaatteena jatkuva vertailu (constant comparative analysis), jonka avulla pyritään kyllästämään aineistosta tehty tulkintamalli. Analyysi alkaa avoimesta koodauksesta (open coding), jossa toiminnan kategoriat muodostetaan, ja tehdään abstrahointi. Aineistosta haetaan toimintaa tai merkityksiä kuvaavia ilmauksia ja niihin liitetään ilmauksin luonnehtivia ominaisuuksia (properties). (Strauss & Corbin 1998.) Gustaf Molanderin¹⁹ mukaan tätä ideointivaihetta on verrattu nuottikirjoitukseen, jossa tutkija laatii partituurin, joka saa sävellyksen soimaan hänen mielessään (Molander 2006). Minä draamaohjaajana koin tekeväni näytelmän dramatisointia koko analyysivaiheen ajan, ja tavoitteeni oli muodostaa pienistä osista suurempi selkeä kokonaisuus. Tässä luvussa on mukana grounded theory -kaavio 1. *Grounded theory -menetelmän soveltaminen kysymykseen: kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys*. Kyselyssäni oli yksi kysymyksistä ”Mikä on kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys?” Valitsin tämän grounded theory -taulukon esimerkiksi analyysiprosessista sen mahdollisen yleisen kiinnostavuuden vuoksi ja koska siinä koodaus eteni ilman ongelmia ja lisäksi pääkategoriat ovat selkeät.

Koodausta tehdessäni totesin, että avoimen koodauksen vaihe, jolloin substantiiviset koodit muodostetaan, oli työläin. Käytännön työntekijöiden yksittäisiä kommentteja oli ajoittain vaikea muuntaa toiminnan kategorioiksi. Apuna voidaan käyttää tiettyjä tekniikoita, kuten esimerkiksi kysymyksien tekemistä ja vertailemista (Strauss & Corbin 1998, 73-85). Aloitin käyttämällä värikyniä merkitäkseni toisiinsa liittyvät toimintaa tai merkityksiä kuvaavat vastaajien ilmaisut. Osittain samanaikaisesti käytin apunani kysymyksiä luodessani substantiivisia koodeja. Perusapukysymyksiäni tässä nimenomaisessa kysymyksessä olivat ”mitä” ja ”millaista”. Jos mainintoja samasta merkityksestä tai toiminnasta oli useampia, merkitsin mainintojen määrän kaavioon sulkuihin kyseessä olevan substantiivisen koodin perään.

¹⁹ Gustaf Molander on lääketieteen tohtori ja filosofian lisensiaatti.

Seuraavaksi analyysissä seuraa aksiaalinen koodaus (axial coding), joka on kategorioiden vertailua ja prosessointivaihe. Siinä selvitetään kategorioiden väliset käsitteelliset suhteet ja samalla kehitetään teoriaa. (Strauss & Corbin 1998.) Aloitin luomaan alakategorioita vetämällä yhteen leikkaa-liimaa-menetelmällä samaa tarkoittavat substantiiviset koodit. Tätä tehdessäni kiinnitin huomiota substantiivisten koodien teoreettisiin ominaisuuksiin ja ulottuvuuksiin suhteessa muihin substantiivisiin koodeihin. Tässä vaiheessa jouduin luokittelemaan aineistoa useampaan kertaan ja kokeilemaan erilaisia kategorioimisvaihtoehtoja, ennen kuin löysin tämän tutkimuksen kannalta sopivan luokittelutavan. Tähän kohtaan palasin vielä useasti analyysin edetessä. Kuitenkin koin tämän vaiheen koodauksen yksinkertaisimpana osuutena. Pääsääntöisesti koodit tuntuivat kuitenkin löytävän paikkansa suhteellisen yksinkertaisesti, tosin joidenkin kaavioiden kohdalla muutin luokittelua useaan kertaan analyysin edetessä. Koska koodauksessa on vaarana, että tutkijan omat tulkinnat vaikuttavat tulokseen, on tärkeää, että tutkija osoittaa oikeaksi omat tulkintansa aineiston jatkuvan vertailun menetelmällä. (Strauss & Corbin 1998, 137.)

Viimeisessä vaiheessa eli selektiivisessä koodauksessa (selective coding) toiminnan keskeiset kategoriat ja suhteet nimetään (main core) alakategorioiden suhteiden täsmentämisen avulla. Tässä vaiheessa analyysi ja pääkategorioiden nimeäminen on usein vuoropuhelua teorian kanssa eli abduktiota, ja analyysi kiinnittyy ydinluokkiin. (Strauss & Corbin 1998.) Joidenkin kategorioiden nimiä jouduin miettimään kauan ennen kuin niistä tuli tarpeeksi kuvaavia. Sen jälkeen koodauksessa integroin aiempien vaiheiden kategorioita. Tässä vaiheessa liikutaan korkealla käsitteellisellä tasolla tavoitteena nostaa aineistosta pääkategoriat eli aineiston keskeiset ilmiöt. Analysointiprosessissa käytin apunani rinnakkaista arviointia. Tulkinnassa oli mukana kanssa-arvioitsija, jolla on pitkä kokemus kulttuurisesta nuorisotyöstä ja samantyyppinen tausta kuin minulla nuorisotyöntekijänä ja osallistavan draaman ohjaajana.

Nostin pääkategorioihin tämän kysymyksen vastauksista kolme pääkategoriaa, vaikka glaserilaisen grounded theory -analyysi pyrkii kuvamaan aineistoa yhden pääkategorian avulla. Straussilaisessa grounded theory -menetelmässä ei välttämättä pyritä ainoastaan yhteen kategoriaan. Kysymykseen ”mikä on kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys” muodostin pääkategoriat **demokraattisesti pätevä yksilö, kulttuuriin sosiaalistaminen** sekä **pitää nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä**. Tämän kaiken voisi kuvata myös yhtenä ydinkategoriana, mutta se ei minusta anna kattavaa kuvaa nuorisotyöntekijöiden käsityksestä kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnalli-

sesta merkityksestä. Tulosten ymmärtämisen ja hyödyntämisen vuoksi useammassa pääkategoriassa pitäytyminen on myös perusteltua. Neljä substantiivista koodia jätin kokonaan analysoimatta (taulukossa sekalaiset 4), koska en ollut varma niiden tulkin-
nasta.

KAAVIO 1. Grounded theory -menetelmän soveltaminen kysymykseen: kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys

pääkategoriat	alakategoriat	substantiiviset koodit
demokraattisesti pätevä yksilö (46)	nuoren ehyen identiteetin tukeminen (23)	valmiuksia elämään (suvaitsevaisuuskasvatus jne) (15) tie ammattiin (6) lisää koulumenestystä (1) itsensä ilmaiseminen (1)
	yhteiskunnallinen kasvatus, osallisuus (12)	yhteiskunnallisesti aktiivisia nuoria (6) tuloksena yhteiskunnallisesti vaikuttavia aikuisia (3) tukee sosiaalista vahvistamista (2) sosiaalistaminen (1)
	sosiaalinen pääoma (7)	kn:n puute näkyy kunnassa (1) rikastuttaa yhteiskuntaa (1)
	dialogisuus (4)	nuoren kokema arvostus (3) tukee nuorten alakulttuureja (1)
kulttuuriin sosialistaminen (8)	perinteiden siirtäminen, juurien tiedostaminen (4)	historian ja paikkakunnan kulttuuriperimän ymmärrys (3) oman kulttuurin arvostaminen (1) perinteiset taidot pysyvät yllä (1)
	kulttuurikasvatusta (4)	kasvattaa kulttuurin ystäviä (2) ”kulttuurinen lukutaito” (1) säilyttää kulttuurin taso (1)
pitää nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä (6)	mielekästä toimintaa (4)	uusia nuoria nuorisotyön piiriin (2) mielekästä toimintaa nuorille (2) pitää nuoret pois kaduilta (1)
	nuorisotyön ylläpitämistä (2)	arvostus alaa kohtaan kasvaa (1) määrärahat eivät lopu (1)
		sekalaiset (4)

3.4.4 Analyysiprosessi

Samanaikaisesti tehdessäni aineiston analyysia kirjoitin jo tutkimukseni tuloksia. Straussilainen grounded theory raportointi eteneekin induktiivisena yhtä aikaa analyysin kanssa, silloin se on vuoropuhelua teoriaan. Jäsennys on usein pääkategorioista lähtevää ja niiden auki purkamista alakategorioiden avulla, jolloin kertomukset (stories) ovat mukana. Aineistokatkelmat kuvaavat syntyneitä kategorioita ja ilmaisevat samalla tulkinnan luotettavuutta. (Strauss & Corbin 1998.)

Käytin hyväkseni aiempaa kulttuurisen nuorisotyön tuntemustani nimetessäni ala- ja pääkategorioita. Jussi Silvonen ja Pirjo Keso²⁰ toteavat, että laadullisessa analyysissa on oikeastaan kyse vain eräiden vanhojen teemojen uudelleenilmestymisestä teoreettiseen keskusteluun. He käyttävät käsitettä *esiinkehivä* luenta aineistolähtöisestä analyysista. Heidän mukaansa se ei ole puhdasta induktiota, vaan vuorovaikutteista aineiston luentaa jolla on yleinen teoreettinen perustansa (ontologia, epistemologia) ja joka tähtää tuloksenaan kohdetta luonnehtiviin erityisteorioihin. (Silvonen & Keso 1999, 412-413.)

Sirkka Ahonen²¹ toteaa, että grounded theory -menetelmässä tutkijan teorianmuodostusta tukee ratkaisevalla tavalla muiden teorioiden kanssa seurustelu. Omalla työllään hän ikään kuin keskustelee muiden tutkijoiden kanssa, vaikka tutkimuksen perusväittämät muotoillaan oman aineiston tulkinnan pohjalta. (Ahonen 1994, 123.) Grounded theory -menetelmän avulla tuotettu formaali teoria on jäsentynyt käsitejärjestelmä ja käsitteiden väliset suhteet, jotka kuvaavat ilmiötä ihmisten maailmasta ja sen ymmärtämisestä (Vehviläinen-Julkunen & Janhonen 1992, 52).

Leino-Kilven mukaan Glaser ja Strauss jakavat teorian substantiiviseen ja formaaliin. Substantiivinen teoria on tiettyyn toiminnan alueeseen suunnattua teoriaa (esimerkiksi ammatillinen koulutus), formaali teoria on sen sijaan yleistettävämpää useisiin inhimillisen toiminnan alueisiin suunnattua (esimerkiksi inhimillinen kasvu). (Leino-Kilpi 1990, 202.) Tässä tutkimuksessa formaali teoria syntyy tiivistämällä substantiivinen teoria formaaliin muotoon tutkimusongelmien suuntaan yhdessä teorian kanssa.

²⁰ Jussi Silvonen psykologian tohtori ja dosentti ja Pirjo Keso filosofian kandidaatti.

²¹ Sirkka Ahonen on historiallis-yhteiskuntatiedollisen kasvatuksen professori.

3.4.5 Analyysin luotettavuus

Tein aineiston analyysini tarkasti seuraten eri koodauksen vaiheita jatkuvan vertailun menetelmällä. Leino-Kilven mukaan grounded theory -menetelmän etuna on pyrkimys järjestelmällisesti, vertailevaa analyysia käyttäen suorittaa aineiston analyysi. Hän kuitenkin jatkaa, että laadullisen aineiston analyysiä ei voine koskaan suorittaa tilastollisen tarkasti. Teorian löytämisessä on Leino-Kilven mukaan aina myös intuitiota eikä saman aineiston perusteella kaksi tutkijaa välttämättä päädy tarkalleen samaan tulokseen. Hän lisää myös haittoiksi menetelmän työläyden ja aikaa vievyyden. (Leino-Kilpi 1990, 203.) En ollut etukäteen kuvitellut, että grounded theory olisi menetelmänä niin suuritöinen ja hitaasti etenevä. Toisaalta kun minulta meni paljon aikaa analyysin tekemiseen, niin koodauksen kategoriat tulivat ainakin kunnolla pohdittua.

Yhteiskuntatieteilijä Ilmari Rostilan mukaan grounded theory -menetelmässä teorian kehittäminen on keksimistä, jota on vaikea sovittaa hallinnollisiin ja käytännöllisiin tarpeisiin välittömästi. Se merkitsee hänen mukaansa sitä, että tutkija ei voi etukäteen suunnitella tutkimuksen eri vaiheita ja tutkimuksen aikataulua. (Rostila 1991, 77.)

Tässä tutkielmassa aineistokeruuongelmia saattoi aiheuttaa se, että osa kyselyyni vastaajista ei kenties osaa muuttaa kirjalliseen muotoon ajatuksiaan. Kentän toimijoiden hektisessä aikataulussa osa vastauksista jäi suppeaksi, koska vastausten syvällinen pohdinta veisi paljon aikaa.

Tutkimukseni analyysivaiheen luotettavuutta lisää se, että loin grounded theory pääkategorioita reflektiivisesti rinnakkaisarvioitsijan kanssa, jolla on samanlaisen tausta kuin minulla. Perustelin analyysia tehdessäni jokaisen luokitteluni hänelle, jotta koodaus edistyi luotettavasti ja jatkuvan vertailun menetelmällä. Kaisa Backman ja Helvi Kyngäs²² toteavat, että aineiston kerääminen, sen käsittely ja grounded-teorian hahmottaminen samanaikaisesti voi tuottaa ongelmia tutkijalle tutkimuskokonaisuuden hahmottamisen kannalta. Heidän mukaansa tutkijalta edellytettävä kyky sulkeistaa aikaisempi tieto tutkittavasta ilmiöstä ja edetä aineiston ehdoilla voi olla erityisen vaikeaa aloittelevalle tutkijalle. (Backman & Köngäs 1998, 265.) Jorma Wallenius²³ kuvaa samaa ongelmaa siten, että levollisuus aineistolle on tutkimuksen etenemiseen sidottu periaate ja ominaisuus. Levollisuudella hän tarkoittaa, että tutkijan tulee olla levollisella

²² Backman on tutkija ja terveystieteen tohtori, ja Kyngäs on terveydenhuollon tohtori ja professori.

²³ Wallenius on kasvatustieteen maisteri.

ja odottavalla mielellä tutkimusten löydösten suhteen. Wallenius korostaa myös, että tutkijan täytyy olla avoin sekä aineistosta että sen analyysistä nouseville, usein ennalta arvaamattomasti paljastuville tutkimuksellisesti tärkeille seikoille. (Wallenius 2003, 93.) Tiedostin myös omat ennakko-oletukseni ilmiöstä ja jätin analysoimatta sellaiset vastaukset, joiden tulkinnasta en ollut täysin varma.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Taustatietoa kyselyyn vastanneista

Tutkimukseni kyselyyn vastasi 93 henkeä, joista 43 % prosenttia oli nuorisosihteereitä tai muita esimiesasemassa olevia. Taulukko kyselyyn vastanneista on alla. Käytännön työn tekijöitä oli 22,6 % ja nuorisotoimenjohtajia tai muita vastaavia oli 12,9 % vastaajista. Loput tähän kysymykseen vastanneista (25,8 %) valitsi kohdan jokin muu asema. Työkokemusta alalta heillä oli kuudesta kuukaudesta 40 vuoteen ja työkokemusta nykyisistä tehtävistä kahdesta kuukaudesta 33 vuoteen. Vaikka suurin osa vastaajista oli muita kuin käytännön nuorisotyön tekijöitä, nimesin kuitenkin tutkielman otsikon työn tekijöiden mukaan, sillä tutkielmasta on jätetty ulkopuolelle harrastajaohjaajat sekä luottamushenkilöt. Jos hekin olisivat olleet mukana, olisin kirjoittanut alan toimijoista.

Vastaajista 69 % oli naisia. Eniten vastaajien joukossa oli opistoasteen tutkinnon suorittaneita (nuoriso-ohjaajia, kulttuurisihteereitä, tms. 38 %), perustutkinnon suorittaneita oli 18 %, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita 22 % ja muun korkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita oli 26 % vastaajista. Työnantaja oli 91 % vastaajista kunta, järjestö viidellä prosentilla ja jokin muu myös viidellä prosentilla vastaajista. Puolet vastaajista (51 %) oli töissä pienissä alle 10 000 asukkaan kunnissa, heistä noin puolet (29 % kaikista vastanneista) alle 5000 asukkaan kunnissa. Keskikoissa kunnissa (20 000-50 000 asukasta) oli töissä 20 % vastaajista. Yli 100 000 asukkaan kunnassa oli töissä 13 % vastaajista. Vastaajia oli kaikista Suomen maakunnista lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Aktiivisimpia vastaajia löytyi Uudeltamaalta (15 % kaikista vastaajista), Varsinais-Suomesta (12 %), Pirkanmaalta ja Etelä-Pohjanmaalta (molemmista 10 % vastaajista) sekä Pohjois-Savosta (9 %) ja Pohjois-Pohjanmaalta (7

%). Vastaajista 87 % ilmoitti, että heidän kunnassaan tehdään kulttuurista nuorisotyötä ja 80 % työnkuvaan kuului kulttuurinen nuorisotyö.

Koska puolet vastaajista oli töissä pienissä kunnissa, se oletettavasti vaikuttaa kyselyn tuloksiin. Jos puolet vastaajista olisi esimerkiksi töissä Helsingin nuorisosiaseksikeskuksen kulttuurisen nuorisotyön toimistossa, niin vastaukset olisivat hyvin todennäköisesti kovin erilaisia kuin nyt. Myös se, että suurimmalla osalla vastaajista työnantajana oli kunta, myös oletettavasti vaikuttaa tämän tutkimuksen tuloksiin.

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneet

Vastaajia	93	Sukupuoli	Osuus vastaajista
		Nainen	69 %
		Mies	31 %
Kunnan koko asukasmäärän mukaan	Osuus vastaajista	Koulutustausta	Osuus vastaajista
<5 000	29 %	Opistoaste	38 %
<10 000	51 %	Perustutkinto	18 %
10 000<20 000	16 %	Ammattikorkeakoulututkinto	22 %
20 000<50 000	20 %	Korkeakoulu- tai yliopistotutkinto	26 %
>100000	13 %		
Asema	Osuus vastaajista	Työnantaja	Osuus vastaajista
Esimies esim. nuorisosihteeri	43 %	Kunta	91 %
Käytännön työn tekijä esim. nuorisohjaaja	22,6 %	Järjestö	5 %
Nuorisotoimenjohtaja tms.	12,9 %	Jokin muu	5 %
Jokin muu	25,8 %		
Kuuluuko työnkuvaan kulttuurinen nuorisotyö	Osuus vastaajista	Tehdäänkö kunnassa kulttuurista nuorisotyötä	Osuus vastaajista
Kyllä	80 %	Kyllä	87 %
Ei	20 %	Ei	13 %

Seuraavissa kappaleissa lainausmerkein ja kursiivilla korostetut kommentit ovat pääsääntöisesti kyseisistä vastauksista poimittuja, elleen ole toisin maininnut. Lainaukset olen sanatarkasti kirjoitusvirheineen poiminut vastaajien vastauksista. Kaikki kategoriat ja substantiiviset koodit mainitsen aina tekstissä siinä järjestyksessä, kuin niitä on lukumääräisesti eniten mainittu vastauksissa. Pääkategoriat ja alakategoriat olen lihavoanut kun mainitsen ne ensimmäisen kerran, jotta ne erottuisivat selkeämmin. Substantiiviset koodit olen erottanut samasta syystä toisistaan puolipisteillä.

4.2 Mitä on kulttuurinen nuorisotyö

”Kokonaisvaltainen menetelmä” eli mitä on kulttuurinen nuorisotyö?

Kulttuurista nuorisotyötä on toteutettu koko nuorisotyön historian ajan, mutta virallista määritelmää sille ei ole olemassa. Kysyin tutkimuksessani nuorisotyöalan käytännön toimijoilta heidän omia käsityksiään kulttuurisesta nuorisotyöstä. Kysyin tässä yhteydessä myös heiltä käytännön esimerkkejä, jotta heillä itsellään olisi ollut helpompi hahmottaa, mistä asiasta tarkkaan ottaen oli kyse. Tähän kysymykseen vastasi 80 henkilöä, ja jokainen heistä mainitsi useammankin asian. Kulttuurinen nuorisotyö on käytännön toimijoiden mukaan **taidekasvatuksen sisältöjä, nuorisotyön toimintamuotoja, demokratiakasvatuksen oppimisympäristö** sekä **kulttuurikasvatusta**.

Taidekasvatuksen sisältöjä pääkategoria (182 mainintaa) jakaantuu **kulttuurin** ja **kulttuurin tekemisen eri muotojen** alakategorioihin. Kulttuurin alakategoria sisältää kaikki yleiset maininnat kulttuurista, esimerkiksi kulttuurinen nuorisotyö on *”[s]itä, että nuoret pääsevät jollakin tavoin sisälle kulttuurikasvatukseen. [...]”*. Kulttuurin tekemisen eri muotoja alakategoria sisältää musiikkia, esimerkiksi *”[b]änditoiminnan ohjaamista ja tapahtumia”*; teatteria; kuvataiteita; tanssia; käden taitoja; kirjallisuutta; graffitikilpailuja sekä muita vastaavia sekä liikuntaa, esimerkiksi *”[...] Liikuntakin on kulttuuria”*. Tähän pääkategoriaan tuli eniten mainintoja (182). Tässä kulttuuri voidaan ymmärtää Fornäsin välittävän määritelmän mukaisesti, jossa kulttuuri symbolisena viestintänä tarkoittaa muutakin kuin institutionalisoitunutta taidetta, muttei kuitenkaan kaikkea sosiaalista elämää. Fornäsin määritelmä korostaa toimintaa, tietoisuutta, subjektiivista viestintää, symbolisten muotojen ja sosiaalisten instituutioiden välistä vuorovaikutusta. (Fornäs 1998, 168-169.)

Nuorisotyön toimintamuotoja pääkategoriaan (68 mainintaa) ryhmittelin **aikuislähtöisen toiminnan** ja **nuorisolähtöisen tekemisen** alakategoriat. Aikuislähtöiseen toimintaan luokittelin työntekijät järjestämässä tapahtumia; tilojen järjestämisen; kerhot; leirit sekä projektityön. Tässä on esimerkki vastauksesta, jonka minä tulkitsin tarkoittamaan työntekijöitä järjestämässä tapahtumia eli aikuislähtöisenä toimintana: *”[e]rilaiset kulttuurikerhot kuten näytelmä, laulu tms. Lisäksi kulttuuritapahtumien järjestäminen lapsille kuten laulu, taide, teatteri tms.”* Jos kerhon järjestäminen tapahtuu aikuisten aloitteesta, niin silloin minun tulkintani mukaan on kyse aikuislähtöisestä toiminnasta. Jos taas kerhon järjestäminen tapahtuu nuorten aloitteesta, niin silloin tul-

kitsin vastauksen nuorisolähtöiseksi toiminnaksi. Tässä esimerkivastauksessa ei ollut minkäänlaista viittausta nuoriin subjekteina, vaan heidät kohdataan tässä tulkintani mukaan päinvastoin objekteina. Tulkintani mukaan nuorisolähtöisestä toiminnasta käytän esimerkkinä seuraavaa vastausta: ”*Eri tapahtumien järjestämistä, joissa nuoret ovat itse mukana järjestelyissä, saavat vastuuta ja kokevat onnistumisen elämyksiä.[...]*”

Aikuislähtöisen toiminnan kategoriassa vastauksissa oli mukana hyvin vanhakantaista, mutta edelleen voimassaolevaa näkemystä siitä, kuinka kulttuuritoiminta kuuluu vain kulttuuritoimelle: ”*Kunnassamme on oma kulttuurisihteeri*”. Ilmeisesti monella pikkukunnalla asioissa päästäisiin paljon enemmän eteenpäin, jos työntekijät tekisivät enemmän yhteistyötä keskenään. Cederlöfin tutkimuksen mukaan pienissä kunnissa nuoris- ja kulttuuritoimen suhde oli yleensä melko passiivinen mutta ongelmaton sisältäen lähinnä yhteistyötä tapahtumien tai tilaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Toisaalta Cederlöf esittää, että nuorisotyön (ja muidenkin toimialojen) kannalta olisi järkevämpää, että esimerkiksi nykyisten kolmen pienen lähikunnan alueella toimii yksi nuoris-, yksi liikunta- ja yksi kulttuurisihteeri (3 henkilöä) kuin että jokaisessa kolmessa kunnassa toimii työnkuvaltaan jakautunut kolmesta toimialasta vastaava yhdistelmäsihteeri (3 henkilöä). (Cederlöf 2004, 60-61, 171.)

Nuorisolähtöisen toiminnan alakategoriaan ryhmittelin nuoret itse tekemässä tai järjestämässä tapahtumia; nuorten itseilmaisun ja toteuttamisen sekä nuorten unelmien toteuttamisen. Yhden vastaajan sanoin kulttuurinen nuorisotyö on ”*[k]okonaisvaltainen menetelmä, jossa lapsille ja nuorille avautuu mahdollisuus kehittyä aktiivisiksi ja suvaitsevaisiksi yhteiskunnallisiksi toimijoiksi*”. Puolimatka toteaa John Stuart Millin hengessä, että tunteiden ilmaisua tulisi suosia. Puolimatka korostaa, että vastakkaisuus vallitsevaa mielipidettä kohtaan edellyttää oman arvonsa tuntevaa ja itseensä uskovaa ihmistä, ja aito tunneilmaisu on mahdollista vain hyväksynnän ilmapiirissä. (Puolimatka 2000, 21.) Tähän viittaa myös filosofian professori Pekka Himanen rikastavan yhteisön portaat köyhdyttävän yhteisön vastakohtana, joista kerron lisää myöhemmin (Ruotsalaisen mukaan Himanen 2006b, 25).

Demokratiakasvatuksen oppimisympäristön pääkategoriaan (43 mainintaa) luokittelin **demokratiakasvatuksen** sekä **nuoren kasvun tukemisen alakategoriat**. Demokratiakasvatukseen ryhmittelin maininnat yhteiskunnallisesta toiminnasta; mahdollisuuksien luomisen; osallisuuden sekä kriittisyyteen kasvattamisen. Nuoren kasvun tukemisen alakategoriaan ryhmittelin maininnat itsetunnon vahvistamisesta; päihitteettömästä toiminnasta; sosiaalisesta toiminnasta sekä yhteisöllisestä toiminnasta. Yhtenä

esimerkkinä tässä on vastaus, jossa on mukana maininnat itsetunnon vahvistamisesta sekä kriittisyyteen kasvattamisesta: ”[...] *Annamme nuorille vastuuta ja mahdollisuuden näyttää kykynsä ja oppia onnistumisen ja epäonnistumisen kautta. Epäsuorasti uskon vaikuttavamme nuorten itsetunnon paranemiseen ja mahdollisesti jopa epäsuotuisien lieveilmiöiden vähenemiseen tarjoamalla mahdollisuus pohdintaa ja energian purkamiseen turvallisella ja mielekkäällä tavalla. Pystymme myös kasvattamaan nuorten tervettä kriittisyyttä ympäristöönsä ja yhteiskuntaa (ja mikseipä myös itseään) kohtaan.*” Tulkinta voidaan ymmärtää Puolimatkan mukaan, joka korostaa kansalaisten kriittisyyden olevan aidon demokratian edellytys. Rakentava kriittisyys, joka merkitsee valmiutta tarkastella asioita uudesta näkökulmasta ja protestoida vallitsevia ennakkoluuloja ja vääristymiä vastaan sekä luova ajattelu auttavat myös löytämään epäkohtiin rakentavia ratkaisuja. Mielikuvituksen rohkeus johtaa muutosvalmiuteen. Puolimatka korostaa, että vastuullinen kannanotto vaatii arvotietoisuutta. Kasvatus kriittiseen kansalaisuuteen edellyttää myös pyrkimyksen moraalisen tietoisuuden kehittämiseen, ja arvoituksien paljastaminen on Puolimatkan mukaan kasvattajan tehtävä. Inhimillinen yhteiselämä edellyttää tiettyjä moraaliperiaatteita, ja keskinäinen kunnioitus, suvaitsevaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat välttämättömiä ehtoja demokratialle. Puolimatka korostaa, että moraaliset periaatteet ovat demokraattisen yhteiselämän edellytyksiä, ja siksi niiden opettaminen kuuluu perustellusti demokraattiseen kasvatukseen. (Puolimatka 2000, 21-22.) Näitä demokraattisen elämän edellytyksiä ja taitoja voidaan harjoittaa erityisen hyvin kulttuurisessa nuorisotyössä. Luvussa 4.11 kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallisen merkityksen kysymyksessä tulee esiin tavoitteena demokraattisessa yhteiskunnallisessa järjestelmässä taitavasti toimiva nuori yhteiskunnan jäsen eli demokraattisesti pätevä yksilö. Se on arvo, jota kulttuurisen nuorisotyön kasvatustyöllä tavoitellaan ja demokraatiakasvatus tässä kategoriassa on tulkintani mukaan kulttuurisen nuorisotyön siihen liittyvä metodinen sovellus.

Yksi vastaajista totesi kulttuurisesta nuorisotyöstä, että ”[...] *[n]uorisotyöllinen näkökulma on yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen näkökulma, mutta että opetuksen tulee olla ammattimaista.*” Tämä demokraatiakasvatuksen oppimisympäristö -kategoria voidaan ymmärtää myös Himasen mukaan osana portaikkoja kohti rikastavaa yhteisöä. Himanen määrittää rikastavan yhteisön laajana sosiaalisena verkostona, jonka peruslähtökohtana on toisen arvostus ja kunnioitus. Luottamus ja rikastava yhteisö synnyttävät seuraavan portaalan, jossa kukoistavat luovuus, intohimo, innostus ja ilo. Himanen toteaa, että kaiken huipulla ovat unelmat ja sinnikkyys, jotka synnyttävät toi-

voa ja luovat merkityksellisen suhteen aiheeseen tai asiaan. (Ruotsalaisen mukaan Himanen 2006b, 25.)

Kulttuurikasvatuksen pääkategoriaan (yhteensä 18 mainintaa) ryhmittelin alakategoriat **formaalit muodot taidekasvatuksessa** sekä **kulttuurien kohtaamista ja kokemista**. Alakategoriaan formaalit muodot taidekasvatuksessa kuuluu maininnat Nuori Kulttuuri -tapahtumasta ja taiteen perusopetuksesta. Nuori Kulttuuri -tapahtumasta yksi vastaaja kirjoitti näin: ”*Unelmani olisi, että tapahtuman vuotuisista teemoista valittaisiin vaikka yksi, ja kerättäisiin teeman ympärille ryhmä nuoria – vaikka pystymetsästä - työstettäisiin esitys aluetapahtumaan. Opittaisiin uutta, rikottaisiin rajoja ja tutustuttaisiin yhteen kulttuurin osa-alueeseen, tuotaisiin kulttuurinen nuorisotyö niidenkin nuorten ulottuville, joita vanhemmat eivät ole raahanneet musiikkiopistoon, näytelmäkerhoon tai balettitunnille!*” Erilainen katsantokanta samaan tapahtumaan oli vastaajalla, joka mainitsi esimerkkinä kulttuurisesta nuorisotyöstä ”*järjestämme nuori kulttuuri kisan paikallistapahtuman vuosittain ja annamme nuorille mahdollisuuden päästä alue – ja valtakunnan tapahtumiin eri harrastealoittain.*” Eräs vastaajista totesi näin: ”*Nuori kulttuuri –tapahtuma on surkeimmillaan sitä, että tiedotetaan, odotetaan ilmoittautumisia ja eletään niiden varassa (unohdetaan koko juttu tai maksetaan viulut alue-/valtakunnalliseen tapahtumaan.)* Tulos voidaan ymmärtää Nuori Kulttuuri -tapahtuman tällä hetkellä ristiriitaisena asemana nuorisotyön kentällä. Toisaalta se antaisi mahdollisuuksia toimia sosiaalisen vahvistamisen menetelmänä ja toisaalta se koetaan ”kisana”, jossa eri kulttuurimuotojen etevimmät nuoret kilpailevat keskenään.

Kulttuurien kohtaamista ja kokemista -alakategoria sisältää maininnat nuorisokulttuureista ja muista kulttuureista. Tässä kategoriassa kulttuurinen nuorisotyö on vastaajien mukaan muun muassa ”[...] olla perillä nuorten alakulttuureista ja myös tukea niitä”. Toisaalta kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluu vastaajien mukaan myös ”*tuoda nuorille eri kulttuureita omasta ja ulkomailta esille.[...]*” Havainto on samansuuntainen kuin Helsingin nuorisosiainkeskuksen nuorisotoimenjohtaja Lasse Siuralan käsitys, jonka mukaan nuorisokulttuurit ovat nuorten omaehtoista itsensä ilmaisun yhteisöjä, kuten nuorten ala- ja vastakulttuureja, harrastusryhmiä, elämäntapayhteisöjä ja niin edelleen. Hän jatkaa, että nuorisotoimen tehtävänä on noiden seuraaminen, tukeminen, ”tulkitseminen” ja puolustaminen sekä niiden kielteisten piirteiden ehkäisy ja haittojen minimointi. (Siurala 2001.)

Alakategorioiden demokratiakasvatus, aikuislähtöistä toimintaa sekä nuorisolähtöistä toimintaa välillä ohjaajuuden volyyymi vaihtelee selvästi. Se yhdistää sekä

erottaa näitä kategorioita. Aikuislähtöisessä toiminnassa toiminta on ohjaajakeskeistä ja ohjaaja kenties määrittää kaikki toiminnan tavoitteet ja arvioi ne. Toiminnasta puuttuu tällöin osallistujien näkökulma. Nuorisokeskeisessä toiminnassa nuoret itse asettavat tavoitteet omalle toiminnalleen. Ohjaaja saattaa olla mukana mahdollistajana ja tukijana, mutta ei toteuttajana. Toiminnassa on tällöin mukana refleksiivisyyttä. Demokratiakasvatus perustuu dialogille. Dialogisuus kuuluu olennaisesti sosiaalipedagogiikkaan.²⁴ Löysin näistä vastauksista kysymykseen ”mitä on kulttuurinen nuorisotyö” selkeästi sosiokulttuurisen innostamisen piirteitä. Kurjen mukaan sosiokulttuurinen innostaminen on muun muassa ihmisten vahvistamista, aktivointia osallistumiseen, itsensä ilmaisua sekä yhteisöllisyyden rakentamista (Kurki 2005, 335). Kaikki sosiokulttuurisen innostamisen ainekset löytyvät näistä kategorioista. Innostaminen on kaikkien niiden toimien yhdistelmä, jotka luovat sellaisia osallistumisen prosesseja, joissa ihmiset kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi yhteisöissään. Sosiokulttuurinen innostaminen on erityislaatuinen sosiaalipedagogiikan soveltamisen ala. (Kurki 2000, 20, 44.)

Kasvatustieteen tohtori Leevi Launonen sekä Tapio Puolimatka toteavat, että postmoderni ihmiskäsitys, joka korostaa ihmisen minuuden ristiriitaisuutta ja väliaikaisuutta, on vaikeasti sovitettavissa sosiaalipedagogisen toiminnan päämääräksi. Heidän mukaansa on vaikea löytää myönteisiä inhimillisiä tai yhteiskunnallisia seuraamuksia siitä, että syvennetään ihmisten kokemusta oman elämänsä hajanaisuudesta ja ristiriitaisuudesta. He kuitenkin korostavat, että sosiaalipedagogisen toiminnan yhtenä päämääränä on eheyttää postmodernin tilanteen tuottamaa pirstoutunutta minuutta. (Launonen & Puolimatka 1999, 86.)

Fornäsinkin esittämä näkökulma myöhäismoderniin²⁵ kulttuuriin on hyvin samantyyppinen, eli moniulotteinen ja heterologinen. Hän tuo yhteen merkkejä ja merkityksiä, jotka viittaavat eri suuntiin, ja samaan aikaan hän sekä yhdistelee että erottelee ajatuksia. Hän liittää toisiinsa ajatussuuntia, jotka on hänen mielestään turhaan erotettu toisistaan: kulttuurintutkimusta, yhteiskuntateoriaa, hermeneutiikkaa, psykoanalyysia, identiteettiä ja subjektiviteettia koskevia teorioita, mediatutkimusta ja niin edelleen. (Fornäs 1998, 21). Tässä tutkimuksessa vastaajien käsitykset ilmiöstä ovat monimuotoi-

²⁴ Dialogisuudella tarkoitan tässä mm. Buberin Sinä-Minä suhdetta, johon palaan tarkemmin luvussa 4.11.

²⁵ Kirjoitin tarkemmin myöhäismodernista ajasta luvussa 2.3.2.

sia, jonka tulkitsen osana myöhäismodernia aikaa, jossa keskeistä on ajatus pluralismista (Efland, Freedman, Stuhr 1998, 45).

Kuten myöhäismodernin teorit, myös kulttuurinen nuorisotyö näyttäytyy moniulotteisena ja kulttuurien rajat ylittävänä ilmiönä. Tätä ilmiötä on siten vaikea tulkita aukottomasti tai pysäyttää yhteen näkökulmaan, kun ilmiöt ja sen parissa toimivat subjektitkin ovat pirstaleisia.

KAAVIO 2. Kulttuurinen nuorisotyö

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurinen nuorisotyö on

- taidekasvatuksen sisältöjä (182)
- nuorisotyön toimintamuotoja (68)
- demokratiakasvatuksen oppimisympäristö (43)
- kulttuurikasvatusta (18)

Näin ollen kulttuurisen nuorisotyön laaja määritelmä voisi olla: kulttuurinen nuorisotyö on (nuorisotyön) toimintamuoto, joka rakentuu taide- ja kulttuurikasvatuksellisista sisällöistä demokratiakasvatuksen oppimisympäristössä.

”Kulttuurinen ote nuorisotyössä uudistaa etiikkaa, luo merkityksiä, ylevöittää arkea” eli Sinikka Haapasen käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä

Yllä oleva otsikko on lainaus Sinikka Haapaselta. Helsingin nuorisoasiankeskuksen kulttuurisuunnittelija Sinikka Haapanen sai vuonna 2002 kulttuuriministerin myöntämän nuorisotyön tunnustuspalkinnon uraa uurtavasta työstä kulttuurisen nuorisotyön kehittämisessä ja edistämisessä. Haastattelin häntä tutkimustani varten ja hän on tutkimukseni avaininformantti. Haapanen on tehnyt pitkään kulttuurista nuorisotyötä ja hän kehittänyt sen työmuotoja.

Haapasen mukaan yleisesti kulttuurisella nuorisotyössä keskiössä on nuorten elämismaailma. Nuoret tekevät sen näkyväksi kulttuurisilla, ilmaisullisilla toimintatavoilla. Nuori on subjektina oman identiteettinsä rakentajana suhteessa ryhmään ja ympäristöön. Työskentely keskittyy prosessiin nuoren elämänhallinnan vahvistajana ja luovuuden kirvoittajana. Viitekehukseen liittyy luovuuspedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen. Yleisesti, hän olettaa, kulttuurinen nuorisotyö nähdään nuorten har-

rastustoimintana, taidekasvatuksena tai nuorisokulttuureina. Nämä toiminnot liittyvät osaksi kulttuurista nuorisotyötä. (Haapanen 31.5.2006.)

Haapanen on kirjoittanut myös tämän ajan ja kulttuurisen nuorisotyön yhteydestä. Hänen mukaansa kulttuurinen ote nuorisotyössä luo uutta kieltä, symboleja, merkityksiä ja traditioita nuorten yhteisöihin ja organisaatioihin. Kieli heijastaa kulttuuria, muovaa ajattelua, herättää visioita ja kykyä visioida. Haapanen pohtii, että postmoderni aika nostaa esiin elämyksellisyyden ja kokemusten kaipuun. Uskomukset suuriin kertomuksiin ovat kadonneet, jolloin nuoret luovat uusia merkityksiä ja traditioita. Haapanen jatkaa, että postmoderni yhteiskunta edellyttää joustavuutta ja refleksiivisyyttä, sosiaalisia taitoja, rohkeaa omatoimisuutta, kykyä työskennellä tiimeissä ja luoda verkostoja. Tähän me hänen mukaansa tarvitsemme kulttuuria, joka hioo herkkyyttä, tuo esiin elämäntapojen arvon ja kasvattaa monikulttuurisuuteen. (Haapanen 1998).

4.3 Virallisen tahon käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä

”Kansalaisopiston haitaripiiri” eli virallisen tahon käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä

Tutkimukseni kyselyssä kysyin käytännön nuorisoalan toimijoilta mitä heidän mielestään viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä. En tarkoituksella määritellyt kysymyksessä mitä tarkoitin ”virallisella taholla”, vaan jokainen vastaaja sai ymmärtää sen niin kuin halusi. Myöhemmin vastaajat määrittivät virallisen tahon itse vastatessaan kysymykseen ”Kuka asettaa kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet?” (ks. luku 4.6)

Tähän kysymykseen ”Mitä viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä?” vastasi 80 henkeä, ja saturaatiopiste saavutettiin 40 vastauksen jälkeen. Pääkategorioiksi ryhmittelin seuraavat: **kulttuuri- ja taidekasvatusta, nuorisotyön retorista jarruttamista sekä valtauttavaa oppimista.**

Eniten mainintoja (24/40) tuli kulttuuri ja taidekasvatuksen pääkategoriaan ryhmittelemilleni alakategorioille **harrastustoimintaa** ja **kulttuurien kohtaamista**. Harrastustoimintaan luokittelin ohjatun toiminnan nuorille; taiteen perusopetuksen; taidekerhot sekä kulttuurijärjestöt. Kulttuurien kohtaamisen alakategoriassa ovat monikulttuurisuus ja eri kulttuureista tuleville nuorille järjestettyä toimintaa. Lisäksi tässä pääkategoriasa yksi yksittäinen vastaus koski korkeakulttuuria. Tähän pääkategoriaan ryhmittelin myös maininnat kunnan kulttuuripalveluista sekä Nuori Kulttuuri -tapahtumasta.

Tyypillinen vastaus tästä pääkategoriasta on seuraava: *”Nuorten ohjattua toimintaa kulttuurin saralla, esim. eri taidekerhot, taiteen perusopetuslaitokset.”* Yksi vastaajista kirjoitti lakonisesti vastauksena kysymykseen mitä viralliset tahot tarkoittavat hänen mielestään kulttuurisella nuorisotyöllä: *”Kansalaisopiston haitariپیriiä.”* Toisaalta eräs vastaaja näki asian näin: *”Kulttuurinen nuorisotyö tuo nuorisolle tutuksi kulttuurin eri lajeja ja muotoja.”* Havainto tästä pääkategoriasta näyttää olevan samansuuntainen kuin kulttuurisuunnittelija Sinikka Haapasen käsitteiden määrittelyssä vuodelta 2000, jossa hänen mukaansa harrastustoiminnan prosessissa olennaista on saada aikaan produktiivisia näyttöjä (esitys, konsertti, näyttely) ja prosessi on ohjaajakeskeinen (Haapanen, henkilökohtainen tiedonanto 3.11.2000).

Osa nuorisoalan käytännön toimijoista kokee myös, että viralliset tahot ehkä jopa hankaloittavat kulttuurista nuorisotyötä. Pääkategoriaan nuorisotyön retorista jarruttamista (20 mainintaa) ryhmittelin alakategoriat **kritiikkiä virallista tahoa kohtaan** sekä **määrittelemätön asia**. Kritiikkiä virallista tahoa kategoriaan kuuluivat seuraavat substantiiviset koodit: liian hienoja asioita, jotka tulevat esiin vain juhlapuheissa; ei nuorten vapaan kansalaistoiminnan tai alakulttuuritoiminnan tukemista; perustyön arvoa ei nähdä; kulttuuri kuuluu vain aikuisille sekä jarruna saattaa olla mahdollisuus nuorten todelliseen voimaantumiseen ja liian terävään kriittisyyteen. Yksi vastaajista totesi: *”[...] Nuorten vapaan kansalaistoiminnan tai alakulttuurinomaisten toimintojen tukemista ei mielletä kulttuuriseksi nuorisotyöksi.”* Erään vastaajan mukaan: *”Kulttuuri-toimi korostaa ”korkeakulttuuria”, millä tarkoitetaan huippu osajien esityksiä.[...]”* Havainto on samansuuntainen kuin mistä taiteenfilosofi Richard Shusterman kirjoittaa, että hallitsevalle esteettiselle ideologialle taide on yhtä kuin korkeataiteen instituutio. Shusterman kirjoittaa, että John Dewey kutsui tätä käsitystä ”taiteen museokäsitykseksi”, jolla hän ilmaisi taiteen lokeroivan institutionalisoitumisen ja sen elitismin. Shusterman väittää, että tämä kapea-alainen taiteen käsite monopolisesti sulkee populaaritaiteen esteettisesti kelvottomana ulkopuolelleen ja auttaa näin ylläpitämään sosiaaliskulttuurista epäoikeudenmukaisuutta. (Shusterman 1997, 57.) Nuorisotyön retorisella tukemisella tarkoitan tässä myös sitä, että kunnassa ollaan tukevinaan nuorisotyötä, mutta samaan aikaan esimerkiksi kaikki kunnan leirikeskukset myydään, koska niistä saadaan hyvä kertatuotto.

Samaan nuorisotyön retorista jarruttamista -pääkategoriaan ryhmittelin myös vastaukset epävarmoilta vastaajilta (yht. 10) alakategoriaksi **määrittelemätön asia**. Yksi vastaajista kirjoitti odottavansa lisätietoa uuden lain myötä: *”Eiköhän tuo*

kerrota uudessa laissa!”. Osa käytännön toimijoista vastasi suoraan, etteivät he tiedä (7/40 henkilöä). Tulos voidaan ymmärtää Cederlöfin mukaan nuorisoalan tehtäväroolien ja identiteetin epämääräisyytenä sekä nuorisotyön julkisena jäsentymättömyytenä (Cederlöf 2004, 45, 47).

Viralliset tahot näkevät käytännön toimijoiden mielestä kulttuurisen nuorisotyön myös nuorison valtauttavana oppimisena (pääkategoriassa 13 mainintaa). Valtauttavan oppimisen näen verrannollisena Freiren voimaannuttavan kasvatukseen, jonka kasvatustyön tuloksena mahdollistuu myös laajempi kulttuurinen ja yhteiskunnallinen laadullinen muutos jatkuvasti kehittyvänä prosessina (Freire 2005, Kurki 2002, 58). Tähän pääkategoriaan ryhmittelin **nuori subjektina, nuori oppijana, nuorisotyön** sekä **alakulttuurien tukemisen** alakategoriat. Nuori subjektina alakategoriaan kuului nuorten osallisuus kulttuurin keinoin; nuorten elämönhallinnan vahvistaminen sekä nuoret tekijöinä, ei tekemisen kohteina -koodit. Nuori oppijana alakategoriaan ryhmittelin nuorten luovuuden tukemisen; nuorten identiteetin tukemisen sekä mahdollisuuksia itseilmaisuun. Nuorisotyö tarkoitti tässä kohtaa kulttuurin avulla mahdollistettua nuorisotyötä. Alakulttuurien tukemiseen kuului nuorten omien ryhmien ja marginaalitaiteiden esille tuominen. Esimerkkeinä tästä pääkategoriasta ovat vastaukset: ”*nuorten osallisuutta kulttuurin keinoin*” ja ”*[n]uorten oman tekemisen kulttuurisia muotoja*”. Havainto on samansuuntainen kuin Siuralan oma määritelmä kulttuurisesta nuorisotyöstä, jolla hän tarkoittaa nuoren identiteetin rakentamisen ja ilmaisemisen tukemista sekä syrjäytymisen ehkäisyä kulttuuritoimintojen kautta (Siurala 2001).

Alla olevassa taulukossa on esitetty erot käytännön toimijoiden käsityksistä kulttuurisesta nuorisotyöstä suhteessa siihen miten he olettavat virallisen tahon sillä tarkoittavan.

TAULUKKO 2. Nuorisoalan käytännön toimijoiden käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä suhteessa siihen miten he olettavat virallisen tahon sillä tarkoittavan

Kulttuurisen nuorisotyön sisältö	Käytännön toimijat	Virallinen taho
Taidekasvatuksen sisältöjä	X	X
Kulttuurikasvatusta	X	X
Demokratiakasvatuksen oppimisympäristö	X	
Valtauttavaa oppimista		X
Nuorisotyön toimintamuotoja	X	
Nuorisotyön retorista jarruttamista		X

Käytännön toimijoiden käsitysten mukaan heidän näkemyksensä kulttuurisesta nuorisotyöstä eroaa jonkin verran virallisen tahon näkemyksestä. Käytännön toimijoiden mukaan sekä he että virallinen taho näkevät taide- ja kulttuurikasvatuksen olennaisena osana kulttuurista nuorisotyötä. Yhteiskunnallinen ulottuvuus on myös molemmilla ryhmillä mukana ilmiön määrittämisessä. Tulkitsen kyselyn tuloksia siten, että nuorisoalan toimijat eivät koe, että virallinen taho näkisi kulttuurisen nuorisotyön mahdollisuuksia yhteiskunnallisessa kasvatuksessa. Tämän perustan siihen, että nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan virallisen tahon kategoria valtauttavasta oppimisesta on suppeampi sisällöltään kuin käytännön toimijoiden kategoria demokratiakasvatuksen oppimisympäristöstä.

Käytännön toimijat näkevät kulttuurisen nuorisotyön toimintamuotoina nuorisotyöstä, mikä on luonnollista, koska he käytännössä toteuttavat toiminnan nuorten kanssa. Käytännön toimijoiden käsitysten mukaan virallisen tahon kulttuurinen nuorisotyö on myös nuorisotyön retorista jarruttamista. Osa käytännön toimijoista tulkintani mukaan ajattelee, että nuorisotyön katsotaan olevan ainoastaan biljardinpeluuta ”nuorisotilan valvojien” silmien alla. Resursseja työn kehittämiseen ja uusien toimintamuotojen etsimiseen ei anneta. Käytännön työntekijät eivät koe saavansa viralliselta taholta tarpeeksi tukea tai kannustusta kulttuuriseen nuorisotyöhön.

14 % tutkimukseni kyselyn vastaajista ilmoitti, että heidän kunnassaan on tehty kulttuurisen nuorisotyön määritelmä. Kun lomakkeessa kysyttiin seuraavaksi, mikä se on, niin vastaukset olivat hyvin ympärilyöreyttä ja epämääräisiä. Eräs vastaaja pohditi asiaa näin: *”Yritetty on ja termi on ollut kirjattuna omaankin tehtävänkuvaukseni. Mutta tässä kaikessa on törmätty ajatuslähtökohtien hapuilemiseen: mitä on teoria ja mitä voidaan/osataan tehdä itse?”* Tämäkin tulos tukee Cederlöfin tutkimusta vuodelta 2004, jonka mukaan muun muassa puuttuva ja puutteellinen suomalainen nuorisotyöntutkimus on osasyy nuorisotyön jäsentymättömyyteen (Cederlöf 2004, 46).

KAAVIO 3. Virallisten tahojen kulttuurinen nuorisotyö

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä

- kulttuuri- ja taidekasvatusta (24)
- nuorisotyön retorista jarruttamista (20)
- valtauttavaa oppimista, (Freire: voimauttavaa kasvatusta) (13)

4.4 Kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet

”Rohkeus ja uskallus: rajojen rikkominen” eli kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet

Kysyin käytännön toimijoilta mitkä ovat heidän mielestään kulttuurisen nuorisotyön kolme tärkeintä tavoitetta. Tämä kysymys osoittautui vastaajille todella hankalaksi. Suuri osa vastaajista mielti myös toimivien keinojen löytämistä ja kehittämistä nuorisotyöhön. Ryhmittelin kaikkien kolmen kysymyksen vastaukset kahteen pääkategoriaan: **tavoitteet/päämäärät** sekä **toimivien keinojen löytäminen/kehittäminen**. Kumpaankin kategoriaan tuli jokaisen kysymyksen (1. tärkein tavoite, 2. tärkein tavoite ja 3. tärkein tavoite) analyysissä suurin piirtein yhtä paljon yksittäisiä vastauksia. Olen näissä kysymyksissä analyysin ottanut mukaan kaikki vastaukset. Vastaajia kysymykseen ”mikä on kulttuurisen nuorisotyön tärkein tavoite” oli 76 henkeä, kulttuurisen nuorisotyön toiseksi tärkein tavoite -kysymykseen 73 henkeä sekä kulttuurisen nuorisotyön kolmanneksi tärkein tavoite -kysymykseen 69 henkeä.

Muiden tavoitteiden yli selkeästi nousivat **nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle** (keino, yht. 56 mainintaa) sekä **voimaannuttaminen** (tavoite, yht. 56 mainintaa). Nuorisotyön tarjoama kokemus sai myös eniten mainintoja (26) kysymyksessä ”mikä on nuorisotyön tärkein tavoite?” Voimaannuttaminen sai eniten mainintoja toiseksi tärkeimmässä tavoitteessa (18) sekä kolmanneksi tärkeimmässä tavoitteessa (20). Kulttuurisen nuorisotyön tärkeimmät tavoitteet ovat käytännön toimijoiden mukaan alakategorioittain luokiteltuna: nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle, voimaannuttaminen, **yhteiskunnallinen toimijuus** (tavoite, yht. 43 mainintaa), **nuorisotyön sisällön kehittäminen** (keino, yht. 23 mainintaa), **nuorisotyön muotojen kehittäminen** (keino, yht. 14 mainintaa), **eettis-moraalinen kasvatus** (tavoite, yht. 13 mainintaa) sekä **kansalaiseksi kasvattaminen** (tavoite, yht. 8 mainintaa).

Alakategoriaan nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle ryhmittelin seuraavat substantiiviset koodit: harrastaminen; elämyksellisyys; itseilmaisuus; nuoren kasvun tukeminen; luovuus; nuorisotyö; uuden kokeilu; kivaa; harrastaminen, mukaan lukien liikunta, harrastaminen, liikunta pois lukien; hauskaa; kannustava; rajat sekä mukavaa (mukana kaikki kolme tärkeintä tavoitetta). Esimerkkejä tämän alakategorian vastauksista ovat: *”lasten ja nuorten luovan harrastuksen tukeminen”* ja *”[s]aada pensikat harrastamaan edes jotakin, pois kadulta. Tässä en tarkoita pelkästään kulttuuriharrastuksia, paitsi jos kulttuuriksi luetaan liikuntakin.”* Alakategoriaan nuorisotyön sisäl-

lön kehittäminen luokittelin kaikissa kolmessa vastauksessa seuraavat koodit: mahdollistaminen; esiintymistilaisuuksien tarjoaminen; toiminnan tarjoaminen; saada nuoret mukaan; nuoret itse suunnittelevat ja toteuttavat; kaikki halukkaat mukaan; tavoittaa nuoret; tarkastella ja paikata aukot nuorille suunnatuista palveluista; työryhmä asettaa; saada nuoret innostumaan sekä tiedottaminen. Esimerkkinä tämän alakategorian vastauksista on: ”*Kaikki halukkaat pääsevät mukaan*”. Nuorisotyön muotojen kehittämiseen liittyviä koodeja vastaajat eivät maininneet ollenkaan tärkeimmän tavoitteen kohdalla, toisin kuin toisen ja kolmannen kohdalla: etsiä oikeat ja uudenlaiset työkalut vanhoihin haasteisiin; kiinnostavuus; muuttaa imagoa nuorekkaammaksi; se ei maksa paljon; mielenkiintoa herättävä; monimuotoisuus; ennaltaehkäisevä päihdetyö; yhteistyö; elää ajassa ja kehittää uusia työkaluja kulttuuriselle nuorisotyölle; tarvekartoitus; eri rahoitusmahdollisuuksia; valistus ja tiedotus sekä saada uusia nuoria mukaan. Tästä alakategoriasta en mainitse esimerkkejä, koska koodit kuvaavat hyvin sen mistä näissä vastauksissa oli kyse: kaiken kaikkiaan nuorisotyön työmuotojen kehittämisestä. Nämä kaikki kolme yllämainittua alakategoriaa, nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle, nuorisotyön sisällön kehittäminen sekä nuorisotyön muotojen kehittäminen, ovat toimivien keinojen löytämistä ja kehittämistä, eivät varsinaisia päämääriä ja tavoitteita kulttuuriselle nuorisotyölle. Tulos voidaan ymmärtää siten, että käytännön toimijat nuorisotyökentällä kaipaavat myös nuorisotyön sisällön sekä työmuotojen kehittämistä.

Varsinaisia tavoitteita ja päämääriä kulttuuriselle nuorisotyölle edustavat seuraavat alakategoriat: voimaannuttaminen; yhteiskunnallinen toimijuus; ylemmän tason tietoisuuden haltuunotto sekä kansalaiseksi kasvattaminen. Voimaannuttamisen alakategoriaan liittyviä substantiivisia koodeja mainittiin lähes yhtä paljon vastauksissa kaikkiin kolmeen tärkeimpään tavoitteeseen. Niitä koodeja ovat nuoren kasvun tukeminen; osallistuminen; osallisuus; yhteisöllisyys; nuoren sosiaalinen vahvistaminen; nuorten aktivointi; itsetunnon kohottaminen; identiteetin tukeminen; nuorten omaehtoinen toiminta; nuoren omien taitojen edistäminen; elämänhallinta; vaikuttaminen; herättää tervettä kapinahenkeä; ohjata nuoria itseohjautuviksi; rohkeus & uskallus; elämänmyönteisyys; itsenäistyminen; elämänhallinta; arjenhallinta; tavoitteena kokonaisvaltainen ihminen sekä osallistaminen. Esimerkki tämän alakategorian vastauksista: ”*Tavoitteena on nuorten identiteetin tukeminen ja elämänhallinnan vahvistaminen kulttuuriharrastusten ja mielekkään kulttuurisen toiminnan avulla.* ” Voimaannuttaminen oli vastaajien mielestä selkeästi tärkein kulttuurisen nuorisotyön päämäärä. Siitosen mukaan voimaantumista (empowerment) selitetään ihmisen sisäisenä voimantunteen rakentumisena. Si-

säinen voimantunne on omia voimavaroja ja vastuullista luovuutta vapauttavaa tunnetta. (Siitonen 1999, 60-61.) Termiä voimaannuttaminen käytetään nuorisotyössä yleisesti.

Toiseksi eniten mainittiin kaikissa tavoitteita koskevissa kysymyksissä yhteiskunnalliseen toimijuuteen viittaavia koodeja. Näitä koodeja olivat kulttuurin edistäminen; nuorten omaehtoisen kulttuurin tekeminen; paikallisen kulttuurin ylläpitäminen; taidekasvatus; nuorisokulttuurien eri muodot esiin; perinteen siirtäminen; arvot; vuorovaikutus nuoren ja muuttuvan elinympäristön kesken; nuorten tekemälle työlle annetaan arvostusta; sivistys; elämäntapa on kulttuuria sekä nuorisokulttuurien vahvistaminen. Esimerkkejä tämän alakategorian vastauksista ovat: ”saada paikallinen kulttuuritietämys juurrutettua nuoriin” ja ”[t]arjota mahdollisuuksia tuoda esille nuorisokulttuurin eri muotoja sekä perustella toimintojen merkityksellisyyttä päättäjille”.

Eettis-moraalisen kasvatuksen alakategoriaan ryhmittelin seuraavat koodit: suvaitsevaisuus; mahdollisuus tulla nähdyksi ja olla olemassa; nuorten kiinnittyminen yksilöinä globaaliin ihmisyyteen; nuorten elinolojen parantuminen; monimuotoisuus; korkeatasoista uskottavaa; omaleimaisuus sekä laaja-alainen kasvattaminen. Esimerkki tämän kategorian vastauksista on: ”Nuorten äänen mahdollistaminen, myönteinen ilmapiiri nuorille toimia ja tulla kuulluksi kunnan yhteisössä.” Eettis-moraalisella kasvatuksella tarkoitan tässä eettisyyteen, moraalisuuteen, humanitaarisuuteen, solidaarisuuteen ja muihin vastaaviin nyky-yhteiskunnassa tärkeänä pidettyihin arvoihin kasvattamista. Ilmiönä tämä on laajempi kuin kansalaiseksi kasvattaminen, johon viittaavia koodeja olivat: mahdollistaminen; avoimuus ja matala kynnys osallistua; sopeuttaminen yhteiskuntaan sekä kasvatus. Tässä kansalaiseksi kasvattaminen tarkoittaa aikuisen asettamaa sosialisatiovaatimusta nuorelle, jolla nuorta kannustetaan sopeutumaan yhteiskunnassa vallitseviin normeihin.

KAAVIO 4. Kulttuurisen nuorisotyön tärkein tavoite

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön tärkein tavoite

- toimivien keinojen löytäminen/kehittäminen yht. 32
 - nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle 26
 - nuorisotyön sisällön kehittäminen 6
- tavoitteet/päämäärät yht.41
 - voimaannuttaminen 18
 - yhteiskunnallinen toimijuus 15
 - eettis-moraalinen kasvatus 8

KAAVIO 5. Kulttuurisen nuorisotyön toiseksi tärkein tavoite

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön toiseksi tärkein tavoite

- toimivien keinojen löytäminen/kehittäminen yht. 37
 - nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle 17
 - nuorisotyön sisällön kehittäminen 11
 - nuorisotyön muotojen kehittäminen 8
 - kasvattaminen 1
- tavoitteet/päämäärät yht. 35
 - voimaannuttaminen 18
 - yhteiskunnallinen toimijuus 14
 - eettis-moraalinen kasvatus 3

KAAVIO 6. Kulttuurisen nuorisotyön kolmanneksi tärkein tavoite

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön kolmanneksi tärkein tavoite

- toimivien keinojen löytäminen/kehittäminen yht. 25
 - nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle 11
 - nuorisotyön sisällön kehittäminen 8
 - nuorisotyön muotojen kehittäminen 6
- tavoitteita/päämääriä yht.43
 - voimaannuttaminen 20
 - yhteiskunnallinen toimijuus 14
 - kansalaiseksi kasvattaminen 9 (aikuisen nuorelle asettama vaatimus sosalisaatiosta)
 - eettis-moraalinen kasvatus 1

4.5 Kuka ne tavoitteet asettaa

”Pitäisi ensin asettaa valtakunnan tasolla ja sen jälkeen asettaa ne mahdollisina paikallisina sovelluksina” eli kuka ne tavoitteet asettaa

Yksi kysymykseni nuorisoalan käytännön toimijoille oli kuka asettaa heidän käsityksensä mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet. Vastaajien mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteiden asettajia on monia.²⁶

²⁶ Vastaajia kysymykseen kuka asettaa tavoitteet oli yhteensä 75 varsinaisesta + 16 alustavasta kyselystä, ja saturaatiopiste saavutettiin 56 vastauksen jälkeen. Alustavan kyselyn vastaukset olivat monitahoisempia kuin vastaukset varsinaisessa kyselyssä ja siksi otin ne mukaan tuloksiin.

Pääkategoriaan **viranomaiset ja päättäjät** (tähän pääkategoriaan tuli yhteensä 27 mainintaa saturaatiopisteen täytyessä 56 vastauksen jälkeen) ryhmittelin alakategoriat **paikalliset tahot** ja **valtakunnalliset tahot**. Luokittelin paikallisiin tahoihin seuraavat maininnat: nuorisoasioista päättävä lautakunta; kunta; organisaatio; osa perusnuorisotyötä; kunnan nuorisotoimi; kulttuuritaho; työn maksaja; kunnan työryhmä sekä paikallisesti. Valtakunnallisiin tahoihin ryhmittelin maininnat seuraavista: yhteiskunta; lainlaatija; ministeriö sekä valtakunnallisesti. Aiemmin kysyin kyselyssä mikä on heidän käsityksensä käytännön toimijoina virallisen tahon käsityksestä kulttuurisesta nuorisotyöstä (ks. luku 4.3). En tarkoituksellisesti määritellyt vastaajille valmiiksi mitä tarkoitan tällä ”virallisella taholla”. Tulkintani mukaan, vastaamalla tähän kysymykseen tavoitteiden asettajasta he itse määrittivät virallisen tahon, joka voi siis heidän käsityksensä mukaan olla melkein mikä tahansa viranomainen tai päättäjä. Yhden vastaajan mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteissa (tässä vastauksessa on mukana kaksi substantiivista koodia: nuoret sekä yhteiskunta): ”[p]erustana on nuorten näkökulma, oma-toimisuus, mutta yhteiskunnan tulee luoda edellytykset moninaisuuteen kannustavalle toiminnalle. Ei tule luoda kapeita näkemyksiä ”oikeasta ja ainoasta” kulttuurista.” Samansuuntaisesti vastasi toinen vastaaja: ”Yhteiskunta ja osallistujat”.

Aikuiset nuorten elinpiirissä -pääkategoriaan (18/56 mainintaa) ryhmittelin seuraavat koodit: nuorisotyöntekijä; ohjaaja; kyselyyn vastaaja; kulttuurityöntekijä; vanhemmat sekä opettaja. Yksi vastaajista vastasi yksinkertaisesti näin: ”kuka tahansa kuka tekee tätä työtä.” Toisaalta, joku toinen vastaajista oli miettinyt samaa asiaa hieman toiselta kannalta: ”Nuorten tarpeista lähdetään liikkeelle... työntekijät asettaa tavoitteet, jotka pohjautuvat nuorten tarpeisiin ja lakiin.” Tulos voidaan ymmärtää Cederlöfin mukaan nuoriso-ohjaajien työssä nuoren kasvun tukemisena. Nuoriso-ohjaajat ovat suurelta osin kasvattajia, mahdollistajia sekä ”sosiaalisia vahvistajia”. (Cederlöf 2004, 23.)

Pääkategoriassa **nuoret** (14/56) on mukana kaikki koodit, joissa viitattiin nuoriin tavoitteiden asettajina, esimerkiksi ”[n]uoret itse yhteistyössä nuoriso-ohjaajan kanssa” tai ”toimijat itse kunnassa vallitsevien resurssine/kiinnostusten mukaan.[...]” Havainto on samansuuntainen kuin Haapanen, joka korostaa, että kulttuurisessa nuorisotyössä nuori toimii subjektina ja oman identiteettinsä rakentajana suhteessa ryhmään ja ympäristöön (Haapanen, henkilökohtainen tiedonanto 3.11.2000).

Pääkategoriaan **nuoret ja aikuiset yhdessä** (7/56) ryhmittelin yhdessä tavoitteiden asetteluun viittaavat koodit, esimerkiksi vastauksen ”[m]e itse yhdessä

nuorten kanssa”. Tulos voidaan ymmärtää dialogisuuden korostamisena. Värin mukaan eettisesti oikeutettu kasvatusta voi toteutua vain dialogisessa kasvatussuhteessa (Värrin 2004, 16). Helsingin nuorisoihminen keskuksessa kulttuurinen nuorisotyö eri sektoreillaan pohjaa aina sekä nuoren lähtökohtiin ja tavoitteisiin että ohjaajan lähtökohtiin, tavoitteisiin ja pedagogiikkaan (Haapanen, 31.5.2006).

Myös elämismailma asettaa vastaajien mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteita; **elämismailmaan** pääkategoriaan (5/56) ryhmittelin seuraavat koodit: toimintaympäristö; nuorison trendi; aikakausi sekä elämä. Eräs vastaajista kirjoitti näin: ”*Nuoret itse, ympäristö, nuorison trendit sekä aikakausi itse*.” Fornäs toteaaakin, että elämismailma ei ole ainoastaan tietovaraston, yhteiskunnan ja yksilöiden summa, vaan pikemmin horisontti ja inhimillisen kanssakäymisen resurssi (Fornäs 1998, 87-88).

Moni vastaajista mainitsi vastauksessaan useammankin koodin, tästä seuraavasta vastauksesta kaikki yksittäiset koodit on ryhmitelty. ”*Nuoren/ryhmän tulee asettaa tavoitteita itselleen ja omalle toiminnalleen . Ohjaaja asettaa tavoitteet prosessille ja nuoren kasvun tukemiselle. Organisaatio asettaa kokonaistavoitteet On olemassa myös yhteiskunnalliset kasvatustavoitteet, lakisääteiset määrittelyt yms*” (Tämä vastaus sisältää substantiiviset koodit: nuoret; ohjaaja; organisaatio ja yhteiskunta).

Vastauksissa ”kuka asettaa tavoitteet” -kysymykseen tuli myös vastaan kulttuurisen nuorisotyön määrittelemättömyys: vastaajista viisi henkeä ei osannut sanoa kuka tavoitteet asettaa tai oli sitä mieltä, että tavoitteita ei aseteta ollenkaan. Havainto oli jälleen samansuuntainen kuin Cederlöfin: kulttuurisenkin nuorisotyön käytännön toimijat kaipaavat viralliselta taholta selkeitä tavoitteiden asettamisia, jotka sitten sovellettaisiin paikalliseen toimintaan yhdessä toimintaan osallistuvien nuorten kanssa, koska merkittävästi suhteellisesti eniten vastaajista (27/56) ilmoitti tavoitteiden asettajiksi viranomaiset tai päättäjät. Cederlöf korostaa, että nuorisotyön toteuttamista tukee parhaiten sen todellisen toiminnallisen ja ammatillisen sisällön kautta jäsentyvä tehtävänkäärittely, eivät sille niistä riippumatta muodostetut ja yleisellä tasolla esitetyt tehtävät. (Cederlöf 2004, 45.)

KAAVIO 7. Kulttuurisen nuorisotyön tavoitteiden asettajat

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet asettaa

- viranomaiset ja päättäjät (27)
- aikuiset nuoren elinpiirissä (18)
- nuoret (14)
- nuoret ja aikuiset yhdessä (7)
- elämismailma (5)
- määrittelemättä (5)

Mikäli aikuislähtöiset pääkategoriat yhdistetään ja nuorista ja elämismailmasta nousevat pääkategoriat yhdistetään, tavoitteiden asettajat voidaan myös esittää yksinkertaistusti seuraavasti: käytännön toimijoiden käsityksien mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet asettavat (1) viranomaiset, päättäjät ja auktoriteetit tai (2) ne ovat lähtöisin nuorista tai (3) ne ovat määrittelemättä.

4.6 Kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori

”Osallistuva ja osallistava” eli minkälainen on kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori

Minua kiinnosti tutkijana myös, minkälainen on käytännön toimijoiden mielestä kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori. Tähän kysymykseen vastasi 78 henkeä ja saturaatiopiste saavutettiin 40 vastauksen jälkeen. Analyysissä on myös mukana alustavan kyselyn 14 vastausta tähän kysymykseen, koska niissä vastauksissa mainittiin erilaisia asioita kuin varsinaisen kyselyn vastauksissa. Suurin osa vastaajista mainitsi monta adjektiivia tai muuta kuvailevaa asiaa kulttuurisen nuorisotyön ihannenuoresta. Vastauksista ryhmittelin kuusi pääkategoriaa: **aktiivinen nuori** (51 mainintaa), **yhteiskunnallisesti osallistuva nuori** (21 mainintaa), **sosiaalinen nuori** (15 mainintaa), **identiteettityötä tekevä nuori** (15 mainintaa), **kaikki nuoret** (8 mainintaa) sekä **määrittelemättä** (7 mainintaa).

Pääkategorian aktiivinen nuori alakategorioiksi ryhmittelin seuraavat: **aktiivinen harrastaja** (30 mainintaa), **innostunut & innokas** (10), **toimintaan osallistuva** (7) sekä **innovatiivinen** (4). Aktiivisen harrastajan kategoria koostuu seuraavista substantiivisista koodeista: aktiivinen; osallistuva; harrastava; oma-aloitteinen sekä halua ohjata. Alakategoria innostunut & innokas sisältää seuraavat koodit: kiinnostunut;

utelias; innokas & innostunut sekä motivoitunut. Alakategoriaan innovatiivinen ryhmittelin koodit: luova; innovatiivinen sekä kekseliäs. Kategoriaan toimintaan osallistuva luokittelin seuraavat kolme koodia: suhtautuu toimintaan intohimoisesti; tulee paikalle sekä käy harjoituksissa. Esimerkkejä tämän pääkategorian vastauksista: ”*aidosti kulttuurista kiinnostunut nuori, joka haluaa myös harrastaa ja ohjata*”, ”*[a]ktiivinen ja osallistuva. Edes sellainen, joka tulee paikalle.*” Monen käytännön toimijan kannalta kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori on aktiivinen nuori. Tulos voidaan ymmärtää monen nuorisotyöntekijän turhautumisena oman työnsä saavutuksiin. Usein nuorisotyöntekijät näkevät todella paljon vaivaa organisoidakseen toimintaa, jota nuoret ovat itse pyytäneet. Aika usein käy myös niin, että varsinaisen toiminnan alettua, nuoria ei sitten koko järjestetty toiminta kiinnostakaan.

Pääkategoriaan yhteiskunnallisesti osallistuva nuori luokittelin seuraavat koodit: muita innostava; uskalias; kriittinen; ajatteleva; tietää mitä tahtoo; vaikutteille vastaanottavainen, mutta kriittinen; vastuullinen sekä osallistava. Esimerkki tämän kategorian vastauksista: ”*Mieleltään avoin, vaikutteille vastaanottavainen mutta kriittinen, oman kulttuuri-identiteettinsä omaehtoinen muokkaaja, mainstreamista piittaamaton*” (tässä on neljä eri substantiivista koodia mukana). Tämän kategorian koodit viittaavat kriittiseen kasvatukseen, jossa halutaan kasvatuksen kautta tukea demokratiaa, sosiaalisten verkostojen rakentumista ja ihmisten keskinäistä luottamusta (Tomperi, Vuorikoski, Kiilakoski 2005, 13).

Pääkategoriassa sosiaalinen nuori ovat mukana alakategoriat **sosiaalisesti kykenevä** (8 mainintaa) sekä **hyvä itsetunto** (7 mainintaa). Sosiaalisesti kykenevään kategorisoin koodit avoin; sosiaalinen sekä itsensä ilmaisuun kykenevä. Hyvän itsetunnon alakategoriaan ryhmittelin ennakkoluulottoman; itseään kunnioittavan sekä suvaitsevaisen koodit. Tässä on esimerkki tämän pääkategorian vastauksista: ”*Suvaitsevaisen ennakkoluuloton nuori*”. Sosiaalisella nuorella tarkoitetaan usein nuorta, joka osaa ottaa muut ihmiset huomioon ja on halukas kommunikointiin muiden ihmisten kanssa.

Pääkategoriaan identiteettityötä tekevä nuori ryhmittelin alakategoriat **ehyen identiteetin etsijä** (12 mainintaa) sekä **tukea tarvitseva** (3). Alakategoriassa ehyen identiteetin etsijä on mukana substantiiviset koodit: mahdollisuuksien tarvitsija, oman identiteettinsä muokkaaja; kehittyvä sekä valtavirrasta poikkeava. Alakategoriaan tukea tarvitseva luokittelin koodit sulkeutunut; vaikeassa elämäntilanteessa sekä vastahakoinen. Esimerkkejä tämän pääkategorian vastauksista ovat ”*[s]ulkeutunut, vastahakoinen, vaikeassa elämän tilanteessa, ei kotoa mahdollisuuksia erityisharrastuk-*

siin...” (4 koodia) sekä *[s]ellaine joka aluksi panee hanttiin, sitten innostuu vähitellen ja lopulta on kaikkein motivoitunein*”. Fornäsin mukaan identiteetin muotoileminen on työtä, jota subjekti tekee yhteistyössä muiden subjektien kanssa. Identiteetti on siis hänen mukaansa jo itsessään teos, aivan niin kuin taideteos on luovien käytänteiden tulos. (Fornäs 1998, 281.) Työ, jota tehdään identiteettiään etsivien nuorten kanssa, on usein osa syrjäytymisen ehkäisyä, ja jota kutsutaan uuden nuorisolain myötä sosiaalisesti vahvistamiseksi. Kuitenkin kaikki nuoret rakentavat ja etsivät omaa identiteettiään nuoruusvuosiensa aikana, eikä se tee heistä välttämättä syrjäytymisuhan alla olevia. Saastamoinen kirjoittaa, että nyt jälkimodernissa ajassa identiteettiä ja identiteettipolitiikka on tarkasteltava uuden sanaston kautta, kuten pirstoutumisen, riskien, hajaannuksen, monimuotoisuuden, risteämisen ja ambivalenttiuden termeillä (Saastamoinen 2003, 170).

Pääkategoriaan kaikki nuoret ryhmittelin koodit kaikki nuoret sekä tavallinen nuori. Esimerkkivastauksia tästä pääkategoriasta: *”Eikö kaikki nuoret voi olla ihan-nenuoria mutta eri tavalla”* sekä *”-ihan tavis, joka löytää kulttuurisesta toiminnasta sisältöä elämäänsä. -toiminnan kehittyessä sitoutuu lisää ja on halukas oppimaan uutta – tuo omalla innokkuudellaan mukaan muitakin nuoria – rikastuttaa omalla toiminnallaan nuorisokulttuurista tarjontaa paikkakunnalla – vartuttuaan ehkäpä koulut-taa/rohkaisee nuorempia”*. Haapanen toteaa kulttuurisen nuorisotyön ihannenuoresta puhuttaessa, että jokainen nuori on omalla tavallaan haasteellinen. Hänen mukaansa usein saa kuulla, että on niitä parempia nuoria, jotka harrastavat ja että he selviytyvät kyllä. Tämä myytti tulee purkaa ja lähestyä nuoria ilman leimoja. Haapanen korostaa, että kysymys on aina nuoren kohtaamisesta. (Haapanen 31.5.2006.)

Pääkategoriaan määrittelemättä ryhmittelin kaikki vastaukset, joissa ei osattu varmaksi muuta sanoa. Tavallaan tässäkin liikutaan taas nuorisotyön määrittelemättömyyden kentillä (Cederlöf 2004), toisaalta nimenomaan tämän kysymyksen kohdalla on kyse erityisesti nuorisotyön kaksinaisuusluonteesta: *”Minkälainen on hammaslääkärin ihannepotilas? Sellainen jolla on paljon porattavaa vai sellainen jolla ei ole yhtään reikää? Nuoren kasvun tukemisessa tavoitteena on tehdä itsensä tarpeettomaksi, jos nuorilla menee hyvin, meitä ei tarvita.”*

Toisaalta Fornäsin näkemyksen mukaan nuoruus määritellään useimmiten puhtaasti aikuisuuden alaisuuteen. Nuoret ovat aikuiseksi tulemisen tilassa ja nuoruus on siirtymävaihe. Fornäs kirjoittaa, että nuoruuden fyysiset, psykologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset määreet menevät päällekkäin ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa, mutta

ne eivät silti ole merkitykseltään, funktioiltaan tai laajuudeltaan identtisiä. (Fornäs 1998, 292-293.) Fornäs korostaa, niin kuin olen aiemmin kirjoittanut Hoikkalankin todenneen, että nuoruuden määritelmä on väistämättä moniulotteinen (Fornäs 1998, 292, Hoikkala 1989, 22-23).

KAAVIO 8. Ihannenuori kulttuurisessa nuorisotyössä

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan ihannenuori kulttuurisessa nuorisotyössä on

- aktiivinen nuori (51)
- yhteiskunnallisesti osallistuva nuori (21)
- sosiaalinen nuori (15)
- identiteettityötä tekevä nuori (15)
- kaikki nuoret (8)
- määrittelemättä (7)

Näin ollen voidaan todeta, että nuorisoalan toimijoiden käsityksien mukaan kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori rakentuu aktiivisuudesta, yhteiskunnallisesta osallistumisesta, sosiaalisuudesta ja identiteettityöstä.

4.7 Miten kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta eroavat toisistaan

”Työ ohjattua, toiminta itseohjautuvaa” eli miten kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta eroavat toisistaan

Olin tutkimuksessani kiinnostunut myös miten käytännön toimijat käsittävät kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan eroavan toisistaan. Uudessa nuorisolaissa mainitaan vain kulttuurinen nuorisotoiminta, vaikka yleisesti puhutaan enemmän kulttuurisesta nuorisotyöstä. Kysyin ensin vastaajilta onko heidän mielestään kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan välillä eroa. Tähän kysymykseen vastasi 88 henkeä, joista hiukan alle puolet (48,9, %) oli sitä mieltä, että niillä on eroa ja hiukan yli puolet (52,3 %) oli puolestaan sitä mieltä, että kulttuurisella nuorisotyöllä ja kulttuurisella nuorisotoiminnalla ei ole eroa.

Niistä, joiden mielestä kulttuurisella nuorisotyöllä ja kulttuurisella nuorisotoiminnalla, on eroa, lähes kaikki (eli 41 henkeä) vastasivat jatkokysymykseen: miten

ne eroavat toisistaan? Pääkategorioiksi ryhmittelin näistä käytännön toimijoiden vastauksista kaksi kategoriaa: toinen on, **että kulttuurinen nuorisotyö on nuorisotyötä kulttuurin keinoin** ja toinen, **että kulttuurinen nuorisotoiminta on nuorten toimintaa**. Seuraava on esimerkki vastauksesta tähän kysymykseen: ”*Kulttuurinen nuorisotyö on kunnan tekemään kulttuurityötä nuorten kanssa ja keskuudessa. Nuorisotoiminta [on] enemmän nuorten vapaiden toimintaryhmien ja järjestöjen työtä nuorten kanssa.*” Tämän aineiston pohjalta vaikuttaisi, että nuorisotyölaki vuodelta 1995 määrittää edelleen nuorisotalon käytännön työntekijöiden käsityksiä nuorisotyöstä ja nuorisotoiminnasta. Siinä laissa nuorisotyö määritettiin työksi, jolla parannetaan nuorten elinoloja ja luodaan edellytyksiä nuorisotoiminnalle ja nuorisotoiminta nuorten kansalaistoiminnaksi, joka edistää nuorten kasvua ja kansalaisvalmiuksia. Nuorisotyölain mukaan nuorisotyön toteuttamisesta vastasivat ensisijaisesti valtio, kunnat ja nuorisojärjestöt ja nuorisotoiminnan toteuttamisesta pääasiassa nuoret ja heidän yhteisönsä sekä nuorisojärjestöt. (Nuorisotyölaki 235/1995, 2 §, 4 §.) Kuitenkin tähän tutkimukseen vastanneiden mielestä kulttuurinen nuorisotoiminta on sekä nuorten omaehtoista toimintaa että aikuislähtöistä toimintaa. Nuorten omaehtoinen toiminta sekä aikuislähtöinen toiminta ovat molemmat alakategorioita pääkategoriaan, jossa kulttuurinen nuorisotoiminta on nuorten toimintaa.

Kulttuurisesta nuorisotyöstä ja kulttuurisesta nuorisotoiminnasta löytyi kuitenkin lähes yhtä paljon yhdistäviä kuin erottaviakin tekijöitä.

TAULUKKO 3. Miten kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta poikkeavat toisistaan? (41 vastaajaa tähän kysymykseen)

Yhtäläisyyksiä:

Kulttuurinen nuorisotyö	Kulttuurinen nuorisotoiminta
yleiskäsite (4)	yleiskäsite (3)
nuori subjektina (1)	nuori subjektina (1)
varsinaista toimintaa (2)	varsinaista toimintaa (2)
nuori osallisena (2)	nuori osallisena: toimintaa nuorten kanssa (2) kerhotoimintaa (1) kv. toimintaa (1) kunnan järjestämään toimintaa nuorille (1)
järjestöjen ja yhteiskunnan organisoimaa (3)	järjestöt ja nuorten vapaat toimintaryhmät (2)

(jatkuu)

TAULUKKO 3. (jatkuu)

Eroja:

Kulttuurinen nuorisotyö	Kulttuurinen nuorisotoiminta
työntekijälähtöistä (1) nuorisotyötä kulttuurin keinoin (9) ohjattua toimintaa (4) kohteena nuoret (1) kasvatustyötä (1)	nuorison toimintaa (ilman aikuisia) (14)
ammattilaisten vetämää (4) kunnan tekemää kulttuurityötä (1)	näkyvä kulttuuri, vapaa kansalaistoiminta, myös alakulttuurit (2) yksittäisiä toimintoja (1)
mahdollistamista (2)	organisoidut instituutiot (1)
	nuoret katsovat muiden tekemisiä (1)

Kulttuurinen nuorisotyö sekä kulttuurinen nuorisotoiminta mainittiin molemmat yleiskäsitteinä (nuorisotyö 4 mainintaa, toiminta 3). Kummankin kohdalla mainittiin kerran nuoren olevan siinä subjektina. Kummastakin kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että ne ovat varsinaista toimintaa. Molempien kohdalla vastattiin nuoren olevan osallisena, kulttuurisessa nuorisotyössä nuoren osallisuudesta oli kaksi mainintaa ja kulttuurisessa nuorisotoiminnassa nuoren osallisuudesta oli yhteensä viisi mainintaa, jotka jakaantuivat toimintaan nuorten kanssa, kerhotoimintaan, kansainväliseen toimintaan sekä kunnan järjestämään toimintaan nuorille. Kolmen vastaajan mielestä kulttuurinen nuorisotyö on järjestöjen ja yhteiskunnan organisoimaa, ja kahden vastaajan mielestä kulttuurinen nuorisotoimintaan liittyvät järjestöt ja nuorten vapaat toimintaryhmät. Eli vaikka kaikki tähän kysymykseen vastanneet olivat sitä mieltä, että kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta poikkeavat toisistaan, niin yhtäläisyyksiä löytyikin varsin paljon.

Eroavaisuuksiakin toki löytyi vastauksista. Neljäntoista vastaajan mielestä kulttuurinen nuorisotoiminta on nuorison toimintaa ilman aikuisia: ”*työtähän voi tehdä, mutta voi olla että se ei tavoita ketään – nuorisotoiminta sisältää mielestäni vahvemmin sen puolen, että nuoret itse tekevät ja toimivat*”. Kulttuurinen nuorisotyö on vastaajien mielestä nuorisotyötä kulttuurin keinoin (9 mainintaa); ohjattua toimintaa (4 mainintaa); työntekijälähtöistä (1); kasvatustyötä (1) ja sen kohteena ovat nuoret (1). Kulttuurinen nuorisotyö on vastaajien mielestä ammattilaisten vetämää (4); kunnan tekemää kulttuurityötä (1) sekä mahdollistamista (2). Kulttuurisen nuorisotoiminnan vastaajat sen sijaan katsoivat olevan näkyvää kulttuuria; vapaata kansalaistoimintaa, mukaan lukien myös alakulttuurit (2); yksittäisiä toimintoja (1); kuitenkin samanaikaisesti organisoidut instituutiot (1) ja jopa nuoret katsomassa muiden tekemisiä (1). Tähän liittyy Fornäsin

välittävä määritelmä kulttuurista, joka symbolisena viestintänä tarkoittaa muutakin kuin institutionalisoitunutta taidetta, muttei kuitenkaan kaikkea sosiaalista elämää. Se korostaa toimintaa, tietoisuutta, subjektienvälistä viestintää, symbolisten muotojen ja sosiaalisten instituutioiden välistä vuorovaikutusta. Fornäs korostaa, että kulttuuri on kontekstidonnaisten luovien käytäntöjen ja järjestyneiden symbolisten muotojen välttämätöntä vuorovaikutusta. (Fornäs 1998, 168-169, vrt. tämän tutkielman luku 2.4.1)

Vajaa puolet kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että kulttuurisella nuorisotyöllä ja kulttuurisella nuorisotoiminnalla ei ole eroa. Heistä 37 vastasi kysymykseen: ”Miksi ei?” Tulos kysymykseen ”miksi niiden välillä ei ole eroa” oli paljon yksinkertaisempi kuin kysymykseen eroista. Suuri osa vastaajista (17/37) oli sitä mieltä, että kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta ovat samaa asiaa: ”*samaa kauraa eri paketissa*”. Osa vastaajista (10/37) oli sitä mieltä, että jaottelu on turhaa: ”*Mielestäni käsitteillä kikkailua. Ei oleellista merkitystä.*” Heidän vastauksensa tulkitsein tarkoittavan, että vähien resurssien jakamista tulee välttää. Mainintoja saivat myös seuraavat koodit: kulttuurinen nuorisotoiminta nuorten toimintaa; kulttuurinen nuorisotyö ohjattua; molemmissa nuori subjektina; sekä nuorisotyö on edellytysten luomista nuorisotoiminnalle. Monet vastaajista (8/37) olivatkin lopulta epävarmoja asiasta: ”*Kumpikin käsite on täysin vieras.*” Havainto näyttää taas tukevan Cederlöfin käsitystä suomalaisen nuorisotyön jäsentymättömyydestä (Cederlöf 2004). Toisaalta tulos voidaan myös ymmärtää suomalaisten nuorisotyöntekijöiden haluttomuutena analysoida työtään: ”*Mielestäni asioita ei kannata lähteä liikaa lokeroimaan. Pääasia, että nuorille järjestetään mahdollisuuksia. Ei siinä tarvitse miettiä, että onko tämä kulttuurisen nuorisotyön vai kulttuurisen nuorisotoiminnan toimintaa.*” Cederlöfin tutkimusaineistossa pienten kuntien nuorisotyöstä osalla nuorisotyöntekijöistä omaan työtapaan ei liittynyt juuri lainkaan selkeää työn sisällön jäsentelyä ja määrittelyä sekä kehittämisen painotusta. Cederlöf toteaa, että riippumatta nuorisotyöntekijöiden ammatillisesta osaamisesta, saattaa heidän piirissään vallita yleistä haluttomuutta tai kyvyttömyyttä asennoitua oman työn sisältöön sitä ammatillisesti reflektoiden. (Cederlöf 2004, 45.)

KAAVIO 9. Kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan eroavaisuus

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan (48,9 % vastaajista) kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta poikkeavat toisistaan siten, että

- kulttuurinen nuorisotyö on nuorisotyötä kulttuurin keinoin
- kulttuurinen nuorisotoiminta on nuorten toimintaa

KAAVIO 10. Kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan samanlaisuus

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan (52,3 % vastaajista) kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan välillä ei ole eroa, miksi ei?

- ne ovat samaa asiaa

4.8 Miten kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä

”Vaatii enemmän työtä ja panostusta” eli miten kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä

Kysyin nuorisoalan käytännön toimijoilta kuinka heidän käsityksenä mukaan kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä. Vastaajia tähän kysymykseen oli 74 henkeä, mukana analyysissä on mukana myös esikyselyn vastaukset (13) eli analyysissä on mukana yhteensä 87 hengen vastaukset. Pääkategorioita muodostui kolme: **ei eroa** (yhteensä 22 mainintaa), **kulttuurin ohjaamaa nuorisotyötä** (51 mainintaa) sekä kahdeksan vastaajista ei osannut sanoa. Koska jo aiemmissa vastauksissa on tullut esiin nuorisotyön jäsentymätön luonne, joka on samansuuntainen havainto kuin Cederlöfin tutkimuksessa nuorisotyöstä pienissä kunnissa vuodelta 2004, ryhmittelin ”**en osaa sanoa**” -vastaukset omaksi pääkategoriakseen. Osa näistäkin vastaajista oli kuitenkin miettinyt asiaa: ”*Vaikea kysymys. Oma kulttuurikäsitteeni on niin laaja, että kaikki tavoitteellinen nuorisotyö on mielestäni kulttuurista. Eli en osaa sanoa.*”

Pääkategoriassa ”ei eroa” ovat mukana substantiiviset koodit: ei eroa; pienellä paikkakunnalla kaikki samaa sekä eroa vähän, mutta ei huomattavasti. Esimerkivastauksista tästä kategoriasta: ”*ei se poikkeaa, vaan se on osa sitä!*”, ”*[v]aihtelevuutta enemmän muutoin ei poikkeaa*” sekä ”*[...][k]ulttuurinen nuorisotyö on kiinteä osa perusnuorisotyötä.*” Kasvatustieteilijä Juha Niemisen mukaan nuorisotyöllä on ollut koko sen historia ajan tietty kaksinaisuusluonne, joka ilmenee tässäkin kysymyksessä nuorten oman toiminnan ja aikuisten ohjauksenvälisenä jännitteenä (Nieminen 1995, 410.)

Pääkategoriaan kulttuurin ohjaamaa nuorisotyötä ryhmittelin seuraavat alakategoriat: **eroaa lähinnä käytettävien menetelmien johdosta, ohjausinterventiot aikuiskeskeisiä** sekä **ohjausinterventiot nuoren omasta merkityksenannosta.** Alaka-

tegoriaan ”eroaa lähinnä käytettävien menetelmien johdosta” luokittelin substantiiviset koodit: eroaa lähinnä käytettävien menetelmien johdosta; eroaa, mutta on kiinteä osa; eroaa; tapa ajatella, ei työmuoto; tavoitteena tuotos sekä enemmän tahoja mukana. Esimerkkivastauksia tästä alakategoriasta: ”*Kulttuurillisessa nuorisotyössä käytetään usein erilaisia taiteen muotoja apuvälineenä tai avaimena. Esim. teatteriryhmässä toiminta on hieno avain moniin elämän vaiheisiin ja auttaa roolien kautta esim tunnistamaan myötätuntoa ja monia muita asioita.*” ”*Medotit erilaiset, painottaa kulttuuria, taiteita. Perustuu enemmän vapaaehtoisuuteen kuin sanktioihin tai ei oo mitään tekemistä-asenteeseen. [...]*” Alakategoriaan ”ohjausinterventiot aikuiskeskeisiä” luokittelin substantiiviset koodit: suunnitelmallisempaa; ohjaavampaa sekä tavoitteellisempaa. Esimerkkivastauksia tästä kategoriasta: ”*vaatii enemmän työtä ja panostusta- [...]*”, ”*Se on toiminta, joka opastaa nuoria tavoitteellisuuteen ja sitoutumiseen, sekä omien rajojen rikkomiseen ja itsetunnon vahvistamiseen, avoimien ovien toiminnassa tai viihdetoiminnassa ei näihin tavoiteisiin päästä yhtä tuloksellisesti.*” Tässä kulttuurinen nuorisotyö rinnastuu lapsilähtöiseen ja lapsikeskeiseen kasvatukseen. Esimerkiksi nuorisokeskeisessä kulttuurisessa nuorisotyössä kasvattaja ja ohjaaja määrittävät mitä draamakurssilla pitää oppia kun taas nuorisolähtöisessä kulttuurisessa nuorisotyössä nuoret itse määrittävät omat tavoitteensa, ja kasvattaja ja ohjaaja auttavat heitä saavuttamaan ne.

Alakategoriaan ”ohjausinterventiot nuoren omasta merkityksenannosta” luokittelin substantiiviset koodit: itseilmaisua kulttuurin keinoin; nuoret aktiivisia; harrastuneisuus kulttuuriin; nuori subjekti; nuoret sitoutuneempia. Vastaajat vastasivat esimerkiksi näin: ”*Kulttuurisen nuorisotyön tärkein ero on usein se, että nuoret ovat hyvin aktiivisia ja tietävät mitä haluavat. [...]*”, ”*Kulttuurisessa nuorisotyössä näkökulmana on itseilmaisuus kulttuurin keinoin.*” Taidekasvattaja ja draamapedagogi Anne Pässilä on tutkinut pro gradussaan yhtä soveltavan draaman ja teatterin prosessia. Havainto tästä alakategoriasta on samansuuntainen kuin hänen tutkimuksessaan, jossa hän totesi, että sosiokriittisessä taidekasvatuksellisessa yhteisössä korostuu taiteessa tapahtuva kasvatus- ja opetustyö yhteistoiminnallisena kasvatusprosessina. Tärkeää on muun muassa toimijoiden samanarvoisuus, jolloin tietämisen valta ei ole ohjaajalla. Yhteisessä merkityksenannossa tapahtuva aistimellinen ja kehollinen tiedonrakentamistapahtuma kehittää ihmisen tietoisuutta ja kykyä toimia sosiokulttuurisessa yhteisössä ja vaikuttaa sosiaalisen todellisuuden tulkintaan. Tämä on yhteisölliselle taidekasvatukselle ominaista ymmärtämistä. (Pässilä 2005.)

KAAVIO 11. Kulttuurisen nuorisotyön ero muusta nuorisotyöstä

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä joko niin, että

- se on kulttuurin ohjaamaa nuorisotyötä (51)
tai
- se ei poikkeakaan siitä (22)

4.9 Kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikka tai kasvatus

”Opettaa suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden ymmärtämistä” eli kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikka tai kasvatus

Kysyin nuorisoalan käytännön toimijoilta heidän käsitystään siitä mikä on kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikka tai kasvatus. Vastajia oli kysymykseen 68 henkeä, joiden vastauksista muodostui 32 erilaista substantiivista koodia. Vastaukset olivat hyvin hajanaisia, ja niitä oli mahdotonta kategorisoida. Aineiston pohjalta keskustelua aiheesta siis edelleen tarvitaan ja kaivataan. Osa vastauksista viittasi sosiaalipedagogiikkaan, osa itseilmaisuuksiin ja osa osallisuuteen. Esimerkkivastauksia tähän kysymykseen: ”*Edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista sekä nuorten itsenäistymistä kasvaessaan aikuisuuteen, ympäristön ja elämän kunnioittaminen mm. tasa-arvoa, monikulttuurisuutta ja yhteisöllisyyttä kunnioittaen*”. ”*Kasvatetaan nuoria kulttuurin käyttäjiksi, ymmärtäjiksi ja tekijöiksi. Opetetaan myös lukemaan ja havainnoimaan yhteiskuntaa ja sen ilmiöitä. Kasvatetaan suvaitsevaisiksi ja avarakatseisiksi aikuisiksi*”. ”[S]amanlainen kuin muukin kasvatus!” Tulos on samansuuntainen kuin Cederlöfin tutkimuksessa, jossa hän korostaa nuorisotyön jäsentelyn, selkiyttämisen ja kuvauksen tarpeellisuutta. Myös nuorisotyön arviointi ja kehittäminen vaikuttavat nuorisotyön yleisen arvostuksen ja tunnettavuuden lisäämiseen. (Cederlöf 2004.) Toisaalta tämä tulos voi kertoa siitä, että käsitteenä kasvatus on hyvin epäselvä nuorisotyön kentällä. Cederlöfin tutkimuksen mukaan pienten kuntien nuoriso-ohjaajien enemmistö määrittyi asenteiltaan ja tavoitteiltaan *jossain määrin* kasvattajiksi (Cederlöf 2004, 19, kursivointi minun). Osa nuorisotyöntekijöistä ei koe olevansa kasvattajia, vaan he kokevat olevansa esimerkiksi vapaa-ajanohjaajia tai pahimmillaan nuorten kavereita.

4.10 Kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys

”Kun soitat et sodi sanotaan” eli kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys

Tutkielman tekijänä minua kiinnosti nuorisoalan käytännön toimijoiden käsitykset myös kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallisesta merkityksestä. Vastaajia tähän kysymykseen oli 70 henkeä, saturaatiopiste saavutettiin 50 vastauksen jälkeen. Pääkategorioiksi muodostin seuraavat: **demokraattisesti pätevä yksilö** (46 mainintaa), **kulttuuriin sosiaalistaminen** (8 mainintaa) sekä **pitää nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä** (6).

Demokraattiseksi pätevän yksilön pääkategoriaan ryhmittelin seuraavat alakategoriat: **nuoren ehyen identiteetin tukeminen, yhteiskunnallinen kasvatusta & osallisuus, sosiaalinen pääoma** sekä **dialogisuus**. Nuoren ehyen identiteetin tukemisen alakategoriaan luokittelin maininnat seuraavista: valmiuksia elämään (suvaitsevaisuuskasvatusta jne.); tie ammattiin; lisää koulumenestystä; itsensä ilmaiseminen. Esimerkki tämän alakategorian vastauksesta: *”–nuori oppii ymmärtämään eri kulttuureita, erilaisia ihmisiä, erilaisia taiteenaloja –nuori oppii (ja uskaltaa) ajattelemaan omilla aivoillaan ja tekemään omilla käsillään, välittämättä oman kulttuurinsa paineista ja kaavoista.”* Tulos voidaan ymmärtää Puolimatkan käsittein kasvatuksen yhtenä tehtävänä, joka on saattaa lapsi [tai nuori] osalliseksi sellaisista elämyksistä, jotka valmistavat häntä kohtaamaan traagisen, joka voi milloin tahansa kohdata häntä. Puolimatka toteaa, että tällainen valmistaminen voi tapahtua taiteellisten elämysten kautta. (Puolimatka 1999, 94-95.)

Yhteiskunnallisen kasvatuksen ja osallisuuden alakategoriaan ryhmittelin maininnat seuraavista: yhteiskunnallisesti aktiivisia nuoria; tuloksena yhteiskunnallisesti vaikuttavia aikuisia; tukee sosiaalista vahvistamista; sosiaalistaminen. Esimerkki tämän alakategorian vastauksesta: *”Nuorista kehittyy aktiivisia ja suvaitsevaisia aikuisia, jotka toimivat ja vaikuttavat yhteisissä yhteiskunnallisissa asioissa.”* Tuukka Tomperi ja Nelli Piattoeva²⁷ korostavat, että yhteiskunnallisen kasvatuksen päämääränä on muiden herruudesta vapautunut ja kriittinen ihminen. Tällainen ihminen on heidän mukaansa sosiaalistunut ja kasvattanut itsensä irti sosiaalistumisen tuottamista pakoista ja sopeutuneisuudesta, hän on oppinut sekä myöntymään että kapinoimaan oman moraalisen harkintansa perusteella. (Tomperi & Piattoeva 2005, 277.) Samoin Puolimatka korostaa

²⁷ Tomperi on filosofian maisteri sekä tutkija ja Piattoeva kasvatustieteen maisteri.

kriittistä kansalaista demokratiakasvatuksen tavoitteena (Puolimatka 1995 & 2000.) Euroopan neuvoston julkaisussa *Culture, creativity and the young: developing public policy* (1999)²⁸ lainataan Jennifer Williamsia, joka on tutkinut kulttuuritarjontaa nuorille neuvoston jäsenvaltiossa. Hän korostaa, että kulttuurisen nuorisotyön saralla sen lisäksi, että osallisuus ja osallistuminen sen parissa ovat nousussa, se on myös yksi ainoista nuorisotyön osa-alueista, joka pystyy kiinnostamaan nuoria pidemmänkin ajan. Williamsin mukaan merkittävintä kulttuurisessa toiminnassa nuorten kanssa on sen potentiaali yhteiskunnalliseen kasvatukseen. (Robinson 1999, 15-17.) Luvussa 4.2 ”mitä on kulttuurinen nuorisotyö” -kysymyksessä vastaajat totesivat sen olevan muun muassa demokratiakasvatuksen oppimisympäristö. Sen tulkitseen olevan kulttuurisen nuorisotyön metodinen sovellus ja tässä demokraattisesti pätevän yksilön eli demokraattisessa yhteiskuntajärjestelmässä taitavasti toimivan nuoren yhteiskunnan jäsenen olevan arvo, jota kulttuurisen nuorisotyön kasvatustyöllä tavoitellaan.

Sosiaalisen pääoman alakategoriaan ryhmittelin maininnat seuraavista koodeista: erilaisten kuntalaisten kohtaamista; kulttuurisen nuorisotyön puute näky kunnassa; rikastuttaa yhteiskuntaa. Esimerkkejä tämä alakategorian vastauksista: *”Parhaimmillaan saa positiivisessa yhteydessä peruskuntalaisen ja ”hätkähdyttävän” nuoren kohtaamaan”*. *”Mielestäni sen puute näkyy kun nuoria ei mikään kiinnosta, kunnan yhteisössä.”* Petri Ruuskanen²⁹ toteaa, että sosiaalisella pääomalla viitataan yleensä sosiaalisen ympäristön tai sosiaalisten suhteiden tiettyihin ulottuvuuksiin. Esimerkkeinä hän mainitsee sosiaaliset verkostot, normit ja luottamuksen, jotka edistävät yhteisön jäsenten välistä sosiaalista vuorovaikutusta ja toimintojen yhteensovittamista. (Ruuskanen 2002, 5.) Heikki Lehtonen ja Juha Kääriäinen³⁰ kirjoittavat sosiaalisen pääoman kasvusta, että se näyttää liittyvän toimivaan yhdistävään sosiaaliseen pääomaan, eli sellaiseen laajaan kansalaistoimintaan, joka tuottaa luottamusta myös ihmisiin, joita ei tunneta henkilökohtaisesti (Lehtonen & Kääriäinen 2005, 307.)

Dialogisuuden alakategoriaan ryhmittelin maininnat seuraavista substantiivisista koodeista: nuoren kokema arvostus sekä tukee nuorten alakulttuureja. Esimerkki tämän alakategorian vastauksesta: *”[...] Myös se, että nuori kokee, että häneen panostetaan ja hänen ajatuksiaan ja tekojaan arvostetaan on erittäin merkityksellistä.”*

²⁸ Julkaisun on kirjoittanut Ken Robinson, joka on filosofin tohtori.

²⁹ Ruuskanen on kasvatustieteen maisteri ja tutkija.

³⁰ Lehtonen ja Kääriäinen ovat yhteiskuntatieteen tohtoreita.

Sosiaalipedagogiikan professori Juha Hämäläisen mukaan dialogisuus on kahden subjektin vuorovaikutusta, kommunikointia, johon sosiaalipedagogisessa työssä tulisi pyrkiä. Kyse on luottamuksesta, keskinäisestä kunnioituksesta sekä avoimuudesta. (Hämäläinen 2001.) Värri on tutkinut dialogisuutta Martin Buberin filosofiassa. Buber käyttää käsitteitä Minä-Sinä ja Minä-Se. Minä-Sinä suhteessa vastassa on aina yksilö, sen sijaan Minä-Se suhde ei ole aito suhde, vaan se perustuu erillisyyteen ja erotteluun subjektin ja objektin välillä. Buberin teorian mukaan Minä-Sinä suhde on maailmasuhteemme eettinen ja tietoteoreettinen suhde, Minä on olemassa Sinän kautta – suhteena. Buberin mukaan vastuu on dialogin ydin, kuitenkin vapaus ja vastuu ovat sidoksissa toisiinsa. Buber korostaa, että kasvatuksen tulee olla eettistä kasvatusta, joka on ennen kaikkea ihmisten väliseen yhteyteen kasvattamista. (Värri 2004, 63-64, 72-73,87.)

Kulttuuriin sosiaalistamisen pääkategoriaan luokittelin alakategoriat **kulttuurikasvatus** (8 mainintaa) sekä **perinteiden siirtäminen, juurien tiedostaminen** (4 mainintaa). Kulttuurikasvatuksen koodeiksi ryhmittelin seuraavat koodit: kasvattaa kulttuurin ystäviä; ”kulttuurinen lukutaito” sekä säilyttää kulttuurin taso. Esimerkki tämän kategorian vastauksesta: ”*Kulttuurinen nuorisotyö ei ole taidekasvatusta, mutta se voi olla monelle nuorelle lähtöportti taide-elämysten maailmaan, ja se maailma, tekijänä ja kokijana, pitää meidät liikkeessä ja kiinni yhteiskunnassa.*” Alakategoriaan perinteiden siirtäminen, juurien tiedostaminen ryhmittelin seuraavat koodit: historian ja paikkakunnan kulttuuriperimän ymmärrys; oman kulttuurin arvostaminen sekä perinteiset taidot pysyvät yllä. Esimerkki tämän kategorian vastauksista: ”*jos nuoriin saadaan juurtumaan oman paikkakunnan kulttuuriperimä niin se vaikuttaa mielestäni siihen miten arvostaa muita kulttuureita ja sitä kautta muita ilmiöitä, ihmisiä jne. Suuri merkitys mielestäni*”. Fornäsien mukaan sosialisatio on subjektien välisen oppimisen ja jälkien painamisen prosessia, jossa ihmistaimista tehdään sekä täysiä sosiaalisia olioita että kypsiä yksilöllisiä subjekteja (Fornäs 1998, 280). Tässä kategoria kulttuuriin sosiaalistaminen voi tarkoittaa myös kulttuuripersoonan kasvattamista.

Seuraavaan pääkategoriaan, joka on pitää nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä, luokittelin seuraavat alakategoriat: **mielekästä toimintaa** (4 mainintaa) sekä **nuorisotyön ylläpitämistä** (2 mainintaa). Mielekäs toiminta sisältää seuraavat koodit: uusia nuoria nuorisotyön piiriin; mielekästä toimintaa nuorille sekä pitää nuoret pois kadulta. Esimerkkivastaus tästä kategoriasta: ”*Se antaa niin sanottua ”järkevää tekemistä” nuorille, antaa suuntaa nuorille, tarjoaa vaihtoehtoja.*” Nuorisotyön ylläpitämisen kategoriaan ryhmittelin koodit: arvostus alaa kohtaa kasvaa sekä määrärahat

eivät lopu. Yleisesti nuorisotyöntekijöiden parissa pidetään hyvänä, että nuorilla on jotakin mielekästä tekemistä vapaa-ajallaan, sen ei välttämättä tarvitse olla ainoastaan nuorisotyöntekijöiden järjestämää tekemistä. Nuorisotyöntekijät eivät pidä nuorista mustasukkaisesti kiinni, vaan he katsovat asiaa laajemmasta perspektiivistä.

Eräs vastaajista ihmetteli miksi kulttuurisen nuorisotyön tärkeyttä ei ole vielä tiedostettu: *”Niin passiivisesti kuin aktiivisesti ”käytettynäkin” kulttuuri on tärkeä osa elämää. Kulttuurinen nuorisotyö tukee nuoren kasvamista omaksi itsekseen ja se voi antaa nuorelle koko elämän kantavia tukipuita. Joku löytää sen kautta sosiaaliset verkostot, jollekin se voi toimia karttana ammatinvalinnassa, toiselle jopa terapianomaisesti (taideterapia on tosin ihan eri asia kuin kultt. nuorisotyö). Edistäähän kulttuuriharrastaminen tutkitusti terveyttäkin. Kaikki nämä edut tulevat kulttuurista; nuorisotyön menetelmäksi valjastettuna tämän pitäisi toimia aika loistavasti – miksiköhän kulttuurista nuorisotyötä sitten ei tehdä enemmänkin?”*

KAAVIO 12. Kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys

Nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys on

- demokraattisesti pätevä yksilö (46)
- kulttuuriin sosiaalistaminen (8)
- pitää nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä (6)

Näin ollen voidaan todeta, että nuorisoalan toimijoiden käsityksien mukaan kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys rakentuu kasvattamalla nuorista demokraattisesti päteviä yksilöitä, nuoria kulttuuriin sosiaalistamalla sekä pitämällä nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä.

5 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Tiivistelmä tuloksista

Tutkimukseni kyselyyn vastanneiden nuorisoalan työntekijöiden käsitysten mukaan kulttuurinen nuorisotyö on taidekasvatuksen sisältöjä, nuorisotyön toimintamuotoja, demokratiakasvatuksen oppimisympäristö sekä kulttuurikasvatusta. Näin ollen kulttuu-

risen nuorisotyön laaja määritelmä olisi: kulttuurinen nuorisotyö on (nuorisotyön) toimintamuoto, joka rakentuu taide- ja kulttuurikasvatuksellisista sisällöistä demokraatiakasvatuksen oppimisympäristössä.

Heidän käsitystensä mukaansa niin sanotut viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä kulttuuri- ja taidekasvatusta, nuorisotyön retorista jarruttamista ja valtauttavaa oppimista, joka voidaan käsittää myös Freiren voimauttavana kasvatuksena.

Tähän tutkimukseen vastanneiden nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan kulttuurisen nuorisotyön tärkeimmät tavoitteet ovat toimivien keinojen löytäminen ja kehittäminen sekä seuraavat päämäärät: voimaannuttaminen, yhteiskunnallinen toimijuus, kansalaiseksi kasvattaminen ja maailmankansalaiseksi kasvattaminen. Toimiviksi keinoiksi mainittiin seuraavia: nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle, nuorisotyön sisällön kehittäminen ja muotojen kehittäminen sekä kasvattaminen.

Näiden vastaajien käsitysten mukaan käytännön toimijoiden käsityksien mukaan kulttuurisen nuorisotyön tavoitteet asettavat viranomaiset, päättäjät ja auktoriteetit tai ne ovat lähtöisin nuorista tai ne ovat määrittelemättä.

Tässä tutkimuksessa nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan kulttuurisen nuorisotyön ihannenuori rakentuu aktiivisuudesta, yhteiskunnallisesta osallistumisesta, sosiaalisuudesta ja identiteettityöstä.

Nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan (48,9 % tämän tutkimuksen vastaajista) kulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta poikkeavat toisistaan siten, että kulttuurinen nuorisotyö on nuorisotyötä kulttuurin keinoin ja kulttuurinen nuorisotoiminta on nuorten toimintaa. Toisaalta nuorisoalan toimijoiden käsitysten mukaan (52,3 % tämän tutkimuksen vastaajista) kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan välillä ei ole eroa, vaan ne ovat samaa asiaa. Tähän tutkimukseen vastanneiden nuorisoalan toimijoiden käsityksen mukaan kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä joko niin, että se on kulttuurin ohjaamaa nuorisotyötä (51/87 vastaajaa) tai se ei poikkeaa muusta nuorisotyöstä (22/87 vastaajaa).

Tässä tutkimuksessa vastaukset kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikasta tai kasvatuksesta jäivät niin hajanaisiksi, että minun oli mahdotonta kategorisoida niitä. Tulkintani mukaan keskustelua aiheesta siis edelleenkin tarvitaan.

Tutkimuksen kyselyyn vastanneiden nuorisoalan toimijoiden käsityksien mukaan kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys rakentuu kasvattamalla

nuorista demokraattisesti päteviä yksilöitä, nuoria kulttuuriin sosiaalistamalla sekä pitämällä nuoret tavoitteellisen kasvatuksen piirissä.

5.2 Näkökulmia kulttuuriseen nuorisotyöhön

Kysyessäni tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa, mitä on kulttuurinen nuorisotyö, olin vastausten perusteella positiivisesti yllättynyt siitä, että yhteiskunnallinen toiminta mainittiin jopa 12 kertaa. Asia yllätti minut, sillä vastaajista valtaosa oli pienten kuntien pienillä resursseilla toimivia nuorisotyöntekijöitä, jotka joutuvat usein keskittymään vain perusnuorisotyöhön. Näistä vastauksista muodostin demokratiakasvatuksen alakategorian.

Olin myös yllättynyt, siitä kuinka monet mainitsivat kulttuurisena nuorisotyönä sen, että työntekijät järjestävät tapahtumia nuorille (22 mainintaa). Minun ennakkokuvitelmissani kulttuurinen nuorisotyö voisi olla enemmänkin sosiokulttuurista innostamista, yhdessä tekemistä, sen sijaan että työntekijät järjestävät nuorille valmiita tempauksia. Näistä vastauksista muodostin aikuislähtöisen toiminnan alakategorian kysymykseen mitä on kulttuurinen nuorisotyö.

Euroopan neuvoston julkaisussa ”Culture, creativity and the young: developing public policy” (1999) lainataan Roger Hillin tutkimusta, jossa hän tutki nuorten taide- ja kulttuuriohjelmiin osallistumisen tekijöitä. Hillin mukaan nuoruus ymmärtää toiminnan ja reaktioiden aikana, aikana jolloin muokataan identiteettiä, joka on valmis jatkuvalle kehitykselle. Nuoret tavoittelevat kiihkeästi itsenäisyyttä, uusia elämyksiä, varmuuksia sekä eheää identiteettiä. Taiteella voi olla merkittävä rooli näissä prosesseissa, mutta Hillin korostaa, että nuoret on otettava mukaan heihin vaikuttavien toimintaperiaatteiden muodostamisprosesseihin. (Robinson 1999, 8-9.) Voi olla, että työntekijä joskus kokee pääsevänsä helpommalla tekemällä asiat itse, kuin että yrittäisi aktiivoida nuoria innostamaan ja saattamaan asiat loppuun saakka.

Kun kysyin vastaajilta, mitä eroa heidän mielestään on kulttuurisella nuorisotyöllä ja kulttuurisella nuorisotoiminnalla, niin yllätyksekseni niistä löytyikin yhtäläisyyksiä erojen lisäksi varsin paljon. Kulttuurinen nuorisotyö sekä kulttuurinen nuorisotoiminta mainittiin molemmat yleiskäsitteinä. Kummankin kohdalla mainittiin nuoren olevan siinä subjektina. Kummastakin oltiin sitä mieltä, että se on varsinaista toimintaa ja molempien kohdalla vastattiin nuoren olevan siinä osallisena. Ilmeisesti termejä kult-

tuurinen nuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotoiminta käytetäänkin arkikielenkäytössä toistensa synonyymeinä.

Vastauksista kulttuurisen nuorisotyön tavoitteisiin oli mielenkiintoisia ääripäitä seuraavat: sopeuttaa yhteiskuntaan sekä herättää tervettä kapinahenkeä. Toisin sanoen vastaajien mielestä kulttuurisen nuorisotyön tavoitteena voi olla saada nuori käyttäytymään yhteiskunnassa vallitsevien normien mukaisesti ja toisaalta kriittisesti edistää muutoksia yhteiskunnassa.

Kun kysyin nuorisoalan toimijoilta, minkälainen on heidän kulttuurisen nuorisotyön ihannenuorensa, mielessäni oli saada selville vastaajien alitajuisia tavoitteita tälle työmuodolle. Tämän voisi tulkita myös kasvatustieteelliseksi kysymykseksi. Olin yllätynyt siitä, kuinka moni mainitsi ihannenuorekseen aktiivisen, yhteiskunnallisesti osallistuvan tai sosiaalisen nuoren, niin sanotun ”helpon nuoren”. Oma ennakkoletukseni oli, että enemmän mainintoja olisi tullut identiteettityötä tekevien nuorten kategorialle. Toisaalta osa vastaajista myönsi, että helpointa työ olisi aktiivisten nuorten kanssa, mutta suurimman tyydytyksen työstään usein saa, kun huomaa työnsä tuottavan tulosta: *”Tietenkin helpoin on toimia innostuneen ja luovan sekä osaavan nuoren kanssa. Kuitenkin joskus voi saada parhaan nautinnon työstään kun huomaa jonkun päässeen jonkin kynnyksen yli. Tapahtui viimeisimmässä produktiossa, melkein puhumaton tyttö lavalla tanssimassa ja laulamassa ja vielä hyvin. Hän [oli] sen produktion ihanne nuori (oli kysymys joukosta jolla juuri sosiaalinen kasvu oli tärkeintä)”*.

Valtiotieteilijä Tapio Kuure nostaa mielenkiintoisesti esiin kulttuurin toisaalta nuorisotyön välineenä ja toisaalta kulttuurin itseisarvona muodostaman hedelmällisen jännitteen nuorisotyön kentällä. Hän huomauttaa, että sosiaalisessa nuorisotyössä nuori määritellään usein ongelmakimppuna, kulttuurisessa nuorisotyössä taas helpommin aktiivisena toimijana ja yhteiskunnan resurssina – on huomattavaa, että käytännössä sama nuori voi olla nuorisotyön kohteena. (Tapio Kuure, henkilökohtainen tiedonanto 21.8.2006.)

Erittäin mielenkiintoista oli vastauksissa kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnalliseen merkitykseen peräti viisi mainintaa erilaisten kuntalaisten kohtaamisesta. Nämä maininnat luokittelin sosiaalisen pääoman kategoriaan. Samassa kysymyksessä olin yllätynyt siitä, kuinka paikallisten perinteiden siirtäminen ja juurien tiedostaminen sai neljä mainintaa. Nämä ryhmittelin kulttuuriin sosiaalistamisen pääkategoriaan. Näistä kumpaakaan en osannut ennakoida ennakkoletuksina. Toisaalta taloustieteen apulaisprofessori Dorota Ilczuk, joka on tutkinut kansalaisyhteiskunnan kehittymistä Eu-

roopan uusissa demokratioissa, korostaa yhteiskunnan peruskiven olevan sen kulttuurivaltuuksissa, joita toteutetaan paikallisella ja alueellisella tasolla (Ilczuk 2001, 113).

Nuorisolain perustelumuiotissa³¹ taustoitetaan myös kolmannen luvun ”Kuntien nuorisotyö ja -politiikka” pykälää seitsemän ”Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen”. Tässä pykälässä mainitaan kunnan nuorisotyöhön kuuluvaksi muun muassa kulttuurinen nuorisotyö³². Perusteluosassa todetaan, että esille otetut nuorisotyön keskeiset palvelut eivät ole subjektiivisia oikeuksia, mutta hyvin hoidettu kunnallinen nuorisotyö koostuu näistä palveluista. Siinä myös korostetaan, että pienten kuntien osalta palvelujen järjestäminen edellyttää kuntien välistä yhteistyötä esimerkiksi seutukunnallisesti. Perusteluosassa todetaan, että nuorisopolitiikassa korostuu moniammatillinen yhteistyö opetus- ja sosiaalitoimen, nuorisopoliisin sekä työvoimaviranomaisten kanssa, ja että erilaisten yhdistysten ja seurakuntien rooli nuorisotyössä on tärkeä. (Aaltonen & Kurttila 2004, 9.) Miksi tästä yhteistyöntekijöiden listasta puuttuu kunnan kulttuuritoimi?

5.3 Kulttuurisen nuorisotyön määrittelemisestä

Tutkielmani tarkoitus on rakentaa kulttuuriselle nuorisotyölle määritelmä, joka perustuu nuorisualan toimijoiden käsityksiin ilmiöstä. Yhtä ainoaa määritelmää kulttuurisesta nuorisotyöstä on mahdotonta muodostaa käytännön työntekijöiden käsityksistä, mutta tutkimukseni kuitenkin selvitti sen, että kulttuurinen nuorisotyö on tärkeä työkalu nuorisotyön kentällä.

Helena Sederholm³³ on etsinyt vastauksia kysymykseen ”onko tämäkin taidetta?”. Hänen mukaansa melkein mikä tahansa voi olla taidetta. Kiinnostavampaa on, miten taiteet vaikuttavat, mitä tekemistä taiteilla on itse kunkin elämässä ja millaisia

³¹ Nuorisolain perustelumuiotiston ovat kirjoittaneet Kimmo Aaltonen ja Tuomas Kurttila, jotka ovat opetusministeriön virkamiehiä.

³² Muita tässä pykälässä mainittuja nuorisotyön muotoja ovat nuorten pedagoginen ohjaus ja kasvun tukeminen, toimintatilojen ja harrastusmahdollisuuksien järjestäminen, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot. Lisäksi pykälässä mainitaan, että kunnan nuorisotyöhön voi kuulua myös nuorten työpajatoiminnan järjestäminen. (Nuorisolaki 72/2006, 3 luku 7 §)

³³ Helena Sederholm on kuvataidekasvatuksen professori ja filosofian tohtori.

kokemuksia, elämyksiä ja ajatuksia taiteet voivat antaa. Sederholmin kaleidoskooppi-vertauskuvaa elämyksistä voi käyttää mielestäni myös ehyttä identiteettiään rakentavaan nuoreen: nämä elämykset saattavat näyttäytyä kuin lasinpalaset kaleidoskoopissa: pirstoutuneina, rahisevina, epätarkkoina, ja pienikin liikahdus saa kuvan hajoamaan, ja muodostuu uusi kuva. (Sederholm 2000, 8-9.) Tässä tutkimuksessa kulttuurisen työn tekijät käsityksien mukaan työn ihannenuori oli muun muassa identiteettityötä tekevä nuori. Mistä löytyy se ehyen identiteetin kuva nuoruuden ristiriitojen keskellä? Jokaisen nuoren kokemus kulttuurisesta nuorisotyöstä on ainutlaatuinen ja ainutkertainen ja vie kohti jokaisen omanlaisen ehyen identiteettikuvan muodostamista. Jokaisen nuoren henkilökohtainen kokemus kulttuurisesta nuorisotyöstä on se tärkein ja merkittävin.

Marjo Räsänen³⁴ kirjoittaa, että taide tarjoaa keskeneräistä ja monitulkintaista tietoa; sen avulla todellisuudelle annetaan henkilökohtaisia merkityksiä. Hän korostaa, että tärkeintä taiteellisessa tietämisessä on, että tiedon rakentaminen tapahtuu tekemisen kautta. Räsänen mukaan taiteen ”uniikkisuus” perustuu sen kykyyn käsitellä teoreettisia kysymyksiä käytännön avulla ja sitoa yksityinen yleiseen, yksilö kulttuuriin. (Räsänen 2006.) Tässä tutkimuksessa käytännön toimijat toivat esiin, että kulttuurisen nuorisotyön tärkeimpiä tavoitteita ovat voimaannuttaminen, yhteiskunnallinen toimijuus sekä kansalaiseksi kasvattaminen. Näihin päämääriin kulttuurinen nuorisotyö antaa käyttökelpoisia työkaluja.

Helsingin nuorisoasiankeskuksen esitteessä Nuorten Helsinki todetaan näin: ”Kulttuurista osallisuutta on nuorten itseilmaisu ja vaikuttaminen kulttuuritoimintojen kautta: tanssin, teatterin, kädentaitojen, musiikin, elokuvan, valokuvan tai vaikkapa tietokoneanimaatioiden ja virtuaalimaailmojen avulla” (Nuorten Helsinki 2006, 18). Helsingin nuorisoasiainkeskuksen työryhmän vuonna 2000 tekemän määritelmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö vahvistaa nuorten ilmaisutaitoja ja luovaa osaamista. Se on osallistumista tukevaa, omaehtoista sekä nuorten kasvua ja oppimista edistävää toimintaa, jossa nuoret toimivat ensisijaisesti subjekteina. Työryhmä toteaa vielä, että tämä määritelmä tukee nuorisoasiankeskuksen toiminta-ajatusta, jossa tuetaan nuorten kansalaisuutta ja kehitetään heidän kansalaisvalmiuksiaan kouluelämän ulkopuolella tapahtuvan toiminnan kautta. Työryhmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö rakentuu osallisuuden ajatukselle, jossa nuoret ja heidän lähiyhteisönsä elävät konkreettisesti luovassa vuorovaikutuksessa, ilmaisten ajatteluaan, arvojaan sekä tunteitaan eri toimintamuoto-

³⁴ Marjo Räsänen on taideteollisen korkeakoulun dosentti ja taiteiden tohtori.

jen kautta. (Haapanen et al 2000, 12.) Siuralan määritelmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö tarkoittaa nuoren identiteetin rakentamisen ja ilmaisemisen tukemista sekä syrjäytymisen ehkäisyä kulttuuritoimintojen kautta (Siurala 2001).

Helsingin nuorisotyö on edelläkävijän roolissa, siellä resurssit ovat toisenlaiset verrattuna esimerkiksi kuntaan, jossa yksi henkilö hoitaa sekä nuoriso-, kulttuuri-että liikuntasihteerin työt. Lähtökohtaisesti yleinen määritelmä ei voi perustua ainoastaan yhden kaupungin työntekijöiden käsitykseen ilmiöstä, näin ollen toteutin tutkimukseni valtakunnallisena. Kuitenkin Siuralan mukaan kulttuurisen nuorisotyön ja nuoriso-kulttuurien määrittely tarkoittaa myös määritelmien erilaisuuden ymmärtämistä ja sie-tämistä. Kun alkaa määritellä käsitteitä tai kuvaamaan sitä, miten eri ihmiset niitä työs-sään käyttävät, maailma alkaa helposti näyttäytyä aiempaa hämmentävämmältä ja mo-niulotteisemmalta. (Siurala 2002, 3.) Tässä näkyy myös tämän ajan henki: myöhäismo-derni on avarakatseisempi käsite kuin postmoderni sekä avoin kaikelle uudelle. Myö-häismodernin käsite etsii aktiivisesti ympäriltään eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia oppiakseen niistä lisää. Myöhäismodernin käsite elää uusista virtauksista eikä halua tukahduttaa erilaisuuksia. Koska olen ennakko-oletuksessani korostanut dialogisuutta, huomaan nyt prosessin kuluessa ja analysoituani vastaukset, että en voikaan rakentaa sitä yhtä ja oikeaa määritelmää kulttuuriselle nuorisotyölle, sillä silloin voisin sulkea ovet jollekin joka vasta häämöttää horisontissa. Fornäs toteaaakin, että myöhäismoderni-teettiin sisältyy jonkin sellaisen toisenlaisen siemen, mikä voidaan nyt vasta aavistaa (Fornäs 1998, 55).

Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat ennakko-oletuksiani kulttuurisen nuorisotyön toimijoiden kategorioista. Löysin aineistosta seuraavat kulttuurisen nuori-sotyön työntekijätyypit:

KAAVIO 13. Kulttuurisen nuorisotyön työntekijätyypit

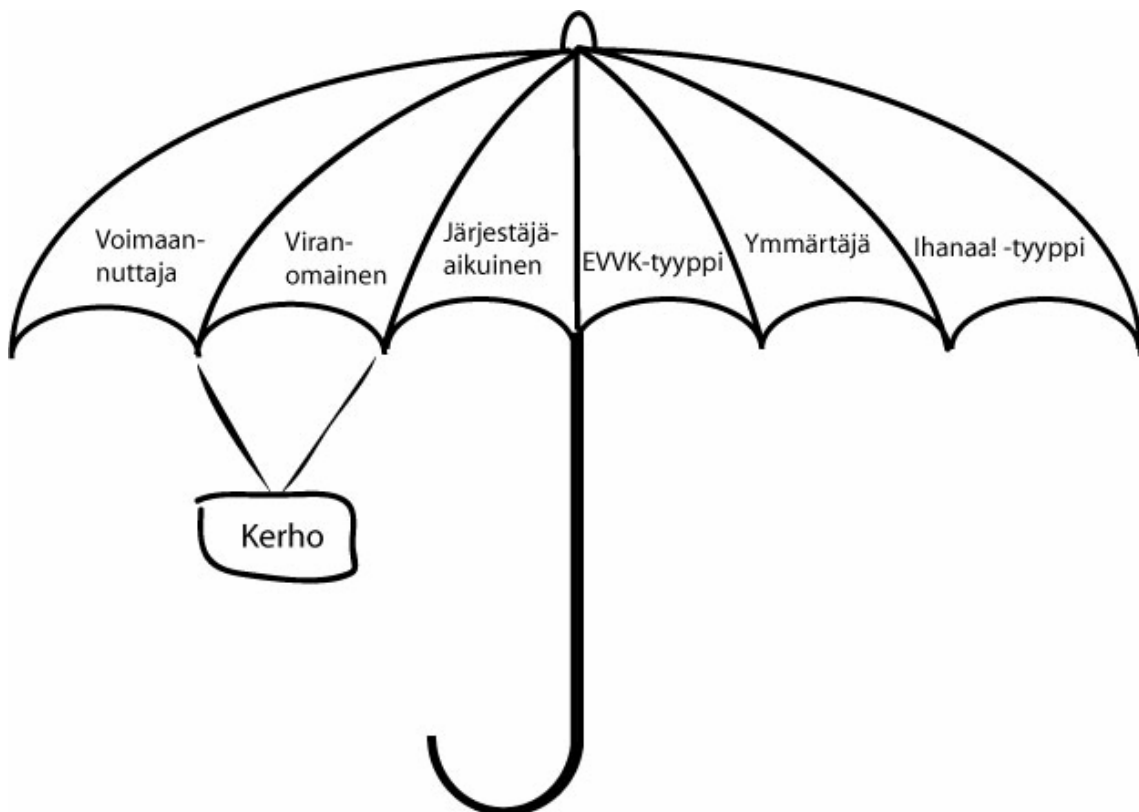
Tyyppi	Toimintamalli	Esimerkkejä vastauksista kysymykseen: "mitä on kulttuurinen nuorisotyö?"
"Voimaannuttaja"	innostaa ja kannustaa nuoria	<i>"Annamme nuorille vastuuta ja mahdollisuuden näyttää kykynsä ja oppia onnistumisen ja epäonnistumisen kautta."</i>
"Viranomainen"	"ei onnistu, ei tule kukaan"	<i>"Kunnassamme on oma kulttuurisih-teeri"</i>
"Järjestäjäaikuinen"	osaa kaiken paremmin itse, ei anna nuorten tehdä	<i>"Järjestämällä heille erilaisia tilaisuuksia, jossa he voivat turvallisesti kohdata erilaista kulttuuria."</i>
"EVVK-tyyppi"	"en nyt käy esteeksi-kään, tehkää mitä huvittaa"	<i>"Kai se on nuorille tarjottavia kulttuuripalveluita."</i>
"Ymmärtäjä"	kuuntelee nuorten toiveita, vaan ei toimi	<i>"Lähinnä se on rohkaista, tarjota puitteita ja esintymismahdollisuuksia."</i>
"Ihanaa! -tyyppi"	herättää katteettomia toiveita nuorissa	<i>"Innostamalla nuoria olen nähnyt heidän kehittyvän esim. musiikissa, tanssissa, kädentaidoissa ja siistä on tullut osalle ammatti"</i>

Tässä mallissa ”voimaannuttaja” innostaa ja kannustaa nuoria tekemään itse, asettamaan itse omat henkilökohtaiset tavoitteensa omalle toiminnalleen sekä auttaa nuoria etene- mään heidän itse valitsemiaan portaita pitkin. ”Viranomainen” tyrmää kaiken uudenlai- sen toiminnan osaksi omaa saamattomuuttaan, osaksi peläten oikeita yhteiskunnallisia muutoksia. ”Järjestäjäaikuinen” kokee helpommaksi hoitaa kaiken itse kuin ohjata nuo- ret tekemään saman asian heidän tyylillään. Tämä tyyppi saattaa myös pitää asioiden organisoimisesta niin paljon, ettei siksi osaa delegoida. Lisäksi tämä tyyppi voi myös mahdollisesti nauttia ”marttyyrin viitastaan”. ”EVVK-tyyppi” saattaa olla ”hyvä tyyppi ja nuorten kamu”, jota ei oikeasti kiinnosta kehittää työtään mitenkään. Hän saattaa myös olla niin laiska, että kaikki nuorten ehdottomat jutut ovat ok, kunhan he tekevät kaiken itse. ”Ymmärtäjä” liihottelee pilvissä, hän ymmärtää nuoria ja kuuntelee heitä ja heidän ongelmiaan, mutta tämä tyyppi ei saa käytännössä mitään konkreettista aikaisek- si. ”Ihanaa!-tyyppi” ihastelee nuorten tekemisiä seitsemänten potenssiin, hän herättää nuorissa turhia toiveita, koska tämä tyyppi pitää niin nuorten innostuneisuudesta ja asi- alle vihkiytymisestä. Tästä aineistosta en löytänyt sitä tyyppiä, joka tukee nuorten kult- tuuriharrastuksia silloin kun kyseessä oleva kulttuurimuoto on tyyppille mieleistä tai sen

toteuttajat ovat hänelle mieleisiä nuoria. Muita nuoria tai muita toimintatapoja ei suvaita, pahimmassa tapauksessa ne vaietaan kuoliaaksi.

Fenomenografisen tutkimuksen käsityksistä ei pyritä tuottamaan yksilöta-son kuvauksia, vaan tarkoituksena on saada selville käsitysten eroja tietyssä ryhmässä (Huusko & Paloniemi 2006, 165) toisinsanoin näyttää ilmiöiden sisäinen vaihtelu yksilöstä toiseen (Häkkinen 1996, 32). Häkkinen korostaakin, että fenomenografinen tutkimus ei pyrikään löytämään lopullista totuutta maailmasta, vaan sen tarkoituksena on kuvata todellisuutta toisen asteen näkökulmasta sellaisena kuin tietty joukko ihmisiä sen käsittää (emt). Edellä olevaan tyypittelyyn nojaten esitänkin tässä kulttuurisen nuorisotyön sateenvarjomallin, jonka mukaan kulttuurinen nuorisotyö voi olla hyvin erilaista riippuen muun muassa sen toteuttajatyypistä. Esimerkkinä kaaviossa 14 on voimaannuttajan ja järjestäjäaikuisen järjestämä kulttuurisen nuorisotyön kerho. Voimaannuttajatyypin kerhossa nuoret ovat subjekteja ja järjestäjäaikuisen kerhossa samat nuoret ovat objekteja.³⁵

KAAVIO 14. Kulttuurisen nuorisotyön sateenvarjomalli

³⁵ Asiasta olen kirjoittanut enemmän luvussa 4.2.

Tilanne on ristiriitainen, koska tutkimukseni mukaan kulttuurinen nuorisotyö on monimuotoinen prosessi. Koska tutkimukseni pohjaa fenomenografiaan ja myöhäismoderniin aikaan, kulttuurisen nuorisotyön laaja määritelmä voisi olla: kulttuurinen nuorisotyö on (nuorisotyön) toimintamuoto, joka rakentuu taide- ja kulttuurikasvatuksellisista sisällöistä demokratiakasvatuksen oppimisympäristössä. Kulttuurisen nuorisotyön suppean määritelmän rakentaminen, joka yhdessä laajan määritelmän kanssa kuvaaisi käsitteen vaihtelua ja toisaalta myös sen rajoja, ei näkemykseni mukaan ole tämän tutkimuksen aineiston perusteella mahdollista, vaan se on jatkotutkimuksen tehtävä. Laajan sekä suppean määritelmän rakentamiseen tarvitaan erityisesti valtakunnallista yhteistyötä ja käytännön toimijoiden verkostoitumista.

5.4 Tutkimuksen arviointia ja jatkomahdollisuuksia

Tämän tutkielman merkittävyys on sen ajankohtaisuudessa ja siinä, että valtakunnallista, virallista tai muuten yleisesti hyväksyttyä määritelmää kulttuurisesta nuorisotyöstä ei ole ollut olemassa. Toimivan suppean määritelmän rakentaminen vaatii kulttuurisen nuorisotyön tekijöiden verkostoitumista. Nyt kuitenkin tiedetään nuorisotalan toimijoiden käsityksiä ilmiöstä.

Grounded theory -analyysimenetelmä oli työläämpi kuin tutkimustani aloittaessani kuvittelin. Jouduin palaamaan valmiisiin kuvioihin vielä monta kertaa analyysin kuluessa ja tarkistamaan niitä jatkuvan vertailun menetelmällä. Kuitenkin grounded theory -menetelmän käytössä omilla ennakoasenteilla on merkittävä rooli. En ole ollenkaan varma saisiko toinen tutkija samanlaista tulosta samalla aineistolla.

Kritiikkinä omaa tutkimustani kohtaan voin todeta, että siinä vaiheessa kun tutkimukseeni liittyvä kysely lähti sähköpostitse liikkeelle, en varmistanut, että myös merkittävät valtakunnalliset kulttuurista nuorisotyötä tekevät tahot olisivat varmasti olleet mukana. Keskityin liikaa kuntien nuorisotyöntekijöihin. Näin ollen saattaa olla mahdollista, että tästä tutkimuksesta puuttuu kokonaan esimerkiksi Suomen Nuoriso-seurojen Liiton ja Kalevan Nuorten Liiton sekä muiden kulttuurista nuorisotyötä tekevien järjestöjen työntekijöiden näkemys ilmiöstä.

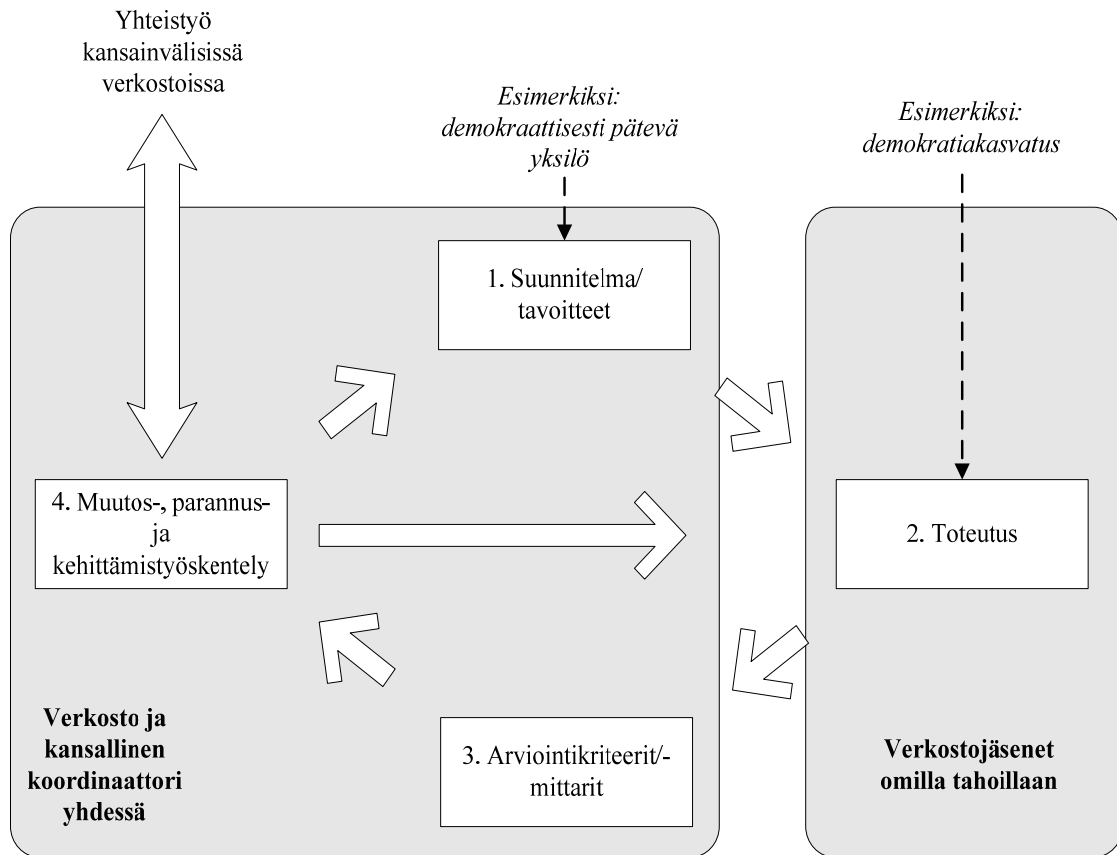
Tästä tutkimuksesta puuttuu myös kokonaan kansainvälinen vertailu. Mukana pitäisi olla tietoa myös siitä, kuinka ja miten muissa Euroopan maissa toteutetaan

kulttuurista nuorisotyötä. Toisaalta se voisi olla myös jatkotutkimuksen aihe. Olisin myös voinut käyttää enemmän hyödykseni mahdollisia kansainvälisiä tutkimuksia ja artikkeleita aiheesta. Toisaalta en ole varma, kuinka hyvin suomalaista kulttuurista nuorisotyötä voidaan verrata muiden maiden vastaavaan työhön. Käsitteiden käyttö on hyvin kirjavaa ja nuorisoasiat kuuluvat eri valtioissa eri lainsäädäntöjen alle. Nuorisotyön³⁶ perinne ja käytäntö ovat myös kovin erilaisia eri maissa.

Jatkotutkimusmahdollisuutena näen tutkimuksen Nuori Kulttuuri - tapahtuman ja -toimiston kehittämisestä koko kulttuurisen nuorisotyökentän verkostojana, sparraajana, kehittäjänä sekä ideahautomona. Kulttuuriselle nuorisotyölle täytyy luoda valtakunnallinen visio ja strategia. Tämän tutkimuksen pohjalta voidaan nyt todeta, että nuorisotyön kentällä olisi nyt myös selkeästi tarvetta kulttuurisen nuorisotyön malleille. Erilaisia esimerkkimalleja täytyisi luoda erikokoisille kunnille ja yhteisöille. Täytyisi luoda esimerkiksi tietty malli alle 5000 asukkaan kunnassa tehtävälle kulttuuriselle nuorisotyölle ja määrätyn suuruuselle budjetille, tietty malli alle 10 000 asukkaan kunnalle ja niin edelleen. Toki näitä mallinnuksia tehdessä pitäisi ottaa huomioon myös muut tekijät, kuten nuorten määrä kunnassa tai kunnan maantieteellinen sijainti. Kulttuurisen nuorisotyön osaajille tarvitaan valtakunnallinen verkosto samaan tyyliin kuin nuorisotiedotusverkosto tai Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n Enneverkosto toimivat. Verkostoitumista perustelen myös sillä, että suurin osa kulttuurisen nuorisotyön toimijoista on pienten kuntien nuorisotyöntekijöitä, joiden työkuvaan kuuluu koko nuorisotyön kirjo. Heidän pöydällään on samanaikaisesti esimerkiksi kunnan keskeneräinen ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelma, seudullisen liikenneturvan ja mediakasvatuksen toteutusta vaille olevat suunnitelmat, nuorten työpajan kehittämistyöryhmän alustava suunnitelma, ja samaan aikaan kunnan monikulttuurisuusstrategian kirjoitustyö painaa päälle. Kulttuurinen nuorisotyö nousisi paperipinon päällimmäiseksi – myös ajatuksissa – ainakin silloin kun kutsu verkoston tapaamiseen tulee.

³⁶ Tässä tutkimuksessa on tarkastellut nuorisotyötä sosiaalipedagogiikan silmälasiin läpi.

KAAVIO 15. Kulttuurisen nuorisotyön kehittäminen

Yllä olevassa kaaviossa olen esittänyt kulttuurisen nuorisotyön kehittämissuunnitelman. Siinä kulttuurisen nuorisotyön kansallinen verkosto ja koordinaattori yhdessä luovat ensimmäiseksi kulttuurisen nuorisotyön suunnitelman ja siihen liittyvät yhteiset tavoitteet. Esimerkkinä tavoitteista olen tässä käyttänyt demokraattisesti pätevää yksilöä (ks. luku 4.11 kulttuurisen nuorisotyön yhteiskunnallisesta merkityksestä). Toisessa vaiheessa kulttuurisen nuorisotyön verkoston jäsenet toteuttavat suunnitelmaa kukin omilla tahoillaan, tässä esimerkissä on käytetty metodisena sovelluksena ja keinona demokratiakasvatusta (ks. luku 4.2, jossa analysoidaan mitä on kulttuurinen nuorisotyö). Tämän toteutusvaiheen jälkeen seuraa arviointi, jossa verkosto ja kansallinen koordinaattori yhdessä luovat kulttuurisen nuorisotyön mallit, mittarit ja kriteerit erilaisille järjestäjätahoille. Tässä vaiheessa päävastuu on kansallisella koordinaattorilla. Tämän jälkeen seuraava vaihe on muutos-, parannus- ja kehittämistyöskentely kansallisella tasolla. Tavoitteena on olla kansainvälisesti uranuurtaja valtio nuorisotyönkentällä ja sitä varten yhteistyö erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa on tärkeää ja siihen täytyy panostaa.

Pelkistä nuorisotyön ammattilaisista koottu verkosto ei ole kuitenkaan riittävä, vaan päätöksentekoon täytyy saada myös nuoria mukaan. Näiden eri verkosto-

jen jäsenet toimisivat kulttuurisen nuorisotyön verkonkutojina, joiden yhtenä tavoitteena olisi paikata nykyiset aukot kulttuurisen nuorisotyön kentässä, jotta useantyyppiset nuoret ja heidän alakulttuurinsa saataisiin mukaan ja esille. Myös Suomen monikulttuurisuus täytyy ottaa jatkossa paremmin huomioon kulttuurista nuorisotyötä toteutettaessa. Näin luodaan kohtaamispaikkoja erilaisille kuntalaisille. Keskusteluissa Nuorisotiedon kirjaston infomaatikkojen kanssa on käynyt myös selväksi, että kulttuurisen nuorisotyön käsikirjalle on nyt selkeä tarve.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

6.1 Lähteet

Painetut lähteet

Siurala, Lasse. 2002. Mikä ihmeen kulttuurinen nuorisotyö?, LiNK Kulttuurinen nuorisotyö, Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen henkilöstölehden teemanumero 1/02 Kulttuurinen nuorisotyö, 3-5.

Painamattomat lähteet

Aaltonen, Kimmo & Kurttila, Tuomas. Perustelumuuistio luonnokseen nuorisolaiksi. 28.10.2004.

Haapanen, Sinikka, haastattelu 31.5.2006.

Haapanen, Sinikka, Hukkanen, Merja, Hämäläinen, Juha, Mönttinen, Pekka, Nevanen, Saira, Ruotsalainen, Leena, Saarinen, Marko ja Sippola, Irma. 2000. Nuori kulttuuri tilan luoja [työryhmän raportti], Helsingin nuorisoasiankeskus.

Internet-kysely Webropol-ohjelmalla kulttuurisesta nuorisotyöstä nuorisoalan toimijoille 14.2.2006, 93 vastausta.

WWW-lähteet

Haapanen, Sinikka. 1998. Kulttuurinen ote nuorisotyössä uudistaa etiikkaa, luo merkityksiä, ylevöittää arkea. [WWW-dokumentti].

<<http://www.alli.fi/tieto/nuorisotyö/haapanen.html>> (Luettu 5.6.2006).

Kunta- ja palvelurakennemuutos.[WWW-dokumentti].

<http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;55264;55275;82183> (Luettu 22.9.2006)

Nuorisolaki 72/2006. [WWW-dokumentti].

<<http://www.minedu.fi/opm/nuoriso/nuorisolaki.pdf>> (Luettu 31.5.2006).

Nuorisotyölaki 235/1995. [WWW-dokumentti].

<http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;65;351;826;9038> (Luettu 31.3.2006).

Nykytilan määrällinen kuvaus. [WWW-dokumentti].

<http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;65;351;536;31767;9040> (Luettu 10.8.2006).

Siurala, Lasse. 2001. Nuori kulttuuritilan luojana. ”Kulttuuri virtaa” kulttuurisen nuorisotyön seminaari 5.-6.11.2001, Kauniainen. [WWW-dokumentti].

<<http://nuoriso.hel.fi/nuorisoasiainkeskus/lassenLinkki.php/?PHPSESSID=e26cfd065367fbc03>> (Luettu 30.5.2006).

6.2 Kirjallisuus

Painettu kirjallisuus

Ahonen, Sirkka. 1994. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa Syrjälä, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä, 113-160.

Ahponen, Pirkkoliisa. 2001. Kulttuurin pesäpaikka. Yhteiskunnallisia lähestymistapoja kulttuuriteoriaan. Helsinki: WSOY.

Aittola, Tapio & Raiskila, Vesa. 1994. Jälkisanat. Teoksessa Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas. 1966/1994. Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma. Suom. & toim. Raiskila, Vesa. Helsinki: Gaudeamus, 213-231.

Alasuutari, Pertti. 1994a. Kulttuurintutkimus ja kulturalismi. Teoksessa Kupiainen, Jari & Sevänen Erkki (toim.) Kulttuurintutkimus. Johdanto. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 32-50.

Alasuutari, Pertti. 1994b. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Backman, Kaisa & Kyngäs Helvi. 1998. Grounded-teoria lähestymistavan haasteellisuus aloittelevalla tutkijalla. Hoitotiede. Vol.10, no 5/-98, 263-270.

Bauman, Zygmunt. 1996. Postmodernin lumo. Suom. Vainonen, Jyrki. Toim. Ahponen, Pirkkoliisa & Cantell, Timo. Tampere: Vastapaino.

Beck, Ulrich. 1995. Poliitiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa. Teoksessa Beck, Ulrich, Giddens, Anthony ja Lash, Scott. Nykyajan jäljillä. Suom. Lehto, Leevi. Tampere: Vastapaino, 11-82.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas. 1966/1994. Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma. Suom. & toim. Raiskila, Vesa. Helsinki: Gaudeamus.

Boethius, Ulf. 1995. The History of high and low culture. Teoksessa Fornäs, Johan & Bolin, Göran (toim.). Youth Culture in Late Modernity. London: Sage Publications, 12-38.

Burr, Vivien. 2003. Social Constructionism. Second edition. London and New York: Routledge.

Burr, Vivien. 1995. An Introduction to Social Constructionism. London and New York: Routledge.

Cantell, Timo & Pedersen, Poul Poder. 1996. Zygmunt Baumanin haastattelu: Postmoderni moderni. Teoksessa Bauman, Zygmunt. Postmodernin lumo. Suom. Vainonen, Jyrki. Toim. Ahponen, Pirkkoliisa & Cantell, Timo. Tampere: Vastapaino, 283-299.

Cederlöf, Petri. 1998. Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys. Perustietoja, poimintoja ja haarukkapaloja nuorisotyöstä sekä sen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa. NUORAn julkaisuja, Nro 8. Helsinki: Nuorisoasianneuvottelukunta.

Cederlöf, Petri. 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuoriso-ohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 45.

Efland, Arthur D., Freedman, Kerry, Stuhr, Patricia. 1998. Postmoderni taidekasvatus. Eräs lähestymistapa opetussuunnitelmaan. Suom. Wuori, Virpi. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu, Taidekasvatuksen osasto.

Eräsaari, Risto. 2000. Elämänpolitiikan kontingenssi. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Roos, J.P.(toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologia teorioita vuosituhannen vaihteessa. Helsinki: Gaudeamus, 76-101.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos. Tampere: Vastapaino.

Fornäs, Johan. 1998. Kulttuuriteoria. Myöhäismodernin ulottuvuuksia. Suom. Lehtonen, Mikko, Hazard, Kaarina, Blom, Virpi & Herkman, Juha. Tampere: Vastapaino.

Fornäs, Johan & Bolin, Göran (toim.) 1995. Youth Culture in Late Modernity. London: Sage Publications.

Freire, Paulo. 2005. Sorrettujen pedagogiikka. Suom. Kurtti, Juha, toim. Tomperi, Tuukka. Tampere: Vastapaino.

Hall, Stuart. 1992. Kulttuurin ja politiikan muutoksia. Toim. Koivisto, Juha, Lehtonen, Mikko, Uusitupa Timo & Crossberg, Lawrence. Tampere: Vastapaino.

Heikkinen, Hannu L. T., Huttunen, Rauno, Niklas, Katrin & Tynjälä, Päivi. 2005. Kartta kasvatustieteen maastosta. Kasvatus 36 (5). Helsinki: Gaudeamus, 340-354.

Helve, Helena. 1996. ”Ystävämme kettu” ja uusi maailmankuva. Teoksessa Suurpää, Leena & Aaltojärvi, Pia (toim.) Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 74-94.

Hoikkala, Tommi. 1989. Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Helsinki: Gaudamus.

Hoikkala, Tommi & Paju, Petri. 2002. Nuorisopolitiikka ja elinoloihin vaikuttaminen. Teoksessa Silvennoinen, Heikki (toim.). Nuorisopolitiikka Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasian neuvottelukunta, Opetusministeriö, 14-31.

Huusko, Mira & Paloniemi, Susanna. 2006. Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. *Kasvatus* 37 (2), 162-173.

Häkkinen, Kirsti. 1996. Fenomenografisen tutkimuksen juuria etsimässä. Teoreettinen katsaus fenomenografisen tutkimuksen lähtökohtiin. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos, Opetuksen perusteita ja käytänteitä 21.

Hämäläinen, Juha. 2001. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus, Opetusjulkaisuja 1/1999.

Ilczuk, Dorota. 2001. Cultural Citizenship. Civil Society and Cultural Policy in Europe. Amsterdam: Boekmanstudies/ CIRCLE.

Kellner, Douglas. 1998. Mediakulttuuri. Suom. Oittinen, Riitta ja työryhmä. 3. painos. Tampere: Vastapaino.

Kroeber, A. L. & Kluckhohn, Clyde. 1952. Culture. A Critical Review of Concepts and Definitions. Harvard University, Cambridge, Massachusetts, USA: Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology.

Kurki, Leena. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Kurki, Leena. 2002. Persoona ja yhteisö: personalistinen sosiaalipedagogiikka. Jyväskylän yliopisto: SoPhi 68.

Kurki, Leena. 2005. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteisöllisyyden rakentajana. Teoksessa Kiilakoski, Tomi, Tomperi, Tuukka & Vuorikoski, Marjo (toim.) Kenen kasvatusta? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino, 335-357.

Kuusela, Pekka. 2003. Sosiaalisen konstruktionismin liike sosiaalitieteissä. Teoksessa Kuusela, Pekka & Saastamoinen, Mikko (toim.) Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma. 3. korjattu painos. Kuopion yliopiston selvityksiä E. Yhteiskuntatieteet 21, 17-44.

Launonen, Leevi & Puolimatka, Tapio. 1999. Kuopion yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 5/1999.

- Lehto, Paula. 2004. Jaettu mukanaolo. Substantiivinen teoria vanhempien osallistumisesta lapsensa hoitamiseen sairaalassa. Tampere University Press. Acta Universitatis Tamperensis 999.
- Lehtonen, Heikki & Kääriäinen Juha. 2005. Hyvinvointivaltiot ja sosiaalisen pääoman ulottuvuudet. Teoksessa Jokivuori, Pertti (toim.) Sosiaalisen pääoman kentät. Jyväskylä: Minerva, 293-312.
- Lehtonen, Mikko. 2000. Merkitysten maailma. Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohtia. 3. painos. Tampere: Vastapaino.
- Leino-Kilpi, Helena. 1990. Grounded theory -menetelmän käytöstä hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede. Vol. 2, no 3/-90, 199-204.
- Lähteenmaa, Jaana. 2000. Myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista. Väitöskirjan yhteenveto. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 14.
- Lähteenmaa, Jaana. 1996. Alakulttuuriteorian nousu ja tuho? Teoksessa Suurpää, Leena & Aaltojärvi, Pia (toim.) Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 95-130.
- Maijala, Hanna. 2004. Poikkeavaa lasta odottavan perheen ja hoitavan henkilön välinen vuorovaikutus. Tampere University Press. Acta Universitatis Tamperensis 993.
- McGuigan, Jim. 1999. Modernity and Postmodern Culture. Buckingham, Philadelphia: Open University Press.
- Mäkinen, Esa. 2006. Nuorison kapina hajoaa palasiksi. Tutkijan mukaan nuoret eivät enää ryhmittäydy yhden ainoan asian taakse, vaan shoppaavat aatteensa palasista. Helsingin Sanomat 8.6.2006, Kulttuuri, C1.
- Nieminen, Juha. 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten keskus Oy, Nuorisotutkimusseura ry.
- Niikko, Anneli. 2003. Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 85.
- Nuorten Helsinki. 2006. Helsingin kaupungin nuorisoasiankeskus.
- Nykysuomen sanakirja. Lyhentämätön kansanpainos, osa III, L-N. 1996. 14. painos. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Peltola, Jari. 2003. Emootiot ja virtuaaliyhteisöllisyys. Teoksessa Kuusela, Pekka & Saastamoinen, Mikko (toim.) Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma. 3. korjattu painos. Kuopion yliopiston selvityksiä E. Yhteiskuntatieteet 21, 199-224.
- Potinkara, Heli. 2004. Auttava kanssakäyminen. Substantiivinen teoria kriittisesti sairaan potilaan läheisen ja hoitavan henkilön yhteistyöstä. Tampere University Press. Acta Universitatis Tamperensis 1013.

- Puolimatka, Tapio. 1995. Democracy and education: the critical citizen as an educational aim. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.
- Puolimatka, Tapio. 1999. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Puolimatka, Tapio. 2000. Kasvatus ja demokratia. Maailmanpyörä 3/2000 Globaaliin rauhaan, 20-21.
- Rantala, Irma. 2003. Terapiatanssi. Teoksessa Kuusela, Pekka & Saastamoinen, Mikko (toim.) Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma. 3. korjattu painos. Kuopion yliopiston selvityksiä E. Yhteiskuntatieteet 21, 93-134.
- Rauhala, Lauri. 2005a. Ihminen kulttuurissa – kulttuuri ihmisessä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Rauhala, Lauri. 2005b. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Relander, Jukka. 2000. Kultainen nuoruus – vuosituhaten vaihteen väkinäisen viriili joukkofantasia. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Roos, J.P.(toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhaten vaihteessa. Helsinki: Gaudeamus, 281-303.
- Robinson, Ken. 1999. Culture, creativity and the young: developing public policy. Cultural Policies Research and Development Unit, Policy Note No. 2. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Rostila, Ilmari. 1991. Grounded theory lähestymistavasta. Teoksessa Syrjälä, Leena & Merenheimo, Juhani (toim.) Kasvatustutkimuksen laadullisia lähestymistapoja. Kvalitatiivisten tutkimustapojen seminaari Oulussa 11.-13.10.1990. Esitelmiä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita ja selosteita 39/1991, 65-79.
- Ruotsalainen, Leena. 2006a. Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji [käsikirjoitus].
- Ruotsalainen, Leena. 2006b. Rikastavan yhteisön mahdollisuus. Nuorisotyö 1/2006, 24-25.
- Ruuskanen, Petri. 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Ruuskanen, Petri (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiiali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus, 5-27.
- Räsänen, Marjo. 2006. Taidetta tulisi arvostaa myös tiedonhankinnan keinona. Helsingin Sanomat 30.4.2006, C 6 Mieliä, Vieraskynä.
- Saastamoinen, Mikko. 2003. Elämäntapayhteisöt ja yhteisöllistämisen teknologiat – identiteetti, ekspressiivisyys ja hallinnointi. Teoksessa Kuusela, Pekka & Saastamoinen, Mikko (toim.) Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma. 3. korjattu painos. Kuopion yliopiston selvityksiä E. Yhteiskuntatieteet 21, 163-197.
- Sevänen, Erkki. 1994. Taide sosiologisen ja humanistisen tutkimuksen kohteena. Teoksessa Kupiainen, Jari & Sevänen, Erkki (toim.) Kulttuurintutkimus. Johdanto. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 51-73.

Shusterman, Richard. 1997. Taide, elämä ja estetiikka. Pragmatistisen filosofian näkökulma estetiikkaan. Suom. Mujunen, Vesa. Tampere: Gaudeamus.

Siitonen, Juha. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun opettajakoulutuslaitos. Acta Universitatis Ouluensis E 37.

Silvonen, Jussi & Keso, Pirjo. 1999. Grounded theory 2: Työttömiä, pätkätyöläisiä ja muuta taustaa. Psykologia 34 3/99, 412-413.

Silvonen, Jussi & Keso, Pirjo. 1999. Grounded theory aineistolähtöisen analyysin mallina. Psykologia 34 2/99, 88-96.

Strauss, Anselm & Corbin, Juliet. 1998. Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. Second Edition. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.

Tomperi, Tuukka & Piattoeva, Nelli. 2005. Demokraattisten juurten kasvattaminen. Teoksessa Kiilakoski, Tomi, Tomperi, Tuukka, Vuorikoski, Marjo (toim.) Kenen kasvatusta? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino, 247-286.

Tomperi, Tuukka, Vuorikoski, Marjo, Kiilakoski, Tomi. 2005. Kenen kasvatusta? Teoksessa Kiilakoski, Tomi, Tomperi, Tuukka, Vuorikoski, Marjo (toim.) Kenen kasvatusta? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino, 7-28.

Uljens, Michael. 1991. Phenomenography – A Qualitative Approach in Educational Research. Teoksessa Syrjälä, Leena & Merenheimo, Juhani (toim.) Kasvatustutkimuksen laadullisia lähestymistapoja. Kvalitatiivisten tutkimustapojen seminaari Oulussa 11.-13.10.1990. Esitelmiä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita ja selosteita 39/1991, 80-107.

Weckroth, Klaus. 1996. Älä tee nuorin (eli pari sanaa bambifikaatiosta). Teoksessa Suurpää, Leena & Aaltojärvi, Pia (toim.) Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 383-391.

Vehviläinen-Julkunen, Katri & Janhonen, Sirpa. 1992. Grounded teoria -menetelmän tutkimusprosessi: esimerkkejä hoitotyön koulutuksen ja käytännön hoitotyön tutkimuksista. Hoitotiede. Vol. 4, no 2/-92, 50-59.

Värri, Veli-Matti. 2004. Hyvä kasvatusta - kasvatusta hyvään. Dialogisen kasvatuksen filosofinen tarkastelu erityisesti vanhemmuuden näkökulmasta. 5. painos. Tampereen Yliopistopaino.

Painamaton kirjallisuus

Pässilä, Anne. 2005. Kohti yhteisöllistä taidekasvatusta. Muistamisesta esitykseksi Minun tarinani Tarinoita minuudesta soveltavan draaman ja teatterin tapahtumakulussa. Jyväskylän yliopisto. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Wallenius, Jorma. 2003. Toivon ylläpitäminen perhekotityön ytimenä koulukodissa. Grounded theory -metodologialla tuotettu substantiaalinen teoria. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.

WWW-julkaisut

”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” Valkoinen Kirja. 2001. [WWW-dokumentti]. <<http://europa.eu.int/comm/off/white>> (Luettu 1.6.2006).

Molander, Gustaf. 2006. Grounded-teoria ja sen soveltaminen käytännön työssä. [WWW-dokumentti]. <<http://www.valt.helsinki.fi/yleope/kvali/kvali3.htm>> (Luettu 15.3.2006).

Sosiaalinen konstruktionismi. [WWW-dokumentti]. <<http://www.uta.fi/tyt/avoin/verkko-opinnot/sosiaalipsykologia/kulttuuri.html#Konstruktionismi>> (Luettu 23.5.2006).

Sähköpostiviesti 14.2.2006

Aihe: Kysely kulttuurisesta nuorisotyöstä

Hei,

Nyt tarvitsemme apuasi. Uudessa 1.3.2006 voimaantulevassa nuorisolaissa mainitaan myös kulttuurinen nuorisotoiminta. Mitä se on? Mitä se voisi olla?

Minä teen aiheesta pro gradu -tutkimusta nuorisokasvatuksen maisteriohjelmassa ja Leena Ruotsalainen kirjoittaa aiheesta nuorisotyön menetelmäopin kirjaan, jonka julkaisee Nuorisotutkimusseura.

Sinä nuorisoalan toimijana olet alan paras asiantuntija. Nyt sinulla on mahdollisuus saada mielipiteesi kuuluviin. Tähän kyselyyn tulevia vastauksia käytämme me molemmat eli ajatuksesi eivät todellakaan mene hukkaan. Jos sinulla ei ole hajuakaan mistä kulttuurisessa nuorisotyössä on oikein kyse, siinä tapauksessa toivon, että kysely ohjataan yhteisössänne kulttuurisesta nuorisotyöstä vastaavalle/kiinnostuneelle henkilölle.

Kysely on anonyymi eli me emme osaa missään vaiheessa yhdistää vastaajaa ja vastausta.

Toivomme sinun vastaavaan kyselyyn viimeistään perjantaina 24.2.2006

Kiitos etukäteen!

Molempien puolesta Johanna Tuliainen

http://www.webropol.com/p.aspx?t=1&l=78079_f286fd482e1b416d

Kulttuurinen nuorisotoiminta ja kulttuurinen nuorisotyö

Arvoisa vastaanottaja!

Olen Johanna Tuliainen ja opiskelen Kuopion yliopistossa nuorisokasvatusta. Toimin tuottajana Suomen Nuorisoyhteistyö -Allianssi ry:ssä. Tutkin pro gradu -työssäni kulttuurista nuorisotyötä.

Kulttuurinen nuorisotoiminta

Uudessa 1.3.2006 voimaan tulevassa nuorisolaissa mainitaan kunnan nuorisotyön osana kulttuurinen nuorisotoiminta. Tarkoitukseni on rakentaa teidän vastaustenne sekä teorian pohjalta valtakunnallinen määritelmä sekä kulttuuriselle nuorisotyölle että kulttuuriselle nuorisotoiminnalle. Siksi sinun ajatuksesi ovat ensiarvoisen tärkeitä!

Nuori Kulttuuri

Kyselyn lopussa on kaksi kysymystä Nuori Kulttuuri -tapahtumasta, joihin myös toivon sinun vastaavan. Nuori Kulttuuri tunnettiin aiemmin nimellä Nuorison Taidetapahtuma (järjestettiin vuosina 1970-2000).

Valitettavasti kysymykset ovat laajoja ja tämä kysely vie noin tunnin työajastasi. Kuitenkin toivon sinun vastaavan kysymyksiini, jotta saamme yhdessä kehitettyä kulttuurista nuorisotyötä. Kiitos avustasi!

Jos sinulla on kysyttävää, ota yhteyttä:

Johanna Tuliainen
Onnelantie 22 a 4
15100 Lahti
puh. 0400-751108
johanna.tuliainen@phnet.fi

Taustakysymykset

1) Syntymävuotesi

2) Asema

nuorisotoimenjohtaja tms.
esimies esim. nuorisosihteeri
käytännön työn tekijä esim. nuoriso-ohjaaja
joku muu, mikä?

3) Työkokemus alalla

Kuinka monta vuotta?

4) Työkokemus nykyisessä tehtävässä

Kuinka monta vuotta?

5) Sukupuoli

Nainen

Mies

6) Koulutusaste ja -ala, korkein suorittamasi

nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja (perustutkinto tai muu perustutkinto, mikä?)

nuoriso-ohjaaja, kulttuurisihteeri (tai muu opistotutkinto, mikä?)

yhteisöpedagogi, kulttuurituottaja (tai muu amk tutkinto, mikä?)

muu korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, mikä?

7) Työnantajasi

kunta

järjestö

jokin muu, mikä

8) Kunnan koko (työpaikan sijaintikunta)

<5000 asukasta

5000<10 000

10 000<20 000

20 000<50 000

50 000<100 000

>100 000 asukasta

9) Työpaikan sijaintimaakunta

Ahvenanmaa

Etelä-Karjala

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Savo

Itä-Uusimaa

Kainuu

Kanta-Häme

Keski-Pohjanmaa

Keski-Suomi

Kymenlaakso

Lappi

Pirkanmaa

Pohjanmaa

Pohjois-Karjala

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa
Varsinais-Suomi

Kulttuurinen nuorisotyö

10) Tehdäänkö kunnassasi kulttuurista nuorisotyötä?

Kyllä. Mitä ja miten?

Ei. Miksi?

11) Kuuluuko työnkuvaasi kulttuurinen nuorisotyö?

Kyllä

Ei

12) Jos kyllä, niin miten?

13) Mitä sinun mielestäsi käytännön nuorisotyöntekijänä kulttuurinen nuorisotyö on? Kerro myös käytännön esimerkkejä.

14) Mitä mielestäsi viralliset tahot tarkoittavat kulttuurisella nuorisotyöllä?

15) Onko kunnassanne tehty kulttuurisen nuorisotyön määritelmää?

Kyllä

ei

16) Jos kyllä, niin se on?

Kulttuurisen nuorisotyön toteutus

17) Mitkä ovat mielestäsi kulttuurisen nuorisotyön kolme tärkeintä tavoitetta?

18) Kuka ne asettaa?

**19) Minkälainen on mielestäsi ihannenuori kulttuurisessa nuorisotyös-
sä/nuorisotoiminnassa?**

Kulttuurisen nuorisotyön käsitteellinen raja

Uudessa 1.3.2006 voimaan tulevassa nuorisolaissa mainitaan kulttuurinen nuorisotoiminta, käytännössä kuitenkin usein puhutaan kulttuurisesta nuorisotyöstä.

20) Onko sinun mielestäsi kulttuurisen nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotoiminnan välillä eroa?

Kyllä

Ei

21) Jos kyllä, niin miten?

22) Jos ei, niin miksi ei?

23) Miten kulttuurinen nuorisotyö poikkeaa muusta nuorisotyöstä? Kerro esimerkkejä.

24) Millaista on sinun mielestäsi kulttuurisen nuorisotyön pedagogiikka tai kasvatust?

25) Mitä yhteiskunnallista merkitystä kulttuurisella nuorisotyöllä on? Voit kertoa esimerkein.

Nuori Kulttuuri ja kulttuurinen nuorisotyö

26) Miksi Nuori Kulttuuri –tapahtuma on mielestäsi olemassa?

27) Minkälainen olisi sinun ihanne Nuori Kulttuuri –tapahtumasi?

28) Palautetta tai terveisiä minulle